

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับ
เยาวชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”

โดย

อำไพ มัทมาน และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สัญญาเลขที่ RDG49MOO21

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม
สำหรับเยาวชนมอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี”

โดย

อำไพ มัทมาน และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

โครงการ “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม สำหรับเยาวชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” เกิดขึ้นเนื่องจากภาษามอญได้รับผลกระทบจากภาวะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ เด็กและเยาวชนมอญไม่เห็นคุณค่าชาติพันธุ์ของตน ไม่สามารถใช้ภาษามอญสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน แม้บุคคลในครอบครัวพูดจากันด้วยภาษามอญ แต่เด็กและเยาวชนมอญก็ไม่เห็นความสำคัญ ทำให้ภาษามอญตกทอดจนอยู่ในภาวะวิกฤต ในการดำรงชีวิตชาวมอญเป็นผู้ที่เคร่งครัดในพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม เชื่อในกฎแห่งกรรม เกรงกลัวต่อการทำบาป ทำชั่ว เมื่อเด็กและเยาวชนมอญได้รับผลกระทบจากภาวะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ก็ทำให้วิถีชีวิตเสื่อมถอยไปจากคุณธรรม จริยธรรม เช่นกัน

ด้วยความห่วงใยต่อการล่มสลายของภาษาชาติพันธุ์ ชาวมอญลุ่มแม่น้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จึงได้รวมตัวกันเป็นทีมวิจัยจัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น ทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ โดยการสร้างวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสนุก ผ่างด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนภาษามอญในโรงเรียนต่อไป

โครงการนี้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จำนวน ๑๓๓,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนสามหมื่นสามพันห้าร้อยบาทถ้วน) และได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรของโครงการจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทำให้ทีมวิจัยสามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น เสร็จตามกำหนดเวลา และบรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ท้ายนี้ทีมวิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกท่าน ได้ให้การสนับสนุนร่วมมือในการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญเป็นอย่างดี เมื่อนำวรรณกรรมเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษามอญในโรงเรียน ก็อาจจะสามารถทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้ดำรงอยู่คู่ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีได้ ตามความต้องการของชุมชน

ทีมวิจัยมอญ บ้านโป่ง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่ ๑ สรุปเนื้อหาของโครงการโดยย่อ	๑-๔
๑.๑ ความเป็นมา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๒
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๔ แนวทางในการดำเนินงานวิจัย	๒
๑.๕ พื้นที่ดำเนินการวิจัย	๓
๑.๖ ระยะเวลาดำเนินการ	๓
๑.๗ งบประมาณ	๓
๑.๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๙ อธิบายคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญ	๕-๒๐
๒.๑ ชื่อเรียก	๕
๒.๒ ประวัติความเป็นมา	๕
๒.๓ ประชากรมอญกลุ่มน้ำแม่กลอง	๕
๒.๔ การคมนาคมและสาธารณูปโภค	๑๐
๒.๕ การทำมาหากิน	๑๐
๒.๖ ศาสนาและความเชื่อ	๑๐
๒.๗ ความสัมพันธ์ของวัดกับชาวบ้าน	๑๕
๒.๘ พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง	๑๖
๒.๙ การแต่งกาย	๑๗
๒.๑๐ อาหารมอญ	๑๘
๒.๑๑ ดนตรี – นาฏศิลป์	๑๘
๒.๑๒ ภาษามอญ	๒๐

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ ๓ การดำเนินงาน	๒๑-๔๐
๓.๑ ดำเนินงานการอนุรักษ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์ ของชาวมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	๒๑
๓.๒ ดำเนินงานการอนุรักษ์เด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับ การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการค้นหา กลุ่มเด็กแกนนำ	๒๕
๓.๓ พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในการสร้างวรรณกรรมมอญ การทำสื่อการเรียน การสอนภาษามอญ	๒๖
๓.๔ จัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย	๓๐
๓.๕ สร้างวรรณกรรม	๓๒
๓.๖ กิจกรรมอื่น ๆ	๓๕
บทที่ ๔ ผลการดำเนินงาน	๔๑-๕๑
๔.๑ การดำเนินงานการอนุรักษ์เด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับ การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการค้นหากลุ่มเด็กแกนนำ	๔๑
๔.๒ การดำเนินงานการอนุรักษ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	๔๔
๔.๓ การพัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในการสร้างวรรณกรรมมอญ การทำสื่อการเรียนการสอนภาษามอญ	๔๘
๔.๔ การพัฒนาระบบตัวเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย	๔๙
๔.๕ การสร้างวรรณกรรม	๕๑
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	๕๒-๖๐
๕.๑ สรุปสถานการณ์ภาษามอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	๕๒
๕.๒ บทเรียนที่ได้จากการทำวิจัย	๕๒
๕.๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	๕๔
๕.๔ ตัวอย่างความคิดเห็นและความรู้สึกของทีมวิจัย	๕๕
๕.๕ ผลพวงที่ได้รับตามมา	๕๘
๕.๖ การดำเนินงานขั้นต่อไป	๕๙
บรรณานุกรม	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก		๖๑
ภาคผนวก ก	แบบสำรวจ โครงการ “การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วย วรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี”	๖๒
ภาคผนวก ข	คู่มือระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย	๗๓
ภาคผนวก ค	ทะเบียนภาษามอญวันละคำ	๑๐๕
ภาคผนวก ง	ทะเบียนปราชญ์ชาวมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	๑๓๓
ภาคผนวก จ	ทะเบียนวรรณกรรม	๑๓๘

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
๑. แผนที่แสดงที่ตั้งดั้งเดิมของชนชาติมอญ	๖
๒. แผนที่แสดงการอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของชนชาวไทยเชื้อสายมอญ	๗
๓. การสำรวจวรรณกรรมมอญ	๘
๔. แผ่นคัมภีร์ทำจากงาช้างเขียนด้วยอักษรมอญโบราณด้วยรักสีดำ ไม้ประกบคัมภีร์เขียนลายทอง	๘
๕. แผนที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	๙
๖. การแต่งกายไปวัดของชาวมอญ	๑๑
๗. รำผีมอญ	๑๒
๘. การแต่งกายของนาคมอญ	๑๒
๙. การเล่นผีกระดังงา	๑๓
๑๐. พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดม่วง	๑๖
๑๑. ผมมวขของหญิงชาวมอญบ้านโป่ง	๑๗
๑๒. การแต่งกายของชาวมอญบ้านโป่ง	๑๗
๑๓. พืชผักมอญและอาหารมอญ	๑๘
๑๔. รำมอญเมืองไทย	๑๙
๑๕. รำมอญเมืองมอญ	๑๙
๑๖. หนังสือภาษามอญ	๒๐
๑๗. ทีมวิจัยสำรวจข้อมูลที่ตำบลนครชุมน์	๒๔
๑๘. ชาวชนแกนนำ	๒๖
๑๙. ทีมวิจัยช่วยกันเขียนเรื่อง	๒๘
๒๐. ทีมวิจัยทำหนังสือเล่มยักษ์	๒๘
๒๑. นายสุมนตรจแก้วใจภาษามอญ	๓๔
๒๒. อุปกรณ์สำหรับผลิตวรรณกรรมมอญ	๓๔
๒๓. ทีมวิจัยทดสอบระบบตัวเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยกับชาวชน	๓๗
๒๔. ชาวชนอ่านวรรณกรรมมอญที่เขียนด้วยอักษรไทย	๓๘
๒๕. อ.อำไพให้ชาวมอญทดลองอ่านวรรณกรรมมอญที่เขียนด้วยอักษรไทย	๓๙
๒๖. เจ้าอาวาสวัดต่างๆ ของชุมชนมอญ ร่วมแสดงความคิดเห็น ในการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย	๔๐

บทที่ ๑

สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ

๑.๑ ความเป็นมา

มอญในจังหวัดราชบุรี ทั้งในอำเภอบ้านโป่งและโพธารามได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยหลายระลอกตั้งแต่สมัยอยุธยา ธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ โดยได้รับการต้อนรับจากทางการไทยอย่างอบอุ่น มีการสร้างหมู่บ้านชุมชนเรียงรายเป็นระยะต่อเนื่องกัน ตั้งแต่อำเภอบ้านโป่งจนถึงอำเภอโพธารามติดต่อกันทั้งสองฝั่ง ตะวันออกและตะวันตกของกลุ่มน้ำแม่กลอง และได้สร้างวัดขึ้นในหมู่บ้านของตนโดยตั้งชื่อวัดตามชื่อเดิมในแผ่นดินมอญ ชุมชนมอญบ้านโป่งตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านโป่งไปทางทิศใต้ประมาณ ๘ กิโลเมตร มีประชากรมอญอยู่ใน ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วงและตำบลทุ่งพยอม เป็นชุมชนหมู่บ้านชนบท มีประชากรมอญจำนวนประมาณ ๖,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำนา การคมนาคมในหมู่บ้านสะดวกสบาย มีถนนติดต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน

เนื่องจากสภาวะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคของเศรษฐกิจทุนนิยม วัฒนธรรมผสมผสานและการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้เกิดผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของชาวมอญโดยทั่วไป ทั้งที่กลุ่มมอญนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เก่าแก่ มีความเจริญรุ่งเรืองมาในอดีต มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานการณ์ในชุมชนมอญอำเภอบ้านโป่ง ปัจจุบันจะพบว่าชาวมอญมีความสามารถในการใช้ภาษามอญน้อยลง และเห็นได้ชัดในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่สามารถพูดและเขียนภาษามอญได้ อาจจะพอฟังได้เท่านั้น ชาวมอญรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญของอัตลักษณ์ตนเอง วิธีการประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและจริยธรรมแบบมอญก็ลดน้อยลงตามลำดับ โดยเฉพาะทางด้านภาษามอญซึ่งภาษาแม่ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในชุมชนเองก็มีการสื่อสารกันด้วยภาษามอญน้อยลงด้วย ด้วยเหตุดังกล่าว กลุ่มชาวมอญผู้ห่วงใยในอัตลักษณ์ของตนจึงได้จัดการประชุมเพื่อร่วมกันหารือในปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกคนเห็นว่าชุมชนต้องร่วมมือกันหาวิธีที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาขึ้นมา เพื่อเป็นการสงวนไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาวมอญ และนำไปสู่การรักษาจริยธรรมและคุณธรรมได้ต่อไป ด้วยเหตุนี้ชุมชนมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จึงมีความประสงค์ที่จะทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของชาวมอญไว้ โดยมุ่งหวังว่าการทำงานครั้งนี้จะเป็นเครื่องมือ ในการสร้างอัตลักษณ์ของชาวมอญผ่านการทำงานเบื้องต้น คือ การร่วมกันสร้างวรรณกรรม ที่ส่งเสริมความรู้ทางด้านจริยธรรมและวิถีชีวิตของชาวมอญให้แก่เยาวชนในยุคปัจจุบัน และหากทำงานต่อจนนำไปสู่การใช้ในโรงเรียนโดยเกิดเป็นหลักสูตรการจัดการเรียน

การสอนภาษามอญในระบบโรงเรียนได้ ก็ถือว่าเป็นงานชิ้นสำคัญที่ชุมชนได้ทำให้แก่ลูกหลานมอญสืบไป

๑.๒ โจทย์การวิจัย

๑. ภาษาและวัฒนธรรมมอญอยู่ในช่วงการเสื่อมลง เด็กและเยาวชนมอญส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดและเขียนภาษามอญได้ ชุมชนจะร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมมอญและนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

๒. เด็กมอญในปัจจุบันส่วนใหญ่ขาดคุณธรรม ไม่มีความรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมมอญ จะนำความรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมมอญมาแก้ปัญหาได้อย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อสำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญในพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

๒. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของเด็ก เยาวชนมอญในปัจจุบัน ตลอดจนหา กลุ่มเด็กแกนนำที่จะร่วมวางแผนการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชนมอญโดยใช้ ภาษาและวัฒนธรรมมอญ

๓. เพื่อสร้างวรรณกรรมภาษามอญเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและ วัฒนธรรมมอญและส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจและความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ของตนเอง

๑.๔ แนวทางในการดำเนินงานวิจัย

๑. สร้างแบบสอบถามสถานการณ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟู ภาษามอญของชาวมอญในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

๒. สำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และ ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมมอญ ตลอดจนค้นหากลุ่มเด็กแกนนำ

๓. พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในเรื่องการสร้างวรรณกรรมมอญ ทำสื่อการเรียนการสอน ภาษามอญที่หลากหลายรูปแบบและเป็นที่น่าสนใจของเด็ก

๔. สร้างวรรณกรรมภาษามอญ โดยมีเนื้อหาสาระทางจริยธรรม คุณธรรม ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาวมอญที่เหมาะสมกับเยาวชน

๕. จัดการให้เกิดการศึกษาดูงานในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๖. ถอดบทเรียนการทำงานของทีมวิจัย จัดประชุมเพื่อเผยแพร่ผลงานและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน เพื่อนำไปเป็นฐานความรู้สำหรับการเรียนการสอนภาษามอญในระบบโรงเรียนต่อไป

๗. ประเมินผลการทำงานเพื่อจัดทำรายงานวิจัย

๑.๕ พื้นที่ดำเนินการวิจัย

ชุมชนมอญในเขต ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลคู้้งพยอม

๑.๖ ระยะเวลาดำเนินการ

๑ กันยายน ๒๕๔๙ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ รวมระยะเวลาดำเนินการ ๑๔ เดือน

๑.๗ งบประมาณ

จำนวนเงิน ๑๓๓,๕๐๐ บาท (หนึ่งแสนสามหมื่นสามพันห้าร้อยบาท)

โดยแบ่งจ่ายเป็น ๓ งวด

งวดที่ ๑ จำนวน ๘๖,๓๐๐ บาท (แปดหมื่นหกพันสามร้อยบาทถ้วน)

โดยโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาบ้านโป่ง

ชื่อบัญชี “การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับ
เยาวชน มอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี”

เลขที่บัญชี 706-0-12569-8 เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๙

งวดที่ ๒ จำนวน ๔๓,๖๐๐ บาท (สี่หมื่นสามพันหกร้อยบาทถ้วน)

เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๐

งวดที่ ๓ จำนวน ๓,๖๐๐ บาท (สามพันหกร้อยบาทถ้วน)

หลังจากส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ และปิดโครงการ

๑.๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทราบสถานการณ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญ ในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

๒. ทราบพฤติกรรมและความเป็นอยู่ของเด็ก เยาวชนมอญในปัจจุบันและมีกลุ่มเด็กแกนนำที่จะร่วมกันวางแผนการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กเยาวชนมอญ โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมมอญ

๓. ได้วรรณกรรมมอญที่มีเนื้อหาสาระทางจริยธรรม คุณธรรม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวมอญที่เหมาะสม ในการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนมีความรู้ ความสนใจและความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง

๔. ได้ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ซึ่งเป็นสะพานก้าวไปสู่ภาษามอญได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

๕. ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษามอญในระบบโรงเรียนต่อไป เกิดกลไกในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

๑.๙ อธิบายคำศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

๑. วรรณกรรม หมายถึง หนังสือที่เขียนขึ้นอย่างมีศิลปะ เนื้อเรื่องมีคุณค่า สนุก แฝงด้วยคุณธรรม จริยธรรม อาจเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชน ใกล้ตัวเด็ก ได้แก่ ประสบการณ์ส่วนตัว ตำนาน นิทานเพลงพื้นบ้าน บทกลอน คำคม สุภาษิต คำทาย เรื่องที่เกิดขึ้นจากประเพณี วัฒนธรรม ในท้องถิ่นหรือเรื่องที่คุณเขียนแต่งขึ้นเอง เป็นเรื่องสั้น เล่มเล็ก มี ๘ หน้าๆ ละ ๑ ประโยค มีภาพประกอบทุกหน้า

๒. เยาวชน หมายถึง เด็กที่อยู่ในชุมชนมอญ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลคู้้งพยอม ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี กำลังศึกษาอยู่ในช่วงชั้นที่ ๒ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ - ๖

บทที่ ๒

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญ

๒.๑ ชื่อเรียก

ชาวมอญโบราณเรียกตัวเองว่า รุมณ (จารึกมอญ พ.ศ. ๑๖๔๔ – ๑๖๔๕) ยุคต่อมาคำนี้ในภาษามอญกลายเป็น รุมนุ (จารึกมอญ พ.ศ. ๒๐๒๒) เมื่อเขียนเป็นภาษาบาลีใช้ รัมณญเทศ ไทยรับมาใช้ทางรูปอักษรเป็น รัมณ แต่มอญออกเสียงเป็น รุมน ในรุ่นหลังกร่อนเป็น หม่อน หรือ ม่อน (เสียงหนัก คำและทู่) ไทยเรียกตามภาษาปากว่า มอญ

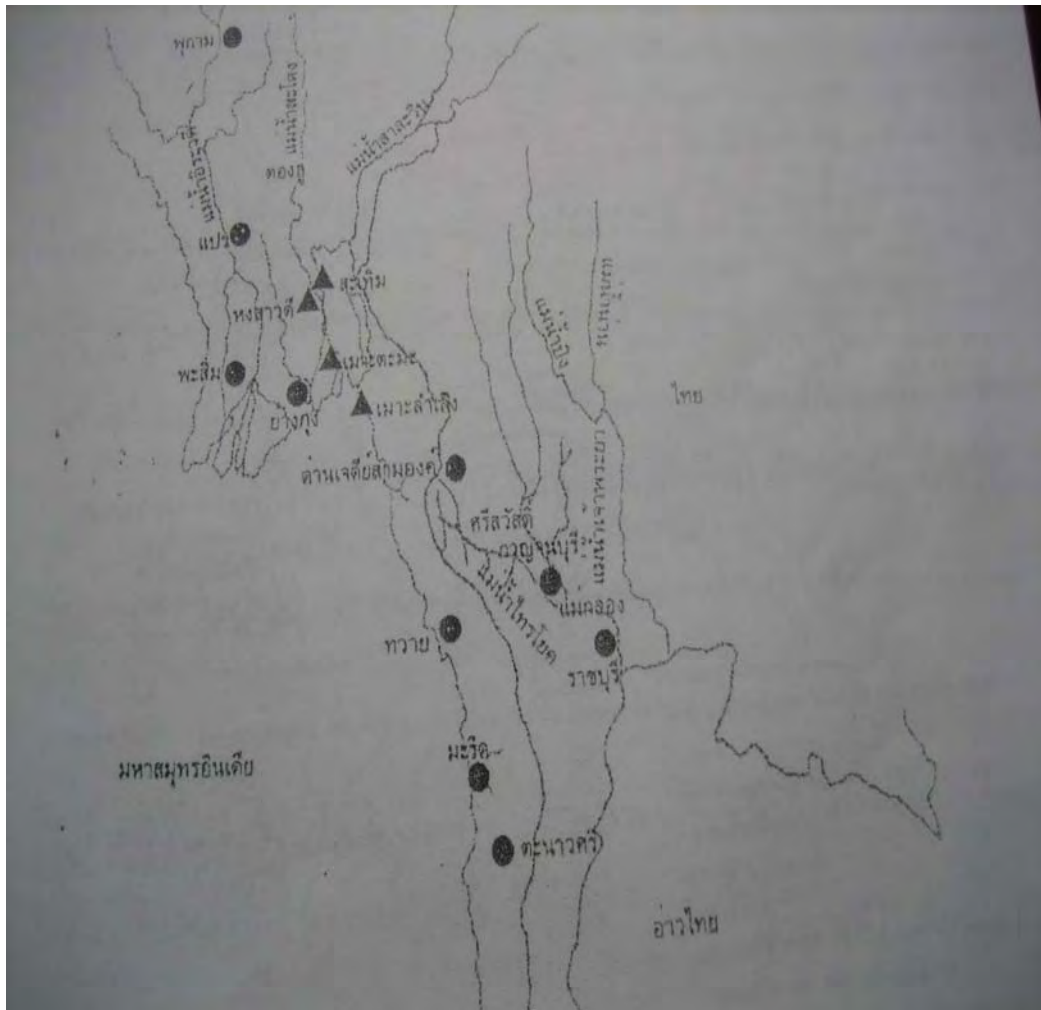
การที่มีชื่อเรียกว่า ชนชาติมอญบ้าง เถลงบ้าง และ รัมณบ้าง พอจะกำหนดได้ว่า ชื่อมอญเป็นชื่อที่เจ้าของเชื้อชาติเรียกตัวเอง และเถลงเป็นชื่อที่พม่าหรืออาจมีชาติอื่นเรียก ส่วนรัมณเชื่อกันว่า อาจจะหมายถึงราชวงศ์รามะ อันเป็นชื่อราชวงศ์ที่สืบมาตั้งแต่พระเจ้าพุทธะบองของพวกปยู ชื่อที่แท้คือ วิกรมะ แต่มอญเรียกเป็นรามะ อย่างไรก็ตาม เรื่องที่กล่าวนี้ล้วนแต่เป็นการสันนิษฐานข้อเท็จจริง ผิดหรือถูก อยู่ที่ข้อวินิจฉัยทางประวัติศาสตร์

๒.๒ ประวัติความเป็นมา

มอญเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมมาในอดีต ตั้งแต่สมัยอาณาจักรทวารวดี ซึ่งนายปีแอร์ ดูปองค์ นักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศสได้เขียนเรื่องราวของชนเผ่าทวารวดีในหนังสือ “โบราณคดีชนชาติมอญแห่งอาณาจักรทวารวดี” ได้กล่าวถึงการแพร่หลายของพระพุทธศาสนา ซึ่งรับมาจากพระเจ้าอโศกมหาราช ศิลปอารยธรรมของทวารวดี สถาปัตยกรรมฝีมือช่างได้กล่าวไว้อย่างแจ่มแจ้งว่าชาวทวารวดีใช้ภาษามอญทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งพบในศิลาจารึกตามหัวเมืองต่างๆ ได้แก่ นครปฐมที่เมืองกำแพงแสน ราชบุรีที่บ้านคูบัว สุพรรณบุรีที่เมืองอู่ทอง ชัยนาทที่เมืองอู่ตะเภา อำเภอมโนรมย์ นครสวรรค์ที่เมืองจันทร์เสนอำเภอดาคัสลี ชลบุรีที่เมืองพระรถอำเภอบ้านสนิม นครนายกที่เมืองดงละครอำเภอดอนนาค นครราชสีมาที่เมืองเสมาอำเภอดงเนิน สิงห์บุรีที่บ้านคูเมืองอำเภอบึงสามพัน นครสวรรค์ที่เมืองบึงสามพันน้ำอ้อย รวมไปถึงเมืองลำพูนหรือหริภุญชัย ล้วนจารึกด้วยภาษามอญทั้งสิ้น^๑

^๑พิสนท์ ปลัดสิงห์ “ประชาชนชาวทวารวดี” บรรณานุกรมในงานพระราชทานเพลิงศพ รองอำมาตย์โท ขุนอาโศกคณิศ (เพิ่ม หลักคงคา) กรุงเทพมหานคร พิมพ์ ๒๕๒๕ หน้า ๘๑

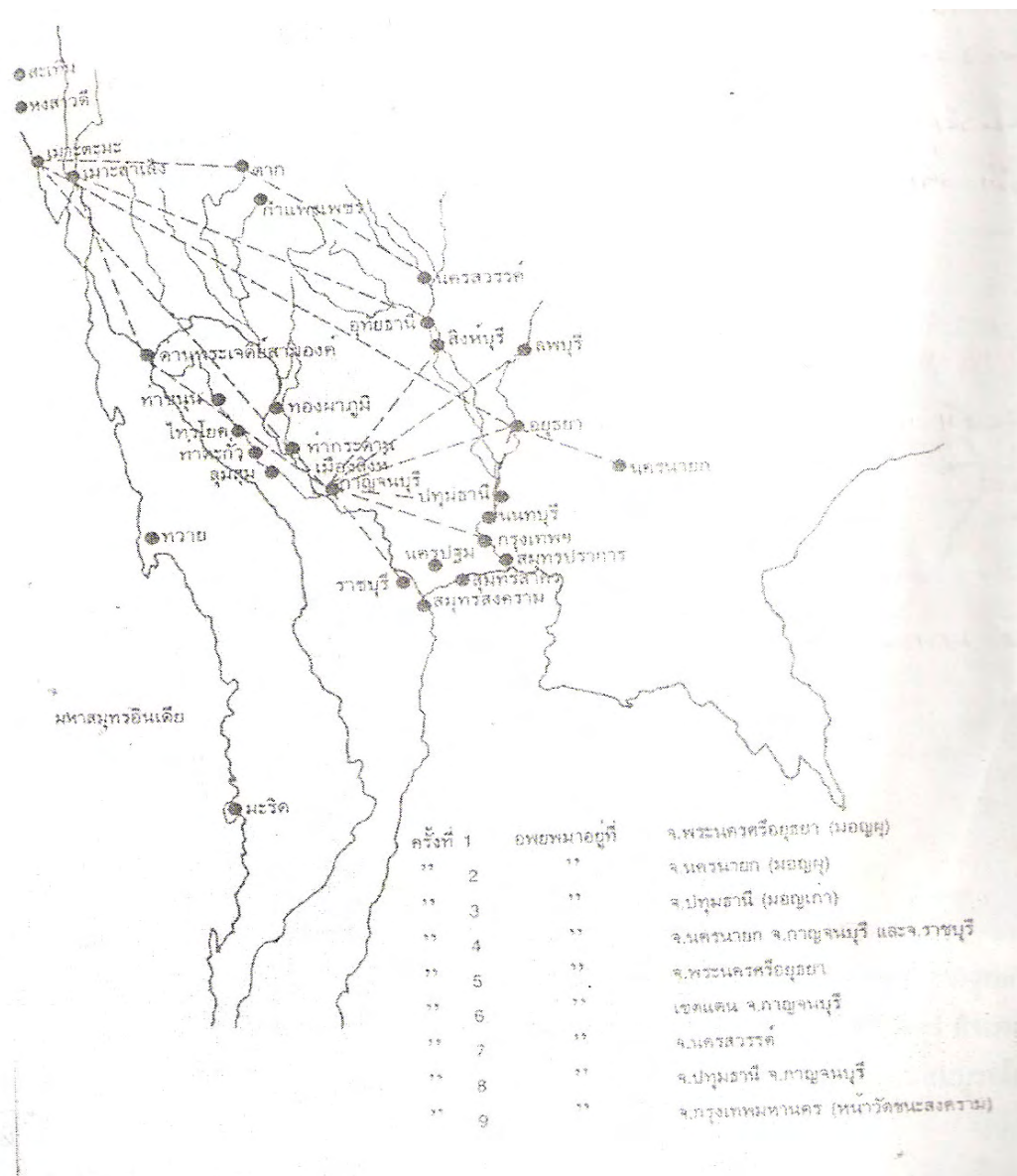
ชนชาติมอญเคยมีอาณาจักร เป็นของตนเองราวศตวรรษที่ ๑๖ – ๒๓ มีเมืองหลวงในแต่ ละยุคชื่อสะเทิม หงสาวดี เมะตะมะ มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น ๕๗ พระองค์ เนื่องจาก อาณาจักรมอญอยู่ในที่ราบลุ่มน้ำอิรวดี เป็นอู่ข้าวอู่น้ำ มีเมืองท่าออกทะเล ทำการค้าขายกับต่างถิ่น ได้ จึงถูกพม่ารุกรานและผนวกไว้ได้หลายครั้ง มอญต้องทำสงครามกับพม่าเพื่อปกป้องแผ่นดิน ของตนมาโดยตลอด ในที่สุดต้องเสียแผ่นดินไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๐ ปัจจุบันอาณาจักรมอญถูกพม่า ผนวกไว้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศพม่า^๑

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงถิ่นฐานเดิมของชนชาติมอญ

^๑พระมหาช่วง อุ่เจริญ. (๒๕๒๕) “พงสาวดารชนชาติมอญ” บรรณานุกรมในงานพระราชทานเพลิงศพ รองอำมาตย์โท ขุนอาโกลคคี (เพิ่ม หลักคงคา). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์. หน้า ๑๕.

หลังจากชนชาติมอญได้เสียแผ่นดินแก่พม่าแล้ว ก็อพยพหนีภัยมาสู่ประเทศไทยหลาย
ระลอก ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวมอญได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่น
ได้รับพระราชทานที่ดินให้ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง ส่วนใหญ่เป็นที่ริมน้ำ โดยเฉพาะบริเวณลุ่มน้ำ
เจ้าพระยาและลุ่มน้ำแม่กลอง ซึ่งเป็นที่อุดมสมบูรณ์ ในการอพยพของชนชาติมอญแต่ละครั้งได้
นำเอาคัมภีร์พระไตรปิฎกมาด้วย เพื่อรักษามรดกอันล้ำค่าไว้ให้ลูกหลานที่อุปสมบทเป็นพระภิกษุ
ได้ศึกษาและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตต่อไป นอกจากนี้ยังมีศาสตร์ความรู้ด้านกฎหมายหรือ
ธรรมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตำรายา นิทาน นิยาย ประวัติดนุคคล ชาดก คำสอน คำบรรยายต่างๆ
อีกมากมาย

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงการอพยพเข้าสู่ประเทศไทยของชนชาวไทยเชื้อสายมอญ
(บุบผา ดิสฺส (๒๕๔๑) หน้า ๓๔)

เมื่อชนชาติมอญได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยแล้ว พระสงฆ์ทุกวัดได้จัดการเรียนการสอนภาษามอญให้แก่ศิษย์วัด เมื่อบวชเรียนได้จารเรื่องราวต่างๆ ไว้ในใบลาน เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก ผลจากการสำรวจวัดมอญ ๒ แห่ง คือ วัดคงคาราม ตำบลคลองตากุด อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นวัดสำคัญในกลุ่มน้ำแม่กลอง และ วัดศาลาแดงเหนือ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นวัดสำคัญในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา พบว่า วัดทั้งสองแห่งนี้มีจำนวนวรรณกรรมใกล้เคียงกัน คือ มีแห่งละประมาณ ๔,๐๐๐ ผูก ส่วนวัดอื่นๆ ก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน^๑

ภาพที่ ๓ การสำรวจวรรณกรรมมอญ

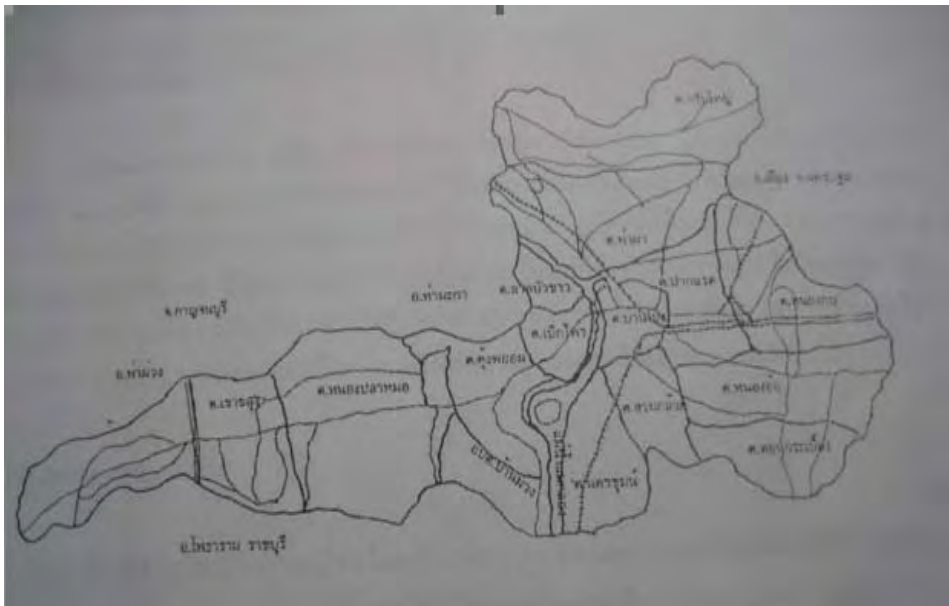

ภาพที่ ๔ แผ่นคัมภีร์ทำจากงาช้างเขียนด้วยอักษรมอญโบราณด้วยรักสีดำ
ไม้ประคบคัมภีร์เขียนลายทอง

^๑บุษบา ประภาสพงศ์ และคณะ. (๒๕๔๑) การสำรวจวรรณกรรมมอญในภาคกลางกระทรวงศึกษาธิการ. หน้า ๕๗.

๒.๓ ประชากรมอญลุ่มน้ำแม่กลอง

ในเขตอำเภอบ้านโป่ง มีชุมชนมอญอยู่ ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลกึ่งพยอม มีประชากรมอญจำนวน ๕๕๖๕ คน^๑ ตำบลนครชุมน์อยู่ฝั่งตะวันออก มีประชากรมอญ ๘ หมู่ จำนวน ๑๘๓๐ คน มีวัด ๓ แห่ง คือ วัดตาผา วัดใหญ่นครชุมน์ และ วัดหัวหิน ตำบลบ้านม่วงและตำบลกึ่งพยอมอยู่ฝั่งตะวันตก ตำบลบ้านม่วงมีประชากรมอญ ๔ หมู่ จำนวน ๒,๒๕๒ คน มีวัด ๓ แห่ง คือ วัดม่วง วัดบัวงาม และวัดขุนสีห์ (รับน้ำ) ตำบลกึ่งพยอมมีประชากรมอญ ๕ หมู่ จำนวน ๑,๔๘๓ คน มีวัด ๓ แห่ง คือ วัดตาลปากถัด วัดโพธิ์โสภาราม และวัดมะขาม

ภาพที่ ๕ แผนที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

บริเวณที่ตั้งของชุมชนมอญแห่งนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีที่ดอนเพียงจำนวนน้อย หนาน้ำ น้ำที่ล้นฝั่งแม่น้ำแม่กลองจะขึ้นมาท่วมพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทำนา และบริเวณพื้นที่ปลูกสร้างบ้านเรือน แต่หลังจากมีการสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ที่อำเภอทองผาภูมิ เขื่อนศรีนครินทร์ อำเภอสรีสวัสดิ์ เขื่อนแม่กลอง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ภาวน้ำท่วมและแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติของชาวมอญคงเหลืออยู่ในความทรงจำเท่านั้น

^๑สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พื้นที่ในระดับตำบล อำเภอบ้านโป่ง เดือนสิงหาคม

๒.๔ การคมนาคมและสาธารณูปโภค

ชุมชนมอญในเขตอำเภอบ้านโป่ง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศใต้ ๘ กิโลเมตร ได้รับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การสื่อสารและด้านอื่นๆ การคมนาคมสะดวกสายทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกมีเส้นทางผ่านหมู่บ้านทั้ง ๓ ตำบล มีรถยนต์ประจำทางหรือรถสองแถวผ่านทุกครึ่งชั่วโมง ส่วนตำบลนครชุมน์มีรถไฟผ่าน สถานีรถไฟอยู่ใกล้หมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านก็ยังมีถนนทุกซอย หน้าวัดม่วงมีสะพานข้ามแม่น้ำแม่กลอง เป็นการเชื่อมมอญสองฝั่งให้ไปมาหาสู่กันสะดวกและรวดเร็ว การบริการสาธารณูปโภคก็มีทุกอย่าง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ รวมทั้งบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

๒.๕ การทำมาหากิน

อาชีพหลักของชาวมอญที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ บรรพชนจนถึงปัจจุบัน ก็คือ การทำนา ในยุคนี้ทำได้ปีละ ๒ - ๓ ครั้ง เพราะอยู่ในเขตชลประทาน ใช้เครื่องจักรทุกขั้นตอน การไปทุ่งนาสะดวก มีถนนหนทางตามคลองส่งน้ำทุกสาย อาชีพรองลงไปสำหรับหนุ่มสาวหรือวัยทำงานก็คือรับจ้างอำเภอบ้านโป่งเป็นเขตอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย ในหมู่บ้าน ช่วงเวลาทำงานจึงมีแต่ผู้สูงอายุกับเด็กก่อนวัยเรียนแทบทุกครัวเรือน และเป็นที่น่าสังเกตว่า ชาวมอญไม่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ คงเป็นเพราะความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เคร่งครัดมาแต่บรรพชนในเรื่องกฎแห่งกรรม

๒.๖ ศาสนาและความเชื่อ

ชาวมอญส่วนใหญ่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ขณะเดียวกันก็มีความเชื่อถือในเรื่องวิญญาณหรือผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้จะเห็นได้จากกระเปียบ ข้อห้าม ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตของชาวมอญบ้านโป่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๖.๑ การนับถือพระพุทธศาสนา

มอญลุ่มน้ำแม่กลองเป็นผู้เคร่งครัดในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายมีความผูกพันกับศาสนา ตอนเช้าใส่บาตร วันพระไปทำบุญที่วัด นั่งพับเพียบ ในขณะที่พระสวดต้องฟังไม่พูดคุย ตอนใส่บาตรอดครองเท้าเป็นการแสดงคารวะ เมื่อทำบุญเสร็จแล้วจะนำน้ำที่กรวดอุทิศบุญกุศลโปรดต้นไม้ ถ้าหากพบเห็นขยะ ใบไม้ หรือ กระจกที่หล่นอยู่บริเวณวัด ก็เก็บไปทิ้งหรือทำลาย สิ่งของจากวัดไม่นำกลับบ้านเป็นอันขาด ไปวัดต้องแต่งกายตามประเพณีให้เรียบร้อย ผู้หญิงต้องห่มผ้าสไบ ส่วนผู้ชายต้องห่มผ้าขาวม้า ชาวชนมอญได้รับการอบรมให้เป็นผู้มีกิริยามารยาท

อ่อนโยน เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที การกระทำที่ไม่ดีต้องละเว้น เพราะเป็นบาป คนมอญจึงมีความคุ้นเคยกับคำตักเตือนของผู้ใหญ่ที่ว่า “เลี้ยะปะ ปะ เที้ยะ ชะราม ปาบ” แปลว่า อย่าทำ (สิ่งที่ไม่ดี) เป็นบาป (ต้องชดใช้หนี้กรรม)

ภาพที่ ๖ การแต่งกายไปวัดของชาวมอญ

๒.๖.๒ ความเชื่อถือวิญญาณ / ผี

นอกจากชาวมอญจะนับถือพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดแล้ว ยังนับถือวิญญาณหรือผีด้วย ผีที่ชาวมอญนับถือได้แก่ ผีเจ้าพ่อต่างๆ ที่คอยคุ้มครองในระดับหมู่บ้าน และผีหรือวิญญาณบรรพบุรุษ ต้นตระกูลให้ความคุ้มครองลูกหลาน เครือญาติในตระกูล ซึ่งเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ มีพลัง มีอำนาจ สามารถดลบันดาลให้ลูกหลานมีความสุขหรือประสบภัยพิบัติได้ ลูกหลานชาวมอญต้องการพเช่นไหว้ เพื่อให้วิญญาณบรรพชนได้คุ้มครองให้รอดพ้นจากภัยพิบัติต่างๆ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ผีบรรพบุรุษหรือผีประจำตระกูลจะสิงสถิตอยู่ที่เสาเอกของเรือน โดยจะมีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเสาผี เช่น หีบ หรือกระบุงใส่ผ้าผี สไบ ผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า แหนหัวพลอยแดง แขนวนไว้ที่เสาผี และยังมีตะกร้าบรรจุกระบอกไม้ไผ่ ๕ กระบอก แต่ละกระบอกใส่น้ำและใบ ชะละชอดหรือใบไก่อดำ ซึ่งจะต้องคอยเติมน้ำให้เต็มอยู่เสมอ ส่วนใบไก่อดำจะเปลี่ยนทุกปีในยามจัดพิธีเลี้ยงผีในเดือน ๖

ส่วนการสืบทอดผีบรรพบุรุษ จะสืบทอดทางฝ่ายชาย ส่วนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะต้องไปถือผีฝ่ายสามีและตัดขาดจากผีเดิม โดยทำพิธีคืนผี ซึ่งภาษามอญเรียกว่า “ลุ่มตา” คือการจัดของเครื่องเช่นไปบอกกล่าวที่เสาผีว่าจะแยกเรือน ตามปรกติลูกชายคนโตของตระกูลนั้นจะเป็นผู้สืบทอด เสาผีไว้ที่บ้านและเรียกบุคคลผู้นั้นว่า “ตันผี” ซึ่งถ้าลูกคนโตเป็นหญิงก็สามารถมอบให้แก่ลูกชายคนรองถัดมาได้ ดังนั้นในตระกูลหนึ่งๆ จะมีบ้านที่มีเสาผีเพียงบ้านเดียวเท่านั้น คือบ้านตันผี

แต่เมื่อถึงเวลาทำพิธีการใดที่เกี่ยวข้อง เช่น เลี้ยงผี รำผี ทุกคนในตระกูลจะต้องมาร่วมกันที่บ้าน “ต้นผี” คนที่ถือว่าอยู่ในตระกูลเดียวกัน ก็คือ คนที่นับถือบรรพบุรุษเดียวกัน

ภาพที่ ๗ รำผีมอญ

๒.๖.๓ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนมอญ ถือเป็นการรับรองสถานภาพของญาติพันธุ์ในสังคมไทยได้รับทราบและปฏิบัติต่อกันได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในระบบความเชื่อของสังคมมอญ มักจะอ้างอิงถึงพระพุทธศาสนาและผีบรรพบุรุษในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของตน และมีส่วนแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี ประเพณีที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต อาทิ ประเพณีการโกนผมไฟ การบวช การแต่งงานและการตาย เป็นต้น

ภาพที่ ๘ การแต่งกายของนามมอญ

๒.๖.๔ ประเพณีในรอบปี

สังคมของชาวมอญบ้านโป่ง เป็นสังคมเกษตรกรรม มีการทำนาเป็นอาชีพหลัก สืบเนื่องมาแต่โบราณ การทำนาจึงเป็นกิจกรรมหลักของวิถีชีวิตและมีความสำคัญต่อปากท้อง ความอยู่รอดที่ผู้คนตระหนักถึงทั้งแก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน ประเพณีต่างๆ ในรอบปีจึงเกิดขึ้นตามวัฏจักรของการทำนาโดยอาศัยแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนาและความเชื่อผีบรรพบุรุษเป็นเครื่องบำรุงกิจกรรม ประเพณีในรอบปี มีดังนี้

เดือน ๕ สงกรานต์ มีการจัดงานใหญ่ที่สุดในรอบปี เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ว่างจากการทำงาน คนมอญเชื่อว่า วันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันสิ้นสุดปีเก่า เป็นวันที่เทวดารักษาโลกเสด็จกลับสู่สวรรค์ วันที่ ๑๔ เมษายน เป็นวันเนา หรือวันว่าง ไม่มีเทวดารักษาโลก เป็นวันที่อยู่ระหว่างปีเก่ากับปีใหม่ วันที่ ๑๕ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่ หรือวันเถลิงศก เป็นวันที่เทวดองค์ใหม่เสด็จลงมารักษาโลก ชาวมอญลุ่มน้ำแม่กลองจึงจัดทำศาลพร้อมเครื่องบูชาอาหารต้อนรับเทวดาองค์ใหม่ที่บริเวณหน้าบ้านของตน วันที่ ๑๓ – ๑๕ เมษายน ในช่วงเช้า มีการส่งข้าวแช่พร้อมขนมกะละแม ไปทำบุญที่วัด หลังจากนั้นก็ส่งให้ญาติผู้ใหญ่และผู้ที่เคยพนับถือ ในช่วงบ่ายมีการอาบน้ำให้บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ประพรมน้ำอบน้ำหอม มอบเสื้อผ้าใหม่ให้ วันที่ ๑๖ – ๑๘ เมษายน ในช่วงเช้า มีการทำบุญใส่บาตร ในช่วงบ่ายมีพิธีชักบังสุกุลที่วัด อุทิศบุญกุศลให้แก่บรรพชนของตน แล้วสงน้ำและประพรมน้ำอบน้ำหอมให้พระพุทธรูป จากนั้นแล้วก็ไปประพรมให้กระดูกปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งบรรจุไว้ในเจดีย์ของแต่ละตระกูล พร้อมทั้งบอกกล่าวให้ท่านเหล่านั้นรับทราบว่าคุณหลานได้มาคารวะและขอพรให้คุณหลานอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเสร็จพิธีนี้แล้วก็กลับมาสงน้ำพระ หลังจากสงน้ำพระเสร็จแล้ว หนุ่มสาวมักจะเล่นสาดน้ำกันเป็นที่สนุกสนาน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ยังมี การปล่อยนก ปล่อยปลา ค้าไฟ ไรยทราย ซึ่งเชื่อว่าทำให้อายุยืนยาว การค้าไฟ ไรยทราย ทำเฉพาะผู้ที่เกิดตรงกับวันเนาเท่านั้น ในช่วงเวลาเย็นมีการเล่นลูกช่วง เล่นสะบ้า หากมีการแพ้ จะถูกปรับ โดยให้ทำตามคำสั่งของผู้ชนะ ได้หัวเราะครืนเครง เป็นการละเล่นที่สนุกสนานยิ่งนัก ส่วนการเล่นฝึกระดัง ฝึสุม ฝึกะลา ฝึลิง เป็นมหัศจรรย์ทางจิต เมื่อฝึเข้าแล้ว มีการหยอกล้อจากคนดู แกล้งให้ทำอะไรต่าง ๆ นานาได้หัวเราะกลิ้งเกลือกไปเลย

ภาพที่ ๕ การเล่นฝึกระดัง

เดือน ๖ ย่างเข้าฤดูฝน เป็นเดือนที่เริ่มต้นแห่งการเพาะปลูก มีพิธีแรกนาขวัญ ไถ ปัก คำนาคตามประเพณี โดยเลือกวันที่เป็นมงคลตามตำราโลกสิทธินอกจากนี้ ยังปลูกพืชอย่างอื่นด้วย เช่น ถั่วเขียว งา แดงไทย เป็นต้น

เดือน ๗ ทำบุญ ถวายผ้าอาบนํ้าฝนแด่พระสงฆ์ ทำบุญกลางหมู่บ้านเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล หากฝนตกลงช้าหรือตกในปริมาณน้อย ก็มีการขอฝนโดยแห่นางแมว

เดือน ๘ ทำบุญวันอาสาฬหบูชา ทำการเวียนเทียนรอบอุโบสถ หล่อเทียนจำนำพรรษา และถวายเทียนพรรษา

เดือน ๙ ขึ้น ๑๕ ค่ำ กลางเดือนทำบุญให้วงศญาติที่ล่วงลับไปแล้ว จะได้พ้นทุกข์

เดือน ๑๐ ทำบุญตักบาตรน้ำผึ้ง คำข้าวเหนียวหนึ่งกับงาคั่วหรือทำขนม “กาวญคะเปียง”

เดือน ๑๑ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ทำบุญออกพรรษา ช่วงก่อนหน้านี้นักชาวบ้านเตรียมทำขนมกระยาสาทร เพื่อนำไปทำบุญในวันนี้ และ ทุกวัดจัดเทศน์มหาชาติภายในเดือนนี้ โดยมีให้ตรงกันเพื่อให้ชาวบ้านร่วมทำบุญ ฟังเทศน์ที่วัดเหล่านั้นได้

เดือน ๑๒ ข้าวตั้งท้อง ชาวมอญนิยมนำเครื่องเช่น ไหว้ไปสักการะพระแม่โพสพที่ทุ่งนา เพื่อความเป็นสิริมงคลและความอุดมสมบูรณ์ มีพิธีลอยกระทงบูชาพระมหาเถระอุปกุตตะและพระแม่คงคา และมีการทำนํ้านมข้าวหรือข้าวยาकुถวายพระสงฆ์ทุกวัดในชุมชน

เดือน ๑ (อ้าย) เป็นเดือนก่อนเกี่ยวข้าว เดือนนี้ข้าวยังไม่แก่จัด เป็นประเพณีของทุกบ้านจะเกี่ยวข้าวมาดําเป็นข้าวเฒ่า นำไปเช่น ไหว้ผีเรือนและทำบุญถวายพระที่วัด ส่วนบ้านที่ไม่มีเสาผีบรรพบุรุษก็นำไปเช่น ไหว้ที่ศาลพระภูมิ

เดือน ๒ (ยี่) เกี่ยวข้าว นวดข้าว เอาขึ้นยุ้ง

เดือน ๓ ขึ้น ๑๕ ค่ำ วันมาฆบูชา อยู่ในช่วงฤดูหนาว ชาวมอญทำการถวายความอบอุ่นแด่พระสงฆ์ โดยการเผาฟืนทานหรือ จอง โอะส ต่าน นำข้าวหลามและข้าวต้มเครื่องไปถวายพระสงฆ์ ก่อนรุ่งสาง เรียกอาหารมือนี้นว่า “เป็งอะเยอ”

ชาวมอญได้ทำฟืนทานล่วงหน้า ๒ – ๓ วัน เพื่อให้ฟืนแห้ง ส่วนใหญ่ใช้ไม้กระถิน ปอกเปลือกออก ทาด้วยน้ำมัน ผูกเป็นมัด ประดับส่วนยอดด้วยเครื่องบูชา รูปเทียน ดอกไม้ นำไปส่งที่วัดในช่วงเย็นของวันโกน หรือวันขึ้น ๑๔ ค่ำ ช่วงก่อนรุ่งสางของวันมาฆบูชา ชาวบ้านออกไปเผาฟืนทาน เมื่อไฟมอดลงแล้วจึงนิมนต์พระสงฆ์มานั่งรอบกองไฟ ถวาย “เป็งอะเยอ” ขณะที่ไฟลุกโชติช่วง แล้วมอดลงนั้น ให้ทุกคนได้ปริศนาธรรม เทียบกับชีวิตคนเรา ที่มีความรุ่งเรือง แล้วในที่สุดก็ดับลง

ช่วงตอนเย็น มีการเวียนเทียนรอบอุโบสถ เพื่อบูชาพระรัตนตรัยและปฏิบัติตามพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้า ให้ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี และทำใจให้บริสุทธิ์

เดือน ๔ สิ้นฤดูการทำนา ชายทำการจักสาน หญิงทำการทอผ้า ฟ้าวหม่ไว้ใช้ในครัวเรือน ประเพณีการบวชนาคจะจัดในเดือนนี้ เพราะฝนไม่ตก สะดวกแก่การจัดงาน

ประเพณีในรอบปีดังกล่าวนี้ บางประเพณีแทบจะเลือนหายไปจากชุมชนมอญบ้านโป่ง เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ได้แก่ประเพณีหรือพิธีกรรมทางการทำนา ชาวนายุคปัจจุบันใช้เครื่องจักรครบวงจร ไม่มีการไถ ปักดำหรือหว่านข้าวด้วยมืออีกแล้ว น้ำทำนา ก็ไม่ต้องรอน้ำฝน เพราะมีระบบการชลประทาน ทำนาได้ตลอดปี แต่ประเพณีทางศาสนายังดำรงอยู่อย่างเคร่งครัด

๒.๓ ความสัมพันธ์ของวัดกับชาวบ้าน

ตามประวัติวัดในชุมชนมอญอำเภอบ้านโป่ง สร้างโดยบรรพชนมอญที่อพยพหนีภัยมาจากแผ่นดินมอญ จากการบอกเล่าของชาวบ้าน บรรพชนมอญรุ่นแรกที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลบ้านม่วงนั้น ได้อพยพมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (พ.ศ. ๒๑๓๓ – ๒๑๔๘) “โดยติดตามพระมหาเถรคันฉ่อง ซึ่งเป็นพระสงฆ์มอญ นิกายมหายาน ในทะเบียนวัดของกรมศาสนาได้ระบุว่า “วัดม่วงได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๑” ซึ่งตรงกับสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. ๒๑๕๕ - ๒๒๓๑)

ชนชาติมอญลุ่มน้ำแม่กลองในเขตอำเภอบ้านโป่ง จัดให้มีการเรียนการสอนภาษามอญในวัดทุกแห่ง พ่อแม่ ผู้ปกครองจะนำบุตรหลานไปฝากกับเจ้าอาวาสให้เป็นลูกศิษย์วัด มอบให้อบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ลูกศิษย์วัดเหล่านี้ต้องเรียนภาษามอญในช่วงเวลาเย็น หลังเลิกเรียนจากโรงเรียนในชุมชน เนื้อหาสาระที่ใช้สอนภาษามอญล้วนเป็นเนื้อหาทางพระพุทธศาสนาแทบทั้งสิ้น การจัดการเรียนการสอนภาษามอญในวัดดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ปี ชายชาวมอญทุกคนสามารถอ่านและเขียนภาษามอญได้ ส่วนทักษะการฟังและพูดภาษามอญนั้นได้เรียนรู้ ซึมซับมาจากครอบครัวเป็นอย่างดีแล้ว ในชุมชนมอญบ้านโป่งจึงสื่อสารกันด้วยภาษามอญมาโดยตลอด

นอกจากมีการจัดการเรียนการสอนภาษามอญที่วัดแล้ว พระสงฆ์ยังมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านในด้านอื่นๆ อีกหลายด้าน ดังเช่น

- ทำหน้าที่กล่อมเกลาคิดใจของชาวบ้านที่มีปัญหาต่อกัน อบรม สั่งสอน ชี้แนะให้เกิดความเข้าใจกัน ประนีประนอมกัน โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้ชาวบ้านอยู่กันอย่างสันติสุข

- ทำหน้าที่เป็นหมอยาสมุนไพร หากชาวบ้านมีการเจ็บป่วย จะมาปรึกษาพระสงฆ์เกี่ยวกับยาที่ใช้รักษา พระสงฆ์ผู้ที่ได้ศึกษา เรียนรู้จากคัมภีร์ไบเบิล หรือตำรายามอญ จะให้คำแนะนำ

- ทำหน้าที่โหรา ให้คำปรึกษาแนะนำ วัน เวลาฤกษ์ดีในการปลูกบ้าน ทำธุรกิจ หรือจัดงานต่างๆ เช่นงานบวช งานแต่งงาน ทำบุญบ้าน เป็นต้น

๒.๘ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

วัดม่วงตั้งอยู่ในชุมชนที่มีประชากรมอญหนาแน่นมากที่สุด เป็นที่ตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง ซึ่งจัดตั้งขึ้นเนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตรงกับวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยได้รับพระราชทานคำแนะนำจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้จัดแสดงเกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญทุกด้าน ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภาษา โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นหลักรสำคัญในการจัดตั้งและจัดแสดง สิ่งของที่จัดแสดงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าอาวาสวัดม่วง (พระครูวรธรรมพิทักษ์) และชาวบ้าน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯบรมราชกุมารีได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วงเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ และส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังเป็นที่ตั้งศูนย์มอญศึกษาด้วย ศูนย์แห่งนี้จะเป็นจะแหล่งศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์มอญที่สำคัญแห่งหนึ่งในอนาคตอันใกล้นี้ ในส่วนพิพิธภัณฑ์นั้นได้มีนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจมาศึกษาหาความรู้มาโดยตลอด

ภาพที่ ๑๐ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง

๒.๕ การแต่งกาย

นอกจากเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านประเพณีและวัฒนธรรมแล้ว ชาวมอญยังมีการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง สวมเสื้อคอกลมแขนกระบอก คล้องผ้าสไบ เก้าผมมวยไว้ด้านหลัง ประดับด้วยดอกไม้สดหรือปิ่นปักผม ส่วนผู้ชายนุ่งโสร่ง มักสวมเสื้อคอกลมแขนสั้น ยามไปวัด ผู้หญิงห่มผ้าสไบ ส่วนผู้ชายห่มผ้าขาวม้าตาหมากรุก

ภาพที่ ๑๑ การแต่งกายของชาวมอญบ้านโป่ง

ภาพที่ ๑๒ ผมมวยของหญิงชาวมอญบ้านโป่ง

๒.๑๐ อาหารมอญ

อาชีพหลักของชาวมอญ คือ การทำนา อาหารหลักคือข้าว อาหารโปรตีนได้มาจากแหล่งน้ำ ได้แก่ กุ้ง หอย ปู ปลา ส่วนพืชผักปลูกไว้ตามชายน้ำและหัวไร่ปลายนาตามฤดูกาล พืชผักที่ชาวมอญใช้ทำอาหารมีหลากหลาย หมุนเวียนกันไปตลอดปี ส่วนต่างๆ ของพืชที่ใช้รับประทาน ได้แก่ ดอก ยอด ผล ฝัก เมล็ด ต้น หน่อ หัว และราก

อาหารประจำครัวเรือนของชาวมอญส่วนใหญ่มีรสเปรี้ยว เพราะปรุงจากพืชผักที่มีรสเปรี้ยว ได้แก่ กระเจี๊ยบมอญ ใบมะขามอ่อน พุทรา มะตาด มะข่าน กระท้อน กะลิงปิง เป็นต้น

ภาพที่ ๑๑ พืชผักมอญและอาหารมอญ

๒.๑๑ ดนตรี-นาฏศิลป์มอญ

ชาวมอญมีวงปี่พาทย์เป็นมรดกทางดนตรี ประกอบด้วยเครื่องดี เป่า คีล ดนตรีมอญได้เข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ปรากฏในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงหลักที่หนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้นำเอาจะเข้ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีมอญเข้ามาประสมแทนกระจับปี่ ทำให้บรรเลงทำนองได้ละเอียดลวกกว่า เครื่องดนตรีมอญได้แก่ ปี่ ระนาด ฆ้องวง ตะโพน เปิงมางคอก จะเข้ โหม่ง จิ่งและ ฉาบ

ศิลปินไทยเป็นผู้มีนิสัยช่างดัดแปลง ได้นำเครื่องดนตรีบางอย่างมาประยุกต์เข้ากับเครื่องดนตรีไทย บรรเลงเพลงไทยสำเนียงมอญ มีความไพเราะเป็นที่รู้จักกันจนทุกวันนี้ เพลงไทยสำเนียงมอญที่นักประพันธ์ได้รังสรรค์ขึ้นมานั้นมีจำนวนมากว่าหนึ่งร้อยเพลง ตัวอย่าง เช่น มอญดูดาว มอญรำดาบ มอญชมจันทร์ม่านรามัญ พระอาทิตย์ชิงดวง เป็นต้น

เทียมจิตร พ่วงสมจิตร เพลงไทยสำเนียงมอญ มรดกทางสังคมจากความสัมพันธ์ไทย - มอญ

(อัคราณา) หน้า ๓-๘

การรำมอญ เป็นนาฏศิลป์ของชนชาตมอญที่สืบทอดจากบรรพชนมาสู่ลูกหลานรุ่นปัจจุบัน แหล่งที่ยังดำรงการรำมอญไว้ได้อย่างเข้มแข็งก็คือ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ บ้านบางขันหมาก จังหวัดลพบุรีและที่สามโคก จังหวัดปทุมธานี

การรำมอญ ผู้รำอาศัยจังหวะตะโพนเป็นหลัก ทำรำมี ๑๐ ท่า รำในโอกาสงานมงคล เช่น งานฉลองพุทธศาสนา ฉลองวัด งานสมโภชต่างๆ ตลอดจนงานศพ การรำมอญนั้นโดยปกติจะรำเพื่อแสดงความเคารพเทิดทูน มิใช่รำเพื่อสนุกสนานร่าเริงแต่เพียงอย่างเดียว °

ภาพที่ ๑๔ รำมอญเมืองไทย

ภาพที่ ๑๕ รำมอญเมืองมอญ

° พิศาล บุญผูก. (๒๕๓๗) สงกรานต์มอญบางกระบือ “รำมอญ” กรุงเทพฯ ชีรพงษ์การพิมพ์

๒.๑๒ ภาษามอญ

ภาษามอญจัดอยู่ในตระกูลออสโตรเอเชียติก หรือ มอญ-เขมร มีอายุยาวนานนับพันปี เป็นภาษาของชนชาติที่เคยเจริญรุ่งเรืองและเป็นแม่แบบให้แก่ภาษาต่างๆ มากมายในแถบตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย

ชาวมอญที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ได้ใช้ภาษามอญในการสื่อสารมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๓๐๐ ปี มีการจัดการเรียนการสอนภาษามอญในวัดมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาษามอญดำรงอยู่ในชุมชนอย่างเข้มแข็ง เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมาโดยตลอด

เมื่อชุมชนได้รับการพัฒนา มีชีวิตที่สะดวกสบาย เทคโนโลยีและการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เข้ามามีบทบาทในทุกครัวเรือน เด็ก เยาวชนอยู่หน้าจอโทรทัศน์ ดูรายการต่าง ๆ วันละหลายชั่วโมง ผู้คนนิยมวิถีชีวิตแบบทุนนิยม ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม ประเพณี คุณธรรม จริยธรรมและความเชื่อ สิ่งที่ชาวมอญได้รับผลกระทบมากที่สุด จนอยู่ในภาวะวิกฤต ก็คือ ภาษา เด็กและเยาวชนมอญแทบทุกครัวเรือนไม่มีความสามารถในการสื่อสารกันด้วยภาษามอญ คนมอญรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญของอัตลักษณ์ตนเอง ในชุมชนก็สื่อสารกันด้วยภาษามอญน้อยลง ชาวมอญผู้มีความห่วงใยในปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดประชุมกัน เพื่อร่วมปรึกษาหารือในปัญหาที่เกิดขึ้น ทุกคนเห็นว่าชุมชนต้องร่วมมือกันหาวิธีที่ทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมมอญซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวมอญให้ดำรงอยู่ต่อไป

-ภาพที่ ๑๖ หนังสือภาษามอญ

บทที่ ๓

การดำเนินงาน

ตามแผนการดำเนินงานของโครงการฯ ได้กำหนดกิจกรรมหลักไว้ ๔ กิจกรรม ต่อมา มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นมาอีก ๑ กิจกรรม คือ การสร้างระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย การดำเนินงานในกิจกรรมทั้งหมดนี้ใช้วิธีการประชุม ประชุมปฏิบัติการ และการพูดคุยทางโทรศัพท์ นอกจากกิจกรรมที่ทีมวิจัยเป็นผู้กำหนดเองแล้ว ยังมีกิจกรรมที่ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤตได้เสนอแนะให้กับทีมวิจัยมอญทดลองดำเนินการ เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑ สำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

กิจกรรมนี้ ดำเนินงานด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทีมวิจัยและชุมชน โดยทีมวิจัยทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการกำหนดขั้นตอนและทิศทางการดำเนินงาน ส่วนชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านการพูดคุยและตอบแบบสำรวจ โดยมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

๓.๑.๑ ขั้นสร้างแบบสำรวจ

ทีมวิจัยได้ร่วมกันสร้างแบบสำรวจ โดยการคิดข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ คำถามมีทั้งที่เป็นปลายเปิดและปลายปิด ในการคิดข้อคำถามได้ดูตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับภาษามอญ โดยแบ่งการสำรวจออกเป็น ๕ ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

- ๑) ประวัติความเป็นมาของชนชาติมอญในประเทศไทย
- ๒) สถานการณ์ของภาษามอญในครอบครัวและชุมชน
- ๓) ความห่วงใยต่อการล่มสลายของภาษามอญ
- ๔) การแก้ไขสถานการณ์ในปัจจุบัน
- ๕) การให้การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานเอกชน และ องค์กรของรัฐ

เมื่อจัดพิมพ์แบบสอบถามแล้ว ได้ส่ง e - mail ไปให้ ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ ผู้เป็นที่เลื่องที่ช่วยแนะนำวิธีการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและช่วยเสริมงานวิชาการทางด้านภาษาศาสตร์ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาในภาวะวิกฤต เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนางานวิจัยต่อไป

๓.๑.๒ ปรับปรุงแบบสำรวจ

จากที่ได้ข้อเสนอแนะจากพี่เลี้ยงแล้ว ทีมวิจัยทำการปรับปรุงแบบสอบถามโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เพิ่มระดับคำตอบให้ชัดเจน ปรับแบบสอบถามที่ใช้กับผู้ใหญ่และเยาวชนให้เป็นชุดเดียวกัน ปรับชื่อจากแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจ และปรับขั้นตอนของแบบสำรวจเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

- ๑) ข้อมูลพื้นฐาน
- ๒) การใช้ภาษาในแวดวงต่าง ๆ
- ๓) ความสามารถในการใช้ภาษามอญ
- ๔) ความรู้สึกที่มีต่อภาษามอญและความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ
- ๕) การให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมกับโครงการ

เมื่อปรับแบบสำรวจเรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยได้มอบหมายให้ ผอ.เตรียมชัย อุทัยวัฒน์ รองหัวหน้าโครงการฯ เป็นผู้ประสานงานกับพี่เลี้ยง และดำเนินการส่งแบบสำรวจที่ปรับนี้ไปให้ที่ปรึกษาทางวิชาการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

๓.๑.๓ ขั้นตอนเตรียมความพร้อมก่อนทำการสำรวจ

หลังจากที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสำรวจเรียบร้อยแล้ว ทีมวิจัยมีการเตรียมความพร้อมในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- ๑) ขอข้อมูลจำนวนประชากรที่มีเชื้อสายมอญจากองค์การบริหารส่วนตำบล (ซึ่งเป็นข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลกุ่มพยอม เพื่อใช้ในการแบ่งสัดส่วนประชากรในแต่ละตำบลที่จะทำการสำรวจ โดยเทียบอัตราส่วนร้อยละ ดังนี้

ประชากรที่มีเชื้อสายมอญ	ตำบลนครชุมน์	จำนวน	๑,๘๓๐	คน
ประชากรที่มีเชื้อสายมอญ	ตำบลบ้านม่วง	จำนวน	๒,๒๕๒	คน
ประชากรที่มีเชื้อสายมอญ	ตำบลกุ่มพยอม	จำนวน	๑,๔๔๓	คน
รวม			๕,๕๒๕	คน

ทำการสำรวจใช้ตัวแทนประชากร จำนวน ๑,๐๐๐ คน ได้สัดส่วน ดังนี้

ตำบลนครชุมน์	$\frac{๑,๘๓๐}{๕,๕๒๕} \times ๑,๐๐๐ = ๓๓๕$	คน
ตำบลบ้านม่วง	$\frac{๒,๒๕๒}{๕,๕๒๕} \times ๑,๐๐๐ = ๔๐๕$	คน

$$\frac{\text{ตำบลทุ่งพยอม} \quad ๑,๔๔๓ \times ๑,๐๐๐}{๕,๕๖๕} = ๒๖๐ \text{ คน}$$

รวมทั้งสิ้น ๑,๐๐๐ คน

จากตัวแทนประชากร ๑,๐๐๐ คนนี้ แบ่งเป็นผู้ใหญ่ ๖๓๐ คน เยาวชน ๓๗๐ คน แยกตามสัดส่วนในแต่ละตำบล ได้ดังนี้

ตำบลนครชุมน์ มีตัวแทนประชากร ๓๓๕ คน ผู้ใหญ่ ๒๐๒ คน เยาวชน ๑๓๓ คน

ตำบลบ้านม่วง มีตัวแทนประชากร ๔๐๕ คน ผู้ใหญ่ ๒๖๐ คน เยาวชน ๑๔๕ คน

ตำบลทุ่งพยอม มีตัวแทนประชากร ๒๖๐ คน ผู้ใหญ่ ๑๖๘ คน เยาวชน ๙๒ คน

๒) จัดตั้งผู้ประสานงานของทีมวิจัยจ่ายแบบสำรวจ

เพื่อความสะดวก รวดเร็วและชัดเจนในการจ่ายแบบสำรวจให้แก่ผู้ที่ทำการสำรวจข้อมูลในแต่ละตำบล ทีมวิจัยจึงได้ร่วมกันจัดตั้งผู้ที่อยู่ในตำบลนั้น ๆ ให้เป็นผู้จ่ายแบบสำรวจ ได้ดังนี้

ผู้จ่ายแบบสำรวจ ตำบลนครชุมน์ คือ นายคมสร จับจุ

ผู้จ่ายแบบสำรวจ ตำบลบ้านม่วง คือ นางสาวศุภพร พรหมอินทร์

ผู้จ่ายแบบสำรวจ ตำบลทุ่งพยอม คือ นางสาวชอบ กลิ่นเกลตา

๓) จัดหาชาวบ้านผู้สำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในแต่ละหมู่บ้านทั้ง ๓ ตำบล

ชาวบ้านผู้สำรวจข้อมูล มีดังนี้

ตำบลนครชุมน์

หมู่ที่ ๑-๓ คือ นายคมสร จับจุ

หมู่ที่ ๔ คือ นายธานี คำดี

หมู่ที่ ๕ คือ นายประพันธ์ มะพล

หมู่ที่ ๖-๘ คือ นายคมสร จับจุ

ตำบลบ้านม่วง

หมู่ที่ ๒ คือ นางอรรณณ ถิรนนท์ และ นายจำเนียร แจ่มเหมือน

หมู่ที่ ๓ คือ นางสาวพิลา พูลเสม และ นางสาวพรรณี ทองเย็น

หมู่ที่ ๔ คือ นางสาวลิลา เทาเทียม และ นายประพจน์ วันดี

หมู่ที่ ๕ คือ นางรวง สืบวงศ์ และ นางสาววิญญา เล่ออ้อม

ตำบลทุ่งพยอม

หมู่ที่ ๘ คือ นางสาวโสภา กรดเครือ และ นายสิงห์ รุ่งแสง

หมู่ที่ ๙ คือ นายนคร มัชฌมาน

หมู่ที่ ๑๐	คือ	นางสาววิไล ระวังงาน
หมู่ที่ ๑๑	คือ	นางสาวลัดดา บัวทอง
หมู่ที่ ๑๒	คือ	นางฉวีวรรณ บัวทอง

๓.๑.๔ ขั้นสำรวจ

ทีมวิจัยได้ร่วมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้การสำรวจเก็บข้อมูลดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้วิธีดำเนินการ ดังนี้

๑) แจ้งให้ผู้ทำการสำรวจมารับทราบข้อมูลของแบบสำรวจและวิธีการสำรวจว่า **ต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต ไม่ใช้วิธีการส่งแบบสำรวจให้ผู้ตอบกรอกเอง และต้องสำรวจตามจำนวนตัวแทนประชากรทั้งผู้ใหญ่และเยาวชนให้ถูกต้อง**

๒) ฝ่ายประสานงานของทีมวิจัยในแต่ละตำบลจ่ายแบบสำรวจให้ชาวบ้านผู้ทำการสำรวจข้อมูลในหมู่บ้าน ตามสัดส่วนตัวแทนประชากรของแต่ละตำบลทั้งผู้ใหญ่และเยาวชน

ภาพที่ ๑๗ ทีมวิจัยสำรวจข้อมูลที่ตำบลนครชุมน์

๓.๑.๕ ขั้นรวบรวมแบบสำรวจ

ทีมวิจัยรวบรวมและตรวจสอบแบบสำรวจทั้ง ๓ ตำบล โดยให้ผู้รับผิดชอบนำแบบสำรวจมาส่งที่หัวหน้าโครงการฯ ถ้าผู้รับผิดชอบไม่สะดวกมาส่งด้วยตนเอง หัวหน้าโครงการฯ ก็จะเป็นผู้ไปรับ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ให้ข้อมูล ป้องกันการตกหล่นของข้อมูล และมีโอกาสพูดคุยอย่างใกล้ชิด พูดคุยปัญหาและทัศนคติส่วนตัวอย่างเป็นกันเอง

๓.๑.๖ ชั้นวิเคราะห์ผลการสำรวจ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ ทีมวิจัยเห็นว่าควรร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นการวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้การประมวลผลรวดเร็ว แม่นยำ ทันตามกำหนดเวลา โดยการมอบหมายให้ ผอ.เตรียมชัย อุทัยวัฒน์ รองหัวหน้าโครงการฯเป็นผู้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

๓.๒ สำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนค้นหากลุ่มเด็กแกนนำ

แต่เดิมได้ออกแบบการสำรวจสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมแยกออกจากชุดการสำรวจทั่วไป ที่ปรึกษาทางวิชาการเห็นว่า แบบสำรวจที่ใช้กับเด็กหรือเยาวชนมีความคล้ายคลึงกับแบบสำรวจทั่วไปมาก เพื่อเป็นการลดภาระงานของทีมวิจัย ที่ปรึกษาจึงเสนอแนะให้หลอมรวมแบบสำรวจเป็นชุดเดียวกัน แต่แยกการวิเคราะห์และรายงานผลออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนของเยาวชนและส่วนของบุคคลทั่วไป

ส่วนการค้นหากลุ่มเด็กหรือเยาวชนแกนนำ ได้ใช้วิธีชักชวนเด็กที่อยู่ใน ๓ ตำบล คือ นครชุมน์ บ้านม่วง และคุ้งพยอม ให้เข้าร่วมกิจกรรมการวาดภาพและเขียนเรื่อง ทีมวิจัยก็จะสังเกตได้ว่าเด็กกลุ่มนี้มีความสนใจและสามารถแสดงศักยภาพภายในออกมาได้มากน้อยเพียงใด โดยประเมินจากความถี่และความกระตือรือร้นของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการฯ

การค้นหากลุ่มเด็กหรือเยาวชนแกนนำทีมวิจัยได้ขอความร่วมมือจากโรงเรียนใน ๓ ตำบล โรงเรียนที่มีนักเรียนมากที่สุด คือ โรงเรียนวัดม่วง เพราะทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มาจากทั้ง ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลคุ้งพยอม คณะวิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและครูอาจารย์เป็นอย่างดี ได้กลุ่มเด็กหรือเยาวชนแกนนำ ดังนี้

ตำบลนครชุมน์ ได้แก่

เด็กหญิงต้องรักษ์	พวงดี
เด็กชายกิตติ	เงินคำ
เด็กชายวันชัย	สำรวมจิตร
เด็กหญิงอภิญา	เสลานนท์

ตำบลบ้านม่วง ได้แก่

เด็กชายปฐมพงษ์	เสลาคุณ
เด็กชายณัฐทิ	เชียงหอม
เด็กชายคมสัน	เดือนฉาย

เด็กชายสตาอุ	ตุ้มท่าไม้
เด็กชายบุญฤทธิ์	เสียงเสนาะ
เด็กชายเกรียงไกร	ศรีปาน

ตำบลกุ่มพยอม ได้แก่

เด็กหญิงสุนันทา	เสลานนท์
เด็กหญิงเนตรทราย	ทองทราย
เด็กชายชวนากร	โกษนิกร

๓.๓ พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในด้านการสร้างวรรณกรรมมอญ การทำสื่อการเรียนการสอน ภาษามอญ

ในการพัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในด้านการสร้างวรรณกรรม การทำสื่อการเรียนการสอน ภาษามอญนั้น ทีมวิจัยได้เข้าประชุมปฏิบัติการกับศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๒ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ เรื่อง “การเขียนเรื่องและการทำหนังสือระดับต้นด้วยภาษาท้องถิ่น” ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๒-๕ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา: การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน-เขียน” รายละเอียดมีดังนี้

๓.๓.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การเขียนเรื่องและการทำหนังสือระดับต้นด้วยภาษาท้องถิ่น”

ทีมวิจัยได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ ๑๖ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ ณ ห้องสันทนการ ชั้น ๒ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม โดยมีเครือข่ายในชุมชนผู้มีความเชี่ยวชาญทางภาษามอญ จำนวน ๒ คน คือ นายสมพงษ์ เสลานนท์ และ นายบุญนำ คำดี พร้อมด้วยเยาวชนแกนนำอีก ๓ คน คือ เด็กหญิง ดอกรักษ์ พวงดี เด็กหญิงสุนันทา เสลานนท์ และ เด็กชายปฐมพงษ์ เสลาคุณ โดยมีกิจกรรมเป็นลำดับดังนี้

ภาพที่ ๑๘ เยาวชนแกนนำ

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

๑. การปฏิบัติงานกลุ่ม ได้ร่วมกันคิดหาคำตอบเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นของตนเอง ได้คำตอบแล้วนำเสนอ ดังนี้

๑.๑ หนังสือ เน้นเรื่องราวที่สนุก เรื่องไม่ยาวเกินไป มีภาพประกอบ สีสดใสสวยงาม

๑.๒ วัตถุจำลอง เป็นของจำลองเรื่องราวที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้ เช่น สัตว์ ผลไม้ ยานพาหนะ เป็นต้น

๑.๓ รูปภาพ เป็นภาพที่น่าพาให้เด็กได้พบเห็นหรือทำความเข้าใจสัมผัสด้วยตนเองโดยไม่เคยสัมผัสหรือเห็นมาก่อนค่อนข้างยาก เช่น บุคคลสำคัญ สถานที่ต่าง ๆ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น

๑.๔ อุปกรณ์จริง เป็นสิ่งที่เด็กสัมผัสได้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม เครื่องประดับ เป็นต้น

๒. การปฏิบัติงานเดี่ยว

๒.๑ เล่าเรื่องในวัยเด็ก ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาออกไปเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ที่ประทับใจในวัยเด็ก

๒.๒ เขียนเรื่องสำหรับเด็ก ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ลงมือเขียนเรื่องขนาดสั้นอย่างง่ายจัดทำหนังสือเล่มเล็กและเล่มยักษ์

วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๕

หลังจากวิทยากรให้ความรู้เรื่องการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กเล่มเล็กและเล่มยักษ์แล้ว ก็ให้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของเรื่องและระดับความยากง่ายทางภาษาที่เขียนไว้ให้เหมาะสมกับเด็กหรือผู้เรียน แล้วแยกกันทำงานเดี่ยว คือ วาดภาพประกอบเรื่อง หนังสือเล่มเล็ก และงานกลุ่ม คือ วาดภาพประกอบเรื่องหนังสือเล่มยักษ์

วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๕

วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์วิธีการใช้หนังสือเล่มเล็กและเล่มยักษ์พร้อมกับวิธีการผลิตและเข้าเล่มหนังสือด้วยตนเอง

หลังจากนั้นทีมวิจัยก็ร่วมมือกันฝึกการผลิตและการเข้าเล่มหนังสือเล่มเล็กและเล่มยักษ์ ซึ่งผลออกมาเป็นที่น่าสนใจ ทีมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมและสามารถผลิตหนังสือได้ด้วยตนเอง

ภาพที่ ๑๙ ทีมวิจัยช่วยกันเขียนเรื่อง

ภาพที่ ๒๐ ทีมวิจัยทำหนังสือเล่มยักษ์

๓.๓.๒ ประชุมเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา : การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน-เขียน”

ก่อนการประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา: การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน-เขียน” ทีมพี่เลี้ยงได้เดินทางมาร่วมประชุมกับทีมวิจัยภาษามอญ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๙ ณ ศูนย์มอญศึกษา พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมระหว่างวันที่ ๒ – ๕ มกราคม ๒๕๕๐ โดยได้ให้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมในการดำเนินงานทุกด้าน ได้แก่ การบันทึกการประชุม การจัดทำแบบสำรวจ เอกสารทางการเงิน การลงพื้นที่ทำการสำรวจเก็บข้อมูลและเตรียมความพร้อมในการสร้างวรรณกรรม

หลังจากได้ให้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมที่ได้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันมาก่อนหน้านี้แล้ว พี่เลี้ยงได้ลงพื้นที่ สัมผัสวิถีชีวิตชาวมอญ ชื่นชมว่า กลุ่มชาติพันธุ์มอญที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ยังพูดภาษามอญได้เป็นจำนวนมาก แต่การอ่านและการเขียน รวมทั้งความสนใจของกลุ่มเยาวชนและการให้ความสำคัญของหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษายังอยู่ในสถานการณ์น่าเป็นห่วง

เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ในทักษะการอ่านและการเขียน ศ. ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เสนอให้มีระบบการอ่านและการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยก่อน ให้เป็นบันไดก้าวไปสู่การอ่านและการเขียนภาษามอญได้ง่ายยิ่งขึ้น

ในเบื้องต้น ผู้เชี่ยวชาญภาษามอญในทีมวิจัยไม่เห็นด้วย โดยอ้างว่า ตั้งแต่มีการจัดการเรียนการสอนภาษามอญในวัดมาเป็นเวลานานร้อยๆ ปี ไม่เคยมีแบบนี้ ทางวัดใช้ตัวอักษรมอญโดยไม่ต้องผ่านอักษรไทย และยังเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษ ก็ทำนองเดียวกัน ไม่ต้องผ่านอักษรไทย อย่างไรก็ตาม พี่เลี้ยงก็พยายามชี้แจงให้เห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาระบบเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยทางสังคมและประโยชน์ของผู้ด้อยหรือขาดโอกาสในการเรียนภาษามอญ ด้วย

หลังจากนั้น ทีมวิจัยได้มีการประชุม พิจารณาข้อเสนอแนะของพี่เลี้ยง ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและอภิปราย ในที่สุด ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วย ในการจัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยและได้ร่วมกันคิดค้นหาเสียงสระและพยัญชนะ เพื่อนำเสนอในการประชุมวันที่ ๒-๕ มกราคม ๒๕๕๐ ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล โดยให้ทีมวิจัยมอญบ้านโป่งร่วมกับตัวแทนจากชมรมเยาวชนมอญ กรุงเทพฯ จัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยขึ้น

๓.๓.๓ ประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา: การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน-เขียน

ทีมวิจัยมอญได้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการกับศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต เรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา: การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน – เขียน”

จากการเข้าร่วมประชุมระหว่างวันที่ ๒-๕ มกราคม ๒๕๕๐ ทีมวิจัยมอญได้มีโอกาสร่วมเรียนรู้กับกลุ่มชาติพันธุ์อูรัก และโซ่ (ทะวืง) ซึ่งมี Dr. Dennis Malone เป็นวิทยากร และในการประชุมครั้งนี้ มีเครือข่ายมอญร่วมด้วย ๒ คนคือ นายเสงี่ยม กมสันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญภาษามอญและนายประเสริฐ ขาวอูน ผู้เชี่ยวชาญการวาดภาพ

หลังจากที่ประธานกล่าวเปิดการประชุม และแจ้งวัตถุประสงค์แล้ว วิทยากรก็บรรยายและอธิบายกระบวนการทำงานสำหรับการสร้างแบบเรียนสำหรับอ่าน-เขียนด้วยภาษาท้องถิ่น หลังจากนั้นก็ให้แต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติ ระหว่างการปฏิบัติพบว่า ทีมวิจัยมอญไม่สามารถจะร่วมกระบวนการสร้างแบบเรียนเพื่ออ่าน-เขียนได้ เนื่องจากใช้ระบบตัวเขียนคนละฐานคิดกับกลุ่มอื่น กล่าวคือ มอญใช้ฐานระบบตัวเขียนภาษามอญ ซึ่งกลุ่มอื่นๆ ใช้ฐานระบบตัวเขียนภาษาไทย ทีมวิทยากรเห็นว่า การใช้ตัวเขียนภาษามอญนั้นยากเกินไปสำหรับเยาวชน และแนวทางการใช้อักษรมอญก็อยู่ในวงจำกัดมาก ถ้าจะให้เยาวชนเรียนภาษามอญอย่างสนุก เข้าใจ และเข้าถึงระบบคิดที่อยู่ในตัวหนังสืออย่างง่าย ก็ต้องเริ่มจากสิ่งที่ตัวหนังสือที่เยาวชนคุ้นเคยก่อน นั่นคือ อักษรไทย และก้าวเข้าสู่อักษรมอญ ทีมวิทยากรจึงเสนอให้พัฒนาระบบตัวเขียนภาษามอญโดยใช้อักษรไทย แทนนำทีมวิจัยไม่เห็นด้วยกับการใช้อักษรไทย เมื่อฐานคิดในการทำงานแตกต่างจากกลุ่มอื่น กลุ่มมอญจึงแยกออกมาจากกลุ่มใหญ่

หลังจากที่แยกตัวออกมาแล้ว พี่เลี้ยงก็พยายามทำความเข้าใจกับทีมวิจัยมอญ โดยอธิบายให้เห็นถึงทัศนคติของเยาวชนมอญที่มีต่อภาษามอญ สถานการณ์ของการใช้ภาษามอญและแนวคิดของการใช้ภาษามอญ ว่าสิ่งเหล่านี้มีสถานะไม่เท่าภาษาอังกฤษ และพี่เลี้ยงได้ชวนทีมวิจัยพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการใช้อักษรไทยในการศึกษาภาษามอญ สมาชิกของทีมวิจัยที่ไม่มีความสามารถในการอ่านภาษามอญ ก็เห็นด้วยกับการใช้ภาษาไทยเป็นฐานไปสู่ภาษามอญ และได้

เล่าถึงประสบการณ์ของตนที่สามารถสวคมนตรีภาษามอนูได้ เพราะอ่านและท่องจากอักษรไทยที่ พระสงฆ์เขียนให้ หลังจากทีพุดกันแล้ว ทีมวิจัยทุกคนก็เห็นด้วยกับการพัฒนาระบบการเขียนภาษามอนูด้วยอักษรไทย ดังนั้น กระบวนการพัฒนาตัวเขียนภาษามอนูด้วยอักษรไทยจึงเริ่มขึ้นและ นับเป็นกิจกรรมใหม่ที่เพิ่มขึ้นจากแผนการดำเนินงานที่วางไว้

๓.๔ การพัฒนาตัวเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย

หลังจากที่ทีมวิจัยตกลงกันได้ ก็เริ่มพัฒนาระบบตัวเขียนภาษามอญใช้อักษรไทย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๐

จัดระบบเสียงและสัญลักษณ์

ทีมวิจัยกลุ่มมอญ ได้จัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ได้ผลสรุป ดังนี้

- (๑) พยัญชนะที่มีเสียงเหมือนกัน ให้ใช้ตัวที่ใช้บ่อยที่สุดเพียงตัวเดียว เช่น
๗ ฒ ๓ ฐ ให้ใช้ ๓ ตัวเดียวเท่านั้น
- (๒) เสียงหนัก ให้ใส่จุด (.) ได้พยัญชนะทุกตัว เช่น ภู่อ เมี้ยนนิส
- (๓) อักษรสูงหรือพยัญชนะที่มีเสียงสูง ไม่ใช่ทุกตัว
- (๔) วรรณยุกต์ ใช้ไม่เอก (') กำกับพยัญชนะเสียงหนัก
- (๕) พยัญชนะเสียงเบาที่เป็นตัวควบ แม้จะควบกับพยัญชนะเสียงหนัก ก็ให้คง
รูปแบบไว้ เช่น ภูณ กะนัง
- (๖) เครื่องหมายการันต์ (ˆ) ไม่ใช้

เมื่อทีมวิจัยมอญได้นำระบบที่พัฒนามาทดลองใช้ ปรากฏว่า

๑. เครื่องหมายบอกเสียงหนักมีมาก คุกร รุ่งรัง เช่น วรรจฺวํ เขียนด้วยอักษรไทยเป็น เตียะเพลด

๒. ผิดระบบการอ่านภาษามอญ พยัญชนะเสียงเบาที่เป็นตัวควบกับพยัญชนะเสียงหนักจะทำให้พยัญชนะเสียงหนักนั้นต้องเป็นเสียงเบาไปด้วย เช่น ๘ຣຸ เขียนด้วยอักษรไทยเป็น ปลื้อน มิใช่ ปลื่อน ระบบ ๒ ข้อนี้ ให้ตัดออกไป

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๐

หลังจากพบปัญหาระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ทีมวิจัยมอญได้ร่วมกันปรับและพัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้นแล้วนำไปทดลองกับคนที่ไม่ใช่คนมอญลองอ่านดูได้เสียงใกล้เคียงมาก ดังนี้ จึงสามารถสรุประบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ได้ดังนี้

๑. พยัญชนะเสียงหนักไม่ใส่จุด (.) ข้างใต้ แต่ใส่ไม้เอก (') แทน เช่น ฌริฌริ เขียนด้วยอักษรไทยเป็น เล้งโมน

๒. พยัญชนะเสียงเบาที่ทำหน้าที่ควบกับพยัญชนะเสียงหนัก ไม่ต้องใส่จุด (.) ข้างใต้ เพราะพยัญชนะเสียงเบามีอิทธิพลทำให้พยัญชนะเสียงหนักนั้นมีเสียงเบาตาม เช่น ฌุฌ = ปล้อง

๓. คำที่มีสองพยางค์ ถ้าพยางค์แรกเป็นเสียงเบา และตามด้วยพยางค์เสียงหนัก ทำให้เสียงหนักนั้นเป็นเสียงเบาไปด้วย เช่น ฌฌริ = ชะเนียง จึงไม่ต้องใส่ไม้เอก (') ที่เสียงหนัก

๔. คำหรือพยางค์ที่มีเสียงสั้นให้ใส่ไม้ไต่คู้ (ˊ) เช่น ฌฌ = กะเย้า

๕. พยัญชนะที่มีเสียงเดียวกันแต่หลายรูป ให้ใช้ตัวที่ใช้บ่อยเพียงตัวเดียว เช่น ฌ = ณ, ฌ = น ให้ใช้ น เดียว ฌ = พ, ฌ = ภ ให้ใช้ พ เดียว เป็นต้น

๖. พยัญชนะเสียงสูงไม่ใช่ทุกตัว ได้แก่ ข ฌ ฉ ฐ ถ ผ ฝ ศ ษ ส ห เนื่องจากอักษรสูงมีระดับเสียงต่ำ-ขึ้นประจักษ์กับตัวอักษร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหานี้ จึงไม่นำอักษรสูงมาใช้

๗. ลักษณะเสียงทุ้มต่ำ ใช้ฝนทองหรือไม้เอก (') และใช้เฉพาะกับพยัญชนะเสียงหนักเท่านั้น

๘. การอ่านให้อ่านตามตัวเขียนเป็นมาตรฐาน ไม่ยึดเสียงตามชุมชน (สำเนียงมอญแต่ละชุมชน (dialect) แตกต่างกัน)

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

ทีมวิจัยได้ร่วมกันสร้างวรรณกรรมภาษามอญเขียนด้วยอักษรไทยตามที่ตกลงกัน โดยใช้ระบบที่ได้ทำการพัฒนามาเป็นลำดับ และได้นำไปทดลองกับผู้ที่ไม่มีความรู้ความสามารถทางภาษามอญได้อ่าน ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง ฟังแล้วเข้าใจ ได้ระบบเพิ่มขึ้นจากครั้งก่อนอีก ๑ ข้อ คือ พยัญชนะที่ต้องออกเสียงไม่ใส่เครื่องหมายารันต์ (ˊ) เนื่องจากเครื่องหมายนี้ใช้กำกับตัวอักษรที่ไม่ต้องออกเสียง

วันที่ ๒๗ – ๒๘ เมษายน ๒๕๕๐

ทีมวิจัยและเครือข่ายได้ร่วมกันสร้างวรรณกรรมภาษามอญที่เขียนด้วยอักษรไทยตามระบบที่ได้พัฒนากันไว้ต่อไป ทำการทดลองให้กลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้อ่าน ปรากฏว่า ได้ระบบเพิ่มขึ้นอีก ๒ ข้อ ดังนี้

๑. เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นพยัญชนะนาสิก ฐานเพดานแข็ง เป็นเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานให้ใช้ตัว ฌ เช่น ฌุ = ฌุ (ออกเสียง ณ ญ ควบกัน) ถ้าหากทำหน้าที่เป็นพยัญชนะท้ายหรือเป็นตัวสะกด เช่น ฌุฌ = กาวุ ฌ ฌ เช่นกัน แต่ออกเสียงแตกต่างจากพยัญชนะต้น

การเขียนเรื่องให้สนุกควรจะเป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนอ่านแล้วสนุก ผู้เขียนอาจจะเพิ่มเติมเรื่องอภินิหาร อำนาจศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ให้กับตัวละคร ซึ่งอาจจะเป็นคน สัตว์ ต้นไม้ หรืออะไรก็ได้ หรือจะเป็นเรื่องเหนือธรรมชาติ มีตัวละครเป็นนางฟ้า เทวดา หรือแม่มด เป็นต้น

ทีมวิจัยและเครือข่ายได้สร้างวรรณกรรมครบ ๑๐๐ เรื่อง จำนวน ๒๐๐ เล่มก่อนกำหนดเวลาเล็กน้อย แม้จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยหลายครั้งหลายคราเนื่องจากปัญหาเสียงที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย หลังจากนั้นยังมีผู้เรื่องและวรรณกรรมมาให้อีก ทำให้ได้วรรณกรรมเกินจำนวนที่กำหนดไว้ นับว่าทีมวิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี (ดู ภาคผนวก ง)

ขั้นตอนในการจัดทำวรรณกรรม มีดังนี้

๑. ประชาสัมพันธ์โครงการให้ชุมชนรับทราบอย่างทั่วถึงทุกตำบล โดยการบอกปากต่อปาก ออกเสียงตามสายของชุมชนและโรงเรียน เป็นต้น
๒. ทีมวิจัยในแต่ละตำบลค้นหาภูมิปัญญาหรือปราชญ์ในชุมชนที่มีความสามารถในการเล่าเรื่อง เขียนเรื่องวาดภาพและเชี่ยวชาญภาษามอญ โดยดูจากผลการสำรวจ และการรู้จักคุ้นเคยกัน
๓. ให้เยาวชนมอญมีส่วนร่วมในการสร้างวรรณกรรม เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกและเสริมสร้างภาวะผู้นำในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้ดำรงอยู่ต่อไป โดยการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนวัดม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
๔. บันทึกรายชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ของภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชุมชนในแต่ละตำบล เพื่อสะดวกในการประสานงาน (ดูภาคผนวก จ)
๕. พบปะกับภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชุมชนตามโอกาสที่สะดวกและเหมาะสม เพื่อทำความเข้าใจและขอความร่วมมือตามความสามารถ แหล่งพบปะได้แก่ ที่บ้าน ที่วัด ในวันพระหรืองานเทศกาล งานพิธีในชุมชน
๖. ขอคำแนะนำหรือข้อมูลจากพระสงฆ์ ในการนำเรื่องราวจากแหล่งต่างๆ มาสร้างวรรณกรรม
๗. แบ่งความรับผิดชอบในทีมงานตามความสามารถ ความถนัดและความเหมาะสม ได้ผู้รับผิดชอบดังนี้

ผู้ติดตาม รับเรื่องวรรณกรรมและจัดทำทะเบียนวรรณกรรม นายนายสุนน เตียเย

รับผิดชอบทำการติดตามและรับเรื่องวรรณกรรมจากผู้ประสานงานทั้ง ๓ ตำบล ให้ได้เรื่องที่มีเนื้อหาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งวรรณกรรมที่จัดทำเป็นเล่มแล้วจะต้องบันทึกลงในทะเบียน

วรรณกรรม ภายในทะเบียนวรรณกรรมจะบอกข้อมูลรายละเอียดของวรรณกรรมเล่มนั้นๆ ได้แก่ ลำดับที่ ชื่อเรื่อง ผู้เขียนเรื่อง ผู้เขียนภาพ ผู้เขียนอักษรมอญ/ไทย วัน เดือน ปี ที่ผลิต เป็นต้น

ผู้ประสานงาน มีผู้รับผิดชอบ 3 คน ได้แก่ นายคมสร จับจุ ประสานงานและ ติดตามเรื่อง วรรณกรรม ตำบลนครชุมน์ นางสาวศุภมาส พรหมอินทร์ ประสานงานติดตามเรื่องวรรณกรรม ตำบลบ้านม่วง และนางสาวชอภ กลิ่นเกลตา ผู้ประสานงานติดตามเรื่องวรรณกรรม ตำบลคันทองหมาก โดยผู้รับผิดชอบทั้ง 3 คนนี้จะทำการประสานงานกับผู้คนในตำบลของตนที่ให้ความร่วมมือเขียนเรื่อง แล้วเก็บรวบรวมส่งให้ผู้จัดทำวรรณกรรม ถ้าหากผู้ให้ข้อมูลสามารถเล่าเรื่องได้ แต่เขียนไม่ได้ ผู้ประสานงานก็จะดำเนินการเขียนแทนผู้ให้ข้อมูล

ผู้เขียนเรื่องด้วยอักษรมอญและไทย ได้แก่ นายสุมน เตี้ยเฮ และ นายนคร มัฆมาน หลังจากได้รับเรื่องวรรณกรรมจากผู้ประสานงานในแต่ละตำบลมาแล้ว หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็ต้องปรับให้เหมาะสม แล้วเขียนเรื่องเหล่านั้นด้วยอักษรมอญและไทยตามระบบที่สร้างขึ้น ทั้งนี้ จะได้เชิญชวนผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนมาร่วมเขียนด้วยโดยให้อยู่ในความดูแลและให้คำแนะนำ เมื่อเขียนเรื่องด้วยอักษรมอญและไทยเสร็จแล้วก็ส่งให้ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนภาพดำเนินการต่อไป

ภาพที่ ๒๑ นายสุมนตรวจแก้ไขภาษามอญ

ภาพที่ ๒๒ อุปกรณ์สำหรับผลิตวรรณกรรมมอญ

ผู้ตรวจสอบความถูกต้อง ได้แก่ นายสุมน เตี้ยเฮ, นายนคร มัฆมานและนางสาวอำไพ มัฆมาน หลังจากที่ได้มีวิจัยกระตุ้นและเชิญชวนให้สมาชิกของชุมชนเขียนเรื่องมาส่ง ปรากฏว่าได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง บางคนก็เขียนลงบนด้านหลังปฏิทิน บางคนก็เขียนลงในกระดาษสมุดและฉีกมาส่งเป็นแผ่นๆ แล้วแต่วัสดุที่ผู้เขียนจะหาได้ในขณะนั้น เนื้อเรื่องที่ส่งมาก็สั้นบ้าง ยาวบ้าง การสะกดคำผิดบ้าง ถูกบ้าง คณะผู้ตรวจสอบก็ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องทั้งทางด้านเนื้อเรื่องและการเขียนต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องตรวจสอบอักษรมอญ อักษรไทย ตามระบบที่สร้างขึ้น ความ

สอดคล้องของรูปภาพกับเนื้อเรื่อง จำนวนเล่ม ข้อมูลของวรรณกรรมแต่ละเล่ม หากพบข้อผิดพลาด จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

๓.๖ กิจกรรมอื่น ๆ

๓.๖.๑ เปิดเวทีชี้แจงโครงการฯ

หลังจากที่โครงการฯ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น) เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๙ หัวหน้าโครงการฯและผู้ประสานงานได้ทำการเปิดเวทีเพื่อชี้แจงให้ชาวบ้านรับทราบเรื่องทุนอุดหนุนการวิจัยและการจ่ายเงิน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและโปร่งใส ทำความเข้าใจในการทำงานระหว่างทีมวิจัยกับพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ

หมายเหตุ: ทีมวิจัยได้รับความรู้และแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณของสกว. อย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

๓.๖.๒ เรียนรู้การบริหารจัดการโครงการ

ทีมวิจัยมอญ ได้แก่หัวหน้าโครงการฯ เจริญญิก และ เลขานุการ ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมปฏิบัติการ เรื่อง “ทำงานมีแผนเหมือนมีแปลนสร้างบ้าน” ณ สถาบันวิจัยภาษาและพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม ระหว่างวันที่ ๙ – ๑๐ กันยายน ๒๕๔๙ เนื้อหาของการประชุมครั้งนี้คือ การวางแผนปฏิบัติงาน การเงินและบัญชี การเขียนบันทึกรายงาน ทำให้ทีมวิจัยได้รับการพัฒนาความสามารถในการทำเอกสารการเงิน การบัญชีและการเขียนรายงานการประชุมได้ ทำให้การดำเนินงานของโครงการฯราบรื่นขึ้น

๓.๖.๓ รับการตรวจเยี่ยมจากพี่เลี้ยง

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

พี่เลี้ยงและคณะ ได้มาเยี่ยมทีมวิจัยดูความพร้อมและปัญหาในการทำงานด้านการบันทึกการประชุม เอกสารการเงิน แบบสอบถาม การลงพื้นที่ทำการสำรวจ และ ความพร้อมในการจัดทำวรรณกรรม

ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการทำงานของทีมวิจัย เทคนิคในการสำรวจและการจัดทำวรรณกรรมสำหรับเยาวชน หลังการประชุมทีมวิจัยพร้อมกับพี่เลี้ยงได้ลงพื้นที่ พบปะผู้คนในตำบลนครชุมน์ เพื่อทดลองใช้แบบสำรวจโดยการสัมภาษณ์และพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูล ในการลงพื้นที่ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี ได้ข้อมูลความต้องการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญที่ชัดเจนขึ้น

ในการมาเยี่ยมทีมวิจัยครั้งนี้ พี่เลี้ยงเห็นด้วยกับข้อบ่งชี้เนื้อหาของแบบสอบถาม และได้เสนอให้ทีมวิจัยใช้แบบสำรวจแทนแบบสอบถาม นอกจากนี้ ยังได้เสนอให้แก้ไขปัญหามูลค่าการเพื่อให้งานดำเนินไปได้ลื่นไหลและราบรื่น

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

พี่เลี้ยงและคณะได้มาเยี่ยมทีมวิจัยติดตามผลการดำเนินงานและลงพื้นที่ทั้ง ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลกุ่มพยอม ได้ชื่นชมขามอญว่าเป็นผู้มีคุณธรรมและยังพูดภาษามอญได้จำนวนมาก แต่ความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่ในภาวะวิกฤต จึงต้องทำการอนุรักษ์และฟื้นฟู

เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษามอญ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เสนอให้มีการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยก่อน เพื่อเป็นบันไดให้เยาวชนก้าวไปสู่การอ่านและเขียนภาษามอญด้วยอักษรมอญได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เสนอให้ทีมวิจัยจัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย พร้อมทั้งยกตัวอย่างกลุ่มอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบตัวอักษร โดยใช้อักษรไทย เช่น กลุ่มของ กลุ่มนุชกุล และอื่นๆ บุคลากรของทีมวิจัยมอญส่วนใหญ่เห็นด้วยและจะร่วมกันจัดทำต่อไป

เนื่องจากเลขานุการของโครงการเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วง มีงานมาก ไม่สามารถทำงานให้ทีมวิจัยได้เต็มที่ ส่วนการเงิน การบัญชี มีสุขภาพไม่แข็งแรง เพื่อให้งานของโครงการดำเนินไปอย่างลื่นไหลและราบรื่น พี่เลี้ยงให้ทีมวิจัยเสนอผู้ที่เหมาะสม ทำงานต่อไป ได้บุคลากรใหม่ ดังนี้

เลขานุการ คือ นางรวง สืบวงศ์
การเงิน การบัญชี คือ นายคมสร จับจุ

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

พี่เลี้ยงของทีมวิจัยได้มาเยี่ยม พบปะกันที่ห้องประชุมโรงเรียนวัดม่วง มาติดตามความคืบหน้าของการสร้างวรรณกรรมเล่มเล็ก ได้ทำการทดลองระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย และขอให้ทีมวิจัยทำการปรับปรุงเสียงที่มีปัญหา ให้ได้เสียงที่ชัดเจน ใกล้เคียงภาษามอญมากที่สุด นอกจากนี้ ยังได้แนะนำให้แบ่งงานกันตามความรู้ความสามารถและความถนัด อีกทั้งให้กำหนดปริมาณวรรณกรรมที่สร้างขึ้นในแต่ละเดือน เพื่อให้เสร็จได้ทันเวลา

วันที่ ๒๗-๒๘ เมษายน ๒๕๕๐

พี่เลี้ยงได้มาเยี่ยมทีมวิจัยและเครือข่าย โดยพบกันที่หอประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านม่วง (อบต.บ้านม่วง) ได้สร้างความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษามอญใน

ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนรู้ภาษามอญ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ควรให้ใช้สื่อที่เขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ก่อน แล้วจึงใช้อักษรภาษามอญ

นอกจากนี้ ได้ทบทวนระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ซึ่งทีมวิจัยได้สร้างและพัฒนาโดยลำดับ ได้ทำการทดลองกับเยาวชนทั้งหญิงและชาย จำนวน ๖ คน ทีมวิจัยได้นำปัญหาจากการทดลองมาปรับปรุง แก้ไขให้ได้รูปแบบที่ง่ายและเหมาะสมต่อไป

ภาพที่ ๒๓ ทีมวิจัยทดสอบระบบตัวเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยกับเยาวชน

วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์และนายองค์ บรรจุน ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายมอญและมีความสามารถทางภาษามอญทั้ง ๔ ทักษะ ได้มาพบทีมวิจัยและเครือข่ายที่ศูนย์มอญศึกษา พิพิธภัณฑสถานบ้านวัดม่วง ทำการตรวจสอบ ทดลองระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ซึ่งได้ทำการปรับปรุงพัฒนามาจากครั้งก่อนๆ โดยให้ผู้ไม่รู้ภาษามอญและเยาวชนทดลองอ่าน ทีมวิจัยได้ฟังเสียงอ่านแล้วปรากฏว่า ได้เสียงที่ชัดเจน ที่ประชุมยอมรับทุกคน (เป็นการอ่านในลักษณะอ่านออกเสียงเป็นคำๆ มิได้เปล่งเสียงต่อเนื่องเป็นประโยค)

ภาพที่ ๒๔ เยาวชนอ่านวรรณกรรมมอญที่เขียนด้วยอักษรไทยอย่างสนุกสนาน

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ และนายองค์ บรรจุน ได้มาร่วมประชุมกับทีมวิจัยและเครือข่ายที่ห้องประชุมโรงเรียนวัดม่วง เพื่อพัฒนาระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยให้ได้ข้อยุติ พุดคุยปัญหาที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการดำเนินงาน มีการทดลองให้ทีมวิจัยเขียนและอ่านภาษามอญที่เขียนด้วยตัวอักษรไทย พุดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนปัญหาของคนที่ได้จากการทดลอง เพื่อปรับระบบตัวเขียนให้สามารถใช้งานได้ง่ายเพื่อสร้างการยอมรับร่วมกัน รวบรวมปัญหาและหาทางออกร่วมกันในที่ประชุม รวมทั้งกระตุ้นนักวิจัยแต่ละคนเกิดทัศนคติที่ดีต่องานวิจัย ช่วยให้เกิดความมั่นใจที่จะเขียนและอ่านภาษามอญด้วยระบบตัวเขียนอักษรไทย และที่สำคัญสามารถถ่ายทอดผลงานวิจัยของทีมสู่ชุมชนได้ด้วยคามมั่นใจ และจัดพิมพ์เป็นคู่มือให้ทีมวิจัยและเครือข่ายได้นำไปใช้สร้างวรรณกรรม และทำการเผยแพร่ต่อไป ผลจากการตรวจเยี่ยมของทีมที่เลี้ยงทำให้การดำเนินงานของโครงการฯราบรื่นและทันต่อเหตุการณ์

๓.๖.๔ การประชาสัมพันธ์

ทีมวิจัยได้ทำการประชาสัมพันธ์โครงการหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

๑. ส่งโครงการวิจัยให้นายกองคการบริหารส่วนตำบล ทั้ง ๓ ตำบล คือ ตำบลนครชุมน์ ตำบลบ้านม่วง และ ตำบลคุ้งพยอม เพื่อนำไปศึกษาให้เห็นประโยชน์ของงานวิจัย เพื่อการสนับสนุนและเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป

๒. ประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้าน โดยร่างข้อความเฉพาะประเด็นหลัก ซึ่งให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยดังกล่าว เพิ่มเติมและทำความเข้าใจกับผู้ประกาศเป็นพิเศษ เพื่อให้ผู้

ประกาศเห็นคล้อยตามและมีข้อมูลมากพอสำหรับถ่ายทอดและประชาสัมพันธ์ต่อไปได้ในโอกาสต่อไปข้างหน้า

๓. ประกาศให้ผู้มาทำบุญในวันพระที่วัดได้รับทราบ

๔. พูดคุยกับชาวบ้านที่พบกันในสถานที่ต่างๆ เช่น ตลาดนัดในชุมชน งานประเพณี งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ในชุมชน ในทุกวาระและโอกาสที่เหมาะสม

ภาพที่ ๒๕ อ.อำไพให้ชาวมอญ
ทดลองอ่านวรรณกรรมมอญ
ด้วยอักษรไทย ที่งานประกวด
สวดมนต์ภาษามอญ

๕. ขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบในโอกาสที่มีการประชุมผู้ปกครอง หรือขอเวลาหลังการประชุมของทางโรงเรียนจบแล้วให้ผู้ปกครองอยู่ต่อ เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานให้รับทราบ และชักชวนให้มีการใช้ภาษาในชุมชนให้มากขึ้น

๖. ทีมวิจัยและพี่เลี้ยงลงพื้นที่พบปะผู้คนในชุมชนและแจ้งให้รับทราบเป็นรายบุคคล รับทราบปัญหาและพึงเสียดส่ท่อนด้วยตนเอง

๗. ขอความร่วมมือจากนายประชา (ตั้ง) สิทธิการ โฆษกและพิธีกรงานต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง ประกาศแจ้งให้ผู้มาในงานที่นายประชาได้รับเชิญไปเป็นโฆษกงานนั้นๆ รับทราบ โดยสอดแทรกในทุกโอกาสที่ว่างเว้นจากงานพิธีการหลัก

๘. นำโครงการฯ ไปจัดนิทรรศการในงานประเพณีวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษาที่วัดใหญ่นครชุมน์ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เปิดงานโดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ในงานนี้มีการประกวดสวดมนต์ภาษามอญ และ สวดสรรเสริญพระธรรม ของชาวมอญทั้ง ๓ ตำบล

ในระดับเยาวชนและผู้สูงอายุ ทีมที่ชนะเลิศจะได้รับโล่จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม มีผู้สนใจมาชมนิทรรศการของโครงการฯ จำนวนมาก

๕. นำโครงการฯ ไปจัดนิทรรศการที่โรงเรียนวัดม่วงในงานฉลองโรงเรียนวิสุทธิคุณดีเด่น มีนักเรียนจากโรงเรียนจากโรงเรียนอื่น ๆ มาร่วมกิจกรรม ๕ โรงเรียน

๑๐. พบปะเจ้าอาวาสวัดในชุมชนมอญเขตอำเภอบ้านโป่งทุกวัด แจ้งให้รับทราบโครงการฯ พระคุณเจ้าทุกวัดเห็นชอบ ให้การสนับสนุนและขอคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเป็นอย่างดี

ภาพที่ ๒๖ เจ้าอาวาสวัดต่างๆ ของชุมชนมอญ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย

บทที่ ๔

รายงานผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถรายงานผลตามรายการกิจกรรม ดังนี้

๔.๑ กิจกรรมสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนมอญ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการค้นหากลุ่มเด็กแกนนำ

๑. ข้อมูลสถานภาพทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์ความถี่และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน ๒๕ ปี พบว่ามีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ๓๖๘ คน เป็นชาย ๑๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕ หญิง ๑๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕ มีการสืบเชื้อสายกันมามากที่สุด ๑ ชั่วอายุคน ๓๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๓ นอกนั้นมากกว่า ๑ ชั่วอายุคน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗ ส่วนใหญ่ตั้งรกรากในบริเวณนี้ ไม่เกิน ๑๐๐ ปี ๓๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๐ อยู่ระหว่าง ๑๐๑ – ๒๐๐ ปี ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ มากกว่า ๒๐๐ ปี จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙ นอกนั้นไม่ระบุ มีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชนชาติมอญจากวิธีการตามลำดับ ดังนี้ ๑. การเรียนในชั้นเรียน ๒. ฟังปู่ย่าตายายเล่าให้ฟัง และ ๓. อ่านหนังสือ

๒. การใช้ภาษาในแวดวงต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในระดับบ่อย ๒๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๖ ระดับปานกลาง ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ ระดับน้อยเป็นประจำ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ ไม่ระบุ ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗ ใช้ภาษามอญในระดับน้อย ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ ระดับปานกลาง ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑ ระดับบ่อย ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ และไม่ระบุ ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑

ในขณะที่ใช้ภาษาไทยในวัดในระดับน้อย ๒๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๔ ระดับปานกลาง ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ และระดับบ่อยเป็นประจำ ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ และใช้ภาษามอญในวัดระดับน้อย ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ ระดับปานกลาง ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ และบ่อยเป็นประจำ ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ ไม่ระบุ ๔๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘

การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ใช้ภาษาไทยในระดับน้อย ๒๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๔ ระดับปานกลาง ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ บ่อยเป็นประจำ ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ และไม่ระบุ

๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๕ ในขณะที่ใช้ภาษามอญในระดับน้อย ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ ระดับปานกลาง ๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ ระดับบ่อย เป็นประจำ ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ และไม่ระบุ ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖

การพูดจากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีเชื้อสายมอญในสถานที่ราชการ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในระดับน้อย ๓๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๔ ปานกลาง ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ และบ่อย ๗ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑.๙ ไม่ระบุ ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖ ในขณะที่ใช้ภาษามอญในระดับน้อย ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๒ ปานกลาง ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ใช้ในระดับมาก ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕ ไม่ระบุ ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐

๓. ความสามารถในการใช้ภาษามอญ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่ามีความสามารถในการใช้ภาษามอญในทักษะต่างๆ ดังนี้

การฟัง ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒ ระดับปานกลาง ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ ระดับดี ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖

การพูด ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับน้อย ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖ ปานกลาง ๑๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘ ระดับดี ๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒

การอ่าน ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๒๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔ ปานกลาง ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ ระดับดี ๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๐.๓

การเขียน ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๓๕๓ คน คิดเป็น ร้อยละ ๙๕.๕ ปานกลาง ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ ระดับดี ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

ในขณะที่เห็นว่าคนรุ่นใหม่ในครอบครัวมีความสามารถในการใช้ภาษามอญในทักษะต่างๆ ดังนี้

การฟัง ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๑๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔ ระดับปานกลาง ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ ระดับดี ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒

การพูด ส่วนใหญ่ มีความสามารถ ระดับปานกลาง ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕ ระดับน้อย ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ ระดับดี ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และไม่ระบุ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓

การอ่าน ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับน้อย ๓๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔ ปานกลาง ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ ระดับดี ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕

การเขียน ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๓๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔ ปานกลาง ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ระดับดี ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓

๔. ความรู้สึกที่มีต่อภาษามอญและความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในภาษามอญ ๓๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๕ ในจำนวนนี้ภูมิใจในระดับมาก ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ ปานกลาง ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ และระดับน้อย ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ ไม่ระบุ ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒

คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน กระแสของยุคได้เข้ามาสู่ครอบครัวในทุกชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาษามอญ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าน่าเป็นห่วง ๒๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๗ ต้องป้องกัน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ปลดปล่อยให้เป็นไปตามกระแส ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๒ และไม่ระบุ ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖

สำหรับข้อความถามเกี่ยวกับภาษามอญกำลังประสบกับภาวการณ์ล่มสลาย ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด เห็นว่าควรอนุรักษ์ ๓๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๖ ไม่ระบุ ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔ ในกรณีเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้คงอยู่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ต้องพูดภาษามอญในครอบครัว ๒๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๖ ต้องรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒ ต้องสอนให้เห็นคุณค่าของภาษามอญ ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗ ต้องสอนในโรงเรียน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ และไม่ระบุ ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔

ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบทอดภาษาของชาติพันธุ์ไว้ได้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าจะเกิดผลดี คือ ภาษาของชาติพันธุ์ไม่ล่มสลาย จำนวน ๑๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ เป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐ เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐ และไม่ระบุ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙

ต่อข้อความที่ว่า ถ้าองค์การยูเนสโกมีนโยบายอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งภาษามอญด้วยให้ดำรงอยู่ มิให้ล่มสลายไปกับชุมชน ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดดีใจ จำนวน ๓๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๔ เฉย ๆ ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒ ไม่ระบุ ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการนำภาษามอญมาสอนในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด คือ ๓๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐ และไม่ระบุ ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔

๕. การให้การสนับสนุน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมกับโครงการ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่า สามารถให้การสนับสนุนในการทำสื่อการเรียนในระดับดี

จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ ระดับปานกลาง จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔ และระดับน้อย ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐ ไม่ระบุ ๘๗ คน ร้อยละ ๒๖.๔ สนับสนุนการจัดหาวัสดุส่วนใหญ่สามารถสนับสนุน ในระดับปานกลาง จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕ ระดับดี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ ระดับน้อย ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐ และไม่ระบุ ๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘ ส่วนการช่วยสอน ส่วนใหญ่สนับสนุนได้ในระดับดี จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘ ระดับปานกลาง ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ และระดับน้อย ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓ และไม่ระบุ ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖

สำหรับความสามารถในการมีส่วนร่วมในการทำหนังสือภาษามอญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สามารถเล่าเรื่องได้ในระดับดี ๕๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖ ระดับปานกลาง ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ และระดับน้อย ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ ไม่ระบุ ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕ การเขียนเรื่อง ระดับดี ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔ ระดับปานกลาง ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ ระดับน้อย ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ และไม่ระบุ ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ การวาดภาพ ส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในระดับดี ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔ ระดับปานกลาง ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ และระดับน้อย ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๗ ไม่ระบุ ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ และในข้ออื่น ๆ เกือบทั้งหมดไม่ระบุ

๔.๒ กิจกรรมสำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาและความคิดเห็นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญของชาวมอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

๑. ข้อมูลสถานภาพทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์ความถี่และร้อยละของผู้ให้ข้อมูลที่อายุ ๒๖ ปีขึ้นไป พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด ๖๒๔ คน เป็นชาย ๒๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ หญิง ๓๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด ๒๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕ รองลงมา มีอาชีพเกษตรกร ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔ ไม่มีอาชีพ ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ และไม่ระบุ ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ๔๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕ มัธยมศึกษา ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓ ปริญญาตรี ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐ สูงกว่าปริญญาตรี ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๓ ไม่ระบุ ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒ สถานภาพทางครอบครัว สมรสแล้ว ๔๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓ โดยมีคู่สมรสเป็นชนเชื้อสายมอญ ๒๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗ เชื้อชาติไทย ๒๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖ อื่นๆ ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ และไม่ระบุ ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒ เป็นโสด ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ และหม้าย ๘๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑ ไม่ระบุ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ มีการสืบเชื้อสายกันมากที่สุด ๑ ชั่วอายุคน ๖๐๘

คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖ สืบเชื้อสาย ๒ ชั่วอายุ ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘ สืบเชื้อสาย ๔ ชั่วอายุ คน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ สืบเชื้อสาย ๕ ชั่วอายุคน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ ส่วนใหญ่ตั้งรกรากในบริเวณนี้ ไม่เกิน ๖๐ ปี ๓๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖ ช่วงระหว่าง ๖๐ – ๑๒๐ ปี ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ ช่วงระหว่าง ๑๘๑- ๒๔๐ ปี ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖ มีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชนชาติมอญจากวิธีการตามลำดับดังนี้ ๑.การเรียนรู้ในชั้นเรียน ๒.ฟังปู่ย่าตายายเล่าให้ฟัง และ ๓.อ่านหนังสือ

๒. การใช้ภาษาในแวดวงต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในระดับน้อย ๓๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๔ ระดับปานกลาง ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ ระดับบ่อยเป็นประจำ ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๒ ไม่ระบุ ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘ ใช้ภาษามอญในระดับน้อยเป็นประจำ ๓๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓ ระดับปานกลาง ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ ระดับมาก ๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒ และไม่ระบุ ๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓

ในขณะที่ใช้ภาษาไทยในวัดในระดับน้อย ๒๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ ระดับปานกลาง ๑๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ ระดับบ่อยเป็นประจำ ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖ ไม่ระบุ ๑๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ และใช้ภาษามอญในวัดระดับน้อย ๔๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ ระดับปานกลาง ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และบ่อยเป็นประจำ ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ ไม่ระบุ ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖

การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน ใช้ภาษาไทยในระดับน้อย ๒๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔ ระดับปานกลาง ๑๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐ บ่อยเป็นประจำ ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๐ และไม่ระบุ ๑๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖ ในขณะที่ใช้ภาษามอญในระดับน้อย ๔๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘ ระดับปานกลาง ๑๐๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐ ระดับบ่อยเป็นประจำ ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ และไม่ระบุ ๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐

การพูดจากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีเชื้อสายมอญในสถานที่ราชการ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยในระดับน้อย ๔๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๐ ปานกลาง ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖ และบ่อย ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘ ไม่ระบุ ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕ ในขณะที่ใช้ภาษามอญในระดับน้อย ๒๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๐ ระดับปานกลาง ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ ระดับน้อย ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕ ไม่ระบุ ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๘

๓. ความสามารถในการใช้ภาษามอญ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่ามีความสามารถในการใช้ภาษามอญในทักษะต่างๆ ดังนี้

การฟัง ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๕๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๖ ระดับปานกลาง ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓ ระดับดี ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ และไม่ระบุ ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

การพูด ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับน้อย ๔๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕ ปานกลาง ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ ดี ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ และไม่ระบุ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑

การอ่าน ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๓๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๗ ปานกลาง ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐ และระดับดี ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๒ และไม่ระบุ ๒๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒

การเขียน ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๓๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ ปานกลาง ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๐ และระดับดี ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐ ไม่ระบุ ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑

ในขณะที่เห็นว่าคนรุ่นใหม่ในครอบครัวมีความสามารถในการใช้ภาษามอญในทักษะต่างๆ ดังนี้

การฟัง ส่วนใหญ่มีความสามารถระดับน้อย ๓๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐ ระดับปานกลาง ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓ ระดับดี ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ และไม่ระบุ ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔

การพูด ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับปานกลาง ๒๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐ น้อย ๒๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓ ดี ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓ และไม่ระบุ ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๔

การอ่าน ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับน้อย ๕๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๕ ปานกลาง ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕ และระดับดี ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔

การเขียน ส่วนใหญ่มีความสามารถ ระดับน้อย ๖๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๒ ปานกลาง ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ ระดับดี ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓

๔. ความรู้สึกที่มีต่อภาษามอญและความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจในภาษามอญ จำนวน ๖๐๔ คนคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘ ในจำนวนนี้มีความภาคภูมิใจในระดับมาก ๓๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑ ปานกลาง ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕ และน้อย ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑

คำถามเกี่ยวกับการสื่อสารอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน กระแสของยุคได้เข้ามาสู่ครอบครัวในทุกชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาษามอญ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าน่าเป็นห่วง ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓ ต้องป้องกัน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๓ ปล่อยให้ไปไปตามกระแส ๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ และไม่ระบุ ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓

สำหรับข้อความเกี่ยวกับภาษามอญกำลังประสบกับภาวะการล่มสลาย ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด เห็นว่าควรอนุรักษ์ ๖๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๔ ไม่ควรอนุรักษ์ ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๖ ไม่ระบุ ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๘ ในกรณีเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้คงอยู่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าต้องพูดภาษามอญในครอบครัว ๔๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓ ต้องรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐ ต้องสอนให้เห็นคุณค่าของภาษามอญ ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ ต้องสอนในโรงเรียน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕ และไม่ระบุ ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๐

ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดภาษาของชาติพันธุ์ไว้ได้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าจะเกิดผลดี คือ ภาษาของชาติพันธุ์ไม่ล่มสลาย จำนวน ๓๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐ เป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๖ เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ๑๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘ และไม่ระบุ ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖

ต่อข้อความที่ว่า ถ้าองค์การยูเนสโกมีนโยบายอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งภาษามอญด้วยให้ดำรงอยู่ มีให้ล่มสลายไปกับชุมชน ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมดดีใจ จำนวน ๕๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๕ เฉยๆ ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓ ไม่ระบุ ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒

สำหรับความเห็นเกี่ยวกับการนำภาษามอญมาสอนในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด คือ ๕๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ อื่น ๆ ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ และไม่ระบุ ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒

๕. การให้การสนับสนุน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการให้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมกับโครงการ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถให้การสนับสนุนในการทำสื่อการเรียนในระดับดี จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ ระดับปานกลาง จำนวน ๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔ และระดับน้อย ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๘ ไม่ระบุ ๒๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๕ สนับสนุนการจัดหาวัสดุ ส่วนใหญ่สามารถสนับสนุนในระดับปานกลาง จำนวน ๒๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓ ระดับดี จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๓ และระดับน้อย ๑๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖ ไม่ระบุ ๑๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ

๒๔.๘ ส่วนการช่วยสอน ส่วนใหญ่สนับสนุนได้ในระดับดี จำนวน ๒๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๗ ระดับปานกลาง ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖ และระดับน้อย ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๔ ไม่ระบุ ๒๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ และในข้ออื่น ๆ เกือบทั้งหมดไม่ระบุ

สำหรับการมีส่วนร่วมในการทำหนังสือภาษามอญ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สามารถเล่าเรื่องได้ในระดับดี ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๖ ระดับปานกลาง และระดับน้อยเท่ากันคือ ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ ไม่ระบุ ๕๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒ การเขียนเรื่อง ระดับดี ๒๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๓ ระดับปานกลาง ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ และระดับน้อย ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๗ ไม่ระบุ ๓๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓ การวาดภาพ ส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในระดับดี ๒๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑ ระดับปานกลาง ๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓ และระดับน้อย ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๙ ไม่ระบุ ๒๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๗ และในข้ออื่น ๆ เกือบทั้งหมดไม่ระบุ

อภิปรายผล

ผลจากการสำรวจทำให้ทราบถึงสถานการณ์ของภาษามอญ ตำบลคุ้มพยอม ตำบลนครชุมน์ และตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี กล่าวคือ ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่มีความสามารถในการอ่านและเขียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แนวโน้มในการฟังและพูดก็จะลดน้อยลงไปด้วย และมีการใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษามอญในทุกแวดวง ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน วัด หรือสถานที่สาธารณะต่างๆ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ภาษามอญบ้านโป่ง ก็อยู่ในขั้นวิกฤตเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามคนมอญส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือถ้ามีการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา และพร้อมที่จะส่งเสริมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะความปรารถนาที่จะให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟู ตลอดจนเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมแขนงนี้ ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบของการนำภาษามอญเข้าไปสอนในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และเทคนิควิธีสอนที่ทันสมัย เหมาะสำหรับเยาวชนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นทีมวิจัยและชุมชนจึงได้ร่วมกันพัฒนาระบบตัวเขียนภาษามอญ โดยใช้อักษรไทยขึ้นเพื่อเป็นสะพานเชื่อมไปสู่ภาษามอญได้ง่ายขึ้น และก็ใช้ระบบเขียนนี้ผลิตวรรณกรรมขึ้นเพื่อเตรียมไว้เป็นส่วนหนึ่งของสื่อการเรียนการสอนต่อไป

๔.๓ พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในการสร้างวรรณกรรมมอญ การทำสื่อการเรียนการสอนภาษามอญ

ผลที่ได้จากกิจกรรมนี้ ทีมวิจัยได้รับความรู้ด้านเทคนิค กระบวนการความรู้ในการสร้างวรรณกรรม หรือหนังสือเล่มเล็ก เล่มยักษ์ และได้นำไปถ่ายทอดให้ชุมชนซึ่งเป็นเครือข่ายในการทำงานของโครงการ

ในการประชุมประชุมปฏิบัติการ เรื่อง “การเขียนเรื่องและการทำหนังสือระดับต้นด้วยภาษาท้องถิ่น” ระหว่างวันที่ ๑๖ – ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม ทีมวิจัยและเครือข่ายได้รับความรู้และประสบการณ์ ดังนี้

- ความสำคัญของการศึกษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่น และความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนสำหรับเยาวชนในชุมชนที่ใช้ภาษาท้องถิ่น

- การเขียนเรื่องวรรณกรรม วาดภาพประกอบ ทั้งเล่มเล็กและเล่มยักษ์ ในครั้งนี้ได้หนังสือเล่มเล็ก จำนวน ๓ เล่ม คือ อังค (เต๋จั้ง), อังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (อัว มีจ เกอะ เจียะ บือฮ ปอจ กะ), อังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (ชุ่ม จาด กอ เจียะ เนะ จาด), อังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (มี ปะกาเว เมียะเล่อ), กังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (กะนุย กอ จยาม), กังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (โกน งาม กลือด ปะนือฮ เพีย), กังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (เกียะมิด มุ่ราว ปะชะ เกวะฮ ระ) และได้หนังสือเล่มยักษ์ จำนวน ๑ เล่ม คือ อังคังอ๋องอ๋องอ๋องอ๋องอ๋อง (มุ่ ปะ ราว)

- การใช้วรรณกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

- การเข้าเล่มหนังสือหรือวรรณกรรมเล่มเล็กและเล่มยักษ์

๔.๔ การพัฒนาระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย

หลังจากทีมวิจัยมอญได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยแล้ว ได้ร่วมกันสร้างระบบให้อ่านง่าย ได้เสียงใกล้เคียงที่สุด แม้เสียงสระภาษามอญบางตัวไม่มีในภาษาไทย จำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์กำกับเพื่อให้ได้เสียงที่ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ ทีมวิจัยได้ทำการทดลองกับผู้ที่ไม่มีความสามารถทางภาษามอญหลายครั้ง และนำปัญหาที่พบมาปรับปรุง พัฒนา ครั้งแล้วครั้งเล่า ประมาณ ๓ ครั้ง ในการพัฒนาระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยแต่ละครั้งที่ทีมวิจัยได้ปรึกษาพี่เลี้ยงในด้านภาษาศาสตร์ และได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จึงทำให้ทีมวิจัยได้ระบบที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้เสียงใกล้เคียงมาก อ่านง่าย ใช้สัญลักษณ์กำกับเพียง ๒ เสียงเท่านั้นคือ สระ -อ กับ -ุ จึงมีความเหมาะสมกับเยาวชนและคนทั่วไป

ผลของการดำเนินงานปรับปรุง พัฒนา ระบบตัวเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย มีดังนี้

วันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๐

ทีมวิจัยมอญได้เข้าสังเกตการณ์ในการประชุม เรื่อง “การใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการศึกษา : การสร้างแบบเรียนเพื่อการอ่าน – เขียน” ณ ห้องสันตนาการ ชั้น ๒ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม มีโอกาสเรียนรู้กับกลุ่มชาติพันธุ์ญอกรและโซ (ทะวืง) ได้เพียงครึ่งวันเท่านั้น ได้รับความรู้เรื่องการจัดทำแบบเรียน ทำให้เห็นความสำคัญของภาษาแม่ เพิ่มพลังใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนและวิธีการนำเสนอ เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของโครงการต่อไป

ส่วนเวลาที่เหลือ ทีมวิจัยได้ร่วมจัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ได้ดำเนินการต่อไปถึงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๐ ได้จัดระบบเสียงและสัญลักษณ์ สรุปผลได้ ๖ ข้อ (ดู หน้า ๓๐)

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๐

การจัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย เมื่อวันที่ ๒ – ๓ มกราคม ๒๕๕๐ ได้สัญลักษณ์ที่กรงรังและผิกระบบการอ่านภาษามอญ ทีมวิจัยจึงได้ร่วมกันพัฒนา โดยมีที่เสียงให้คำแนะนำ ทีมวิจัยได้ตัดสัญลักษณ์ที่เป็นจุด (.) ได้พยัญชนะเสียงหนักออกไป และใส่ไม้เอก (') แทน คำที่ออกเสียงสั้น ใส่ไม้ได้คู่ (ˊ) การอ่านให้อ่านตามตัวเขียนหรือตามมาตรฐาน (Standard) ไม่ออกเสียงตามชุมชน (Dialect) ได้ผลสรุปออกมา ๘ ข้อ (ดูหน้า ๓๑)

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

ทีมวิจัยได้พัฒนาการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยมาเป็นลำดับ โดยได้ทำการทดลองกับผู้ที่ไม่มีความรู้ความสามารถทางภาษามอญ และเป็นเยาวชน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง ฟังแล้วเข้าใจ การทดลองในวันนี้ สรุปได้ว่า พยัญชนะที่ต้องออกเสียง ต้องไม่ใส่เครื่องหมายารันต์ (ˊ) เช่น โอะส ต้องออกเสียงตัว ส ด้วย ได้ระบบเพิ่มขึ้นมาอีก ๑ ข้อ รวมเป็น ๙ ข้อ

วันที่ ๒๗ – ๒๘ เมษายน ๒๕๕๐

ในขณะที่ทีมวิจัยและเครือข่ายได้ร่วมกันสร้างวรรณกรรมมอญที่เขียนด้วยอักษรไทยนั้น ได้ทำการทดลองให้กลุ่มเยาวชนที่ร่วมกิจกรรมอ่าน ปรากฏว่า ได้เสียงที่ไม่น่าพอใจอยู่ ๑ เสียง คือ ຫ ซึ่งเป็นพยัญชนะต้น เสียงนาสิก ฐานเพดานแข็ง เดิมใช้ ຫ ให้เปลี่ยนเป็น ຍ (ออกเสียง นญควบกัน) ถ้าหากทำหน้าที่เป็นพยัญชนะท้ายหรือเป็นตัวสะกด ใช้ ຍ เช่นกัน แต่ออกเสียงแตกต่างจากพยัญชนะต้น ส่วนสระ ື ที่สะกดด้วย แม่ - ອື, - ື, - ື, - ື, - ື, - ື, และ - ື, ให้ใช้ ື ทุกตัว แต่ถ้าหากสะกดด้วยแม่ - ື และ - ື ให้ใส่สัญลักษณ์ ~ เหนือสระ ື

ดังนั้น จึงทำให้ได้ระบบเพิ่มขึ้นจากเดิมอีก ๒ ข้อ รวมเป็น ๑๑ ข้อ (ดูหน้า ๓๒ ข้อ ๑)

ต่อมา ทีมวิจัยเห็นว่า สระ ື ที่สะกดด้วยแม่ต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นใช้ ື ทุกตัว แม้สระ ື ที่สะกดด้วยแม่ - ື และ - ື นั้น มีเสียงแตกต่างจากตัวสะกดแม่อื่นๆ ก็น่าจะใช้สัญลักษณ์จุด (.) เช่นเดียวกัน จึงได้เปลี่ยนสัญลักษณ์ ~ บนสระ ື เป็นสัญลักษณ์จุด (.) ได้สระอา (າ) ทำให้มีสัญลักษณ์เพียง ๒ ตัวเท่านั้น

การปรับปรุงครั้งนี้ เป็นที่พอใจของผู้เชี่ยวชาญภาษามอญ ทีมวิจัยจึงได้ข้อยุติเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๐ และได้จัดทำเป็นคู่มือการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย มอบให้ทีมวิจัยและเครือข่ายได้ใช้ในการสร้างวรรณกรรมมอญต่อไป

๔.๕ การสร้างวรรณกรรมภาษามอญ การทำสื่อการสอนภาษามอญ โดยมีเนื้อหาสาระทางจริยธรรม คุณธรรม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวมอญที่เหมาะสมกับเยาวชน

ในเบื้องต้น ทีมวิจัยได้ตั้งเป้าหมายในการผลิตวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ จำนวน ๑๐๐ เล่ม แต่หลังจากได้เห็นประโยชน์และคุณค่าของการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยแล้ว ทำให้จำนวนวรรณกรรมเพิ่มขึ้นอีก ๑๐๐ เล่ม รวมเป็น ๒๐๐ เล่ม โดยวรรณกรรมหนึ่งเรื่องนั้น เขียนด้วยอักษรมอญ ๑ เล่ม และ เขียนด้วยอักษรไทย ๑ เล่ม วรรณกรรมเหล่านี้จะเหมาะสมสำหรับเยาวชน ทีมวิจัยและเครือข่ายที่อ่านภาษามอญไม่ได้ นอกจากนี้ ทีมวิจัยจะได้นำวรรณกรรมเหล่านี้ไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาท้องถิ่นเมื่อเข้าสอนในระบบโรงเรียนและการเรียนการสอนตามอัธยาศัยตามความต้องการของชุมชนในโอกาสต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

๕.๑ สรุปสถานการณ์ภาษามอญในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ผลจากการสำรวจสถานการณ์ทางภาษาและความคิดเห็นของคนมอญในตำบลคู้้งพยอม ตำบลบ้านม่วง และตำบลนครชุมน์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

- ๑) คนมอญยังพูดภาษามอญอยู่ในทุกแควง โดยเฉพาะในครอบครัวยังมีการพูดภาษามอญคิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕
 - ๒) คนมอญทั้งผู้ใหญ่และเยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นมอญถึงร้อยละ ๘๖.๖
 - ๓) คนมอญมีความห่วงใยต่อภาษามอญที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ และส่งเสริมให้ทำกรอนุรักษ์ฟื้นฟูให้ภาษามอญล่มสลายโดยให้นำภาษามอญเข้าสอนในโรงเรียนถึงร้อยละ ๘๒.๓ ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ
 - ๔) คนมอญให้การสนับสนุนในหลายด้าน ได้แก่ ให้ข้อมูลเรื่องมอญ ช่วยสอนภาษามอญ ทำสื่อการเรียนการสอน ช่วยหาวัสดุ มีส่วนร่วมในการสร้างวรรณกรรม และช่วยประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก
- โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญจึงสามารถดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการที่ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากสถานการณ์ข้างต้นเป็นปัจจัยตัวแปรที่สนับสนุนงานเป็นอย่างมาก

๕.๒ บทเรียนที่ได้จากการทำวิจัย

จากการได้ทำงานร่วมกัน ทีมวิจัยได้รับบทเรียนที่น่าประทับใจหลายประการ ทำให้เกิดพลังผลักดันในการทำงานและสานต่อโครงการเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้ดำรงอยู่ต่อไป ส่วนปัญหาและอุปสรรคมีบ้างเป็นปกติวิสัยของการทำงาน แต่ก็ร่วมด้วยช่วยกันแก้ไขให้ลุล่วงได้ บทเรียนที่ได้รับ มีดังนี้

๕.๒.๑ พลังแห่งความสำเร็จ

- ๑) ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของโครงการเป็นอย่างดี
- ๒) ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเป็นที่น่าสนใจ โดยนายเตรียมชัย อุทัยวัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วงได้มอบหมายให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการตามความ

สามารถและความถนัดของแต่ละคน ได้กำหนดให้ คุณครูรักพรมาลี อิกจอม ครูสอนศิลปะ คุณเลและ รับผิดชอบงานด้านศิลปะ คุณครูเยาวภา ศรีหิรัญ มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย คุณเลให้คำปรึกษา ด้านสำนวนภาษาวรรณกรรมที่ถูกต้อง คุณครูจิตรา ระวังงาน, คุณครูจิตอารีย์ กระเครือ, คุณครูเบญจวรรณ จิตละ, คุณครูศักดา บุญนพ และ คุณครูรำเพย โกพัตตา ซึ่งเป็นครูท้องถิ่นสามารถพูดภาษามอญได้ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและดูแลรับผิดชอบหาข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวมอญ คุณครูประไพ สุวรรณสารคุณ, คุณครูณนุช รวยชนพานิช, คุณครูชรินทร์ทิพย์ ธนสุภาณุเวช และคุณครูวรัญญา เลือยัม รับผิดชอบเกี่ยวกับเอกสารงานพิมพ์ คุณครูอัมพร ไตรชมพูนรินทร์ และ คุณครูอารีรักษ์ขุนขำนิ รวบรวมตรวจสอบ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร อีกทั้งโรงเรียนวัดม่วงได้ให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวาดภาพและเขียนเรื่องด้วย โดยให้เยาวชนเป็นเครือข่ายของโครงการ ในการสร้างวรรณกรรม ซึ่งทำให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกในหน้าที่ของลูกหลานมอญ

๓) ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสทุกวัดในชุมชนมอญ ให้กำลังใจให้คำแนะนำและ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโครงการ

๕.๒.๒ ปัญหาและอุปสรรค

๑) ข้อจำกัดในเรื่องเวลา เพราะคนในชุมชนมอญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ทำนาปีละ ๒ ครั้ง ส่วนผู้ที่มิได้ทำนาก็เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ทีมวิจัยต้องหาโอกาสที่เหมาะสมพบปะพูดคุยกัน เช่น วันพระ ช่วงเย็นหลังเลิกทำนา วันที่ชาวบ้านไปทำบุญตักบาตร งาน ประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรืออาจไปพบที่บ้านด้วยตนเอง

๒) ผู้อาวุโสในชุมชนมีเรื่องเล่าสำหรับทำวรรณกรรมมอญ แต่ไม่สามารถเขียนออกมาเป็น ตัวหนังสือได้ ทั้งความไม่คุ้นเคย ไม่รู้จะเริ่มต้นเขียนอย่างไร รวมทั้งสาเหตุจากสังขาร ทีมวิจัยที่อยู่ใน ชุมชนนั้นจะต้องเป็นผู้เขียน จดบันทึกตามคำบอกเล่า รวมทั้งการสอบถามเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดหาย เนื่องจากความทรงจำคลาดเคลื่อนของผู้ให้ข้อมูล

๓) ภาษาพูดที่ใช้สื่อสารกันในชุมชนกร่อนไปจากภาษาเขียน ทำให้ต้องปรับให้ถูกต้องเป็น มาตรฐานเดียวกันโดยเฉพาะหากต้องการมองให้ไกลในอนาคต หากต้องการดำเนินงานเป็นโครงการนำ ร่องให้กับชุมชนมอญแห่งอื่นๆ

๔) การใช้อักษรไทยเขียนภาษามอญ บางเสียงเขียนได้ใกล้เคียงเท่านั้น ยังไม่ชัดเจน แต่พอที่จะสื่อสารกันได้เมื่อเป็นประโยค จึงต้องร่วมกันจัดทำระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยให้ ได้เสียงที่ชัดเจน ต้องทำการทดลองหลายครั้ง บางเสียงต้องใช้สัญลักษณ์พิเศษแทน ทำให้ดูรุงรัง ต้องทำการปรับปรุง พัฒนาและทดลองครั้งแล้วครั้งเล่า กว่าจะได้ระบบการเขียนภาษามอญด้วย อักษรไทย ในขั้นที่พอใจ ทำให้ต้องใช้เวลาในการดำเนินงานอีก ๓ เดือน ปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการ ใช้ตัวอักษรไทยเขียนภาษามอญคือ ความรับรู้ของคนมอญโดยทั่วไป และแม้แต่นักวิชาการทั้งหลาย ก็ตาม ต่างตระหนักดีว่าชนชาติมอญเป็นชาติที่เจริญมาก่อน มีตัวอักษรเป็นของตนเอง จึงไม่สนับสนุน

ให้ใช้ตัวอักษรไทยเขียนภาษามอญ เพราะเห็นว่าจะเป็นการ “ทำลายภาษามอญ” แต่อันที่จริงแล้วเป็นมุมมองจากภายนอกที่ขาดความเข้าใจ และไม่ได้สัมผัสสภาพความเป็นจริงของการใช้ภาษามอญในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ ปัจจุบันมีการใช้ภาษามอญในชุมชนน้อยลงอย่างมาก ชาวชนปักษ์ใต้ที่จะพูดภาษามอญ วัดมอญในปัจจุบันไม่ได้เป็นแหล่งหลักในการศึกษาเรียนรู้ โดยเฉพาะภาษามอญอีกต่อไป การศึกษาของเยาวชนในปัจจุบันอยู่ในโรงเรียน โรงเรียนไม่มีเวลาสอนภาษามอญแบบที่วัดมอญเคยใช้สอนได้ และต้องเผชิญกับคำถามของผู้ปกครองอยู่เสมอว่า “เรียนภาษามอญไปเพื่ออะไร” ดังนั้นทีมวิจัยจำต้องวิจัยหาแนวทาง ปรับและออกแบบการเรียนการสอนให้กระชับ น่าสนใจสำหรับเยาวชน รวมทั้งการใช้ตัวอักษรไทยเป็นสะพานเชื่อมการเรียนรู้ของเยาวชนไปสู่ภาษามอญ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด ซึ่งคงไม่มีคนมอญคนใดคิดทำลายภาษามอญ เพียงแต่อาจใช้กลวิธีแตกต่างกันเท่านั้นเอง

๕) ชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจภาษาและวิธีการทางวิชาการ ต้องปรับภาษาให้เป็นภาษาที่ชาวบ้านใช้สื่อสารกัน ได้แก่ภาษาที่ใช้ในแบบสำรวจ ซึ่งนำไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ รวมทั้งประเด็นการสำรวจไม่เข้าใจว่าเหตุใดต้องสำรวจ ทำไมไม่ดำเนินการเลย เพราะเป็นการเสียเวลา

๖) ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนภาษามอญขาดความเชื่อมั่นในรูปแบบของตัวอักษรและลายมือของตน ทำให้ไม่กล้าเขียนภาษามอญลงในวรรณกรรม เพราะรูปแบบของตัวอักษรภาษามอญในปัจจุบันบางตัวแตกต่างไปจากที่เคยเรียนมาจากวัดซึ่งใช้แบบเรียนที่เป็นโบราณ ปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ใช้คอมพิวเตอร์ มีตัวอักษรหลายรูปแบบ เกรงว่าจะเขียนไม่สวยเท่าแบบในคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างยุคสมัย

๗) ชาวบ้านบางคนตกอยู่ในกระแสทุนนิยม เรียนภาษามอญแล้วต้องนำไปใช้ทำมาหากินได้ เงินทอง จึงจะให้ความสนใจ โดยลืมไปว่าลูกหลานมอญต้องทำหน้าที่รักษามรดกของชาติพันธุ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป ทั้งภาษา และวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นศักดิ์ศรีของชาติพันธุ์ และมีคุณค่ายิ่ง ทีมวิจัยต้องทำความเข้าใจกับคนกลุ่มนั้น แต่มีจำนวนน้อยมาก

๕.๓ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

๑) เยาวชนที่เป็นเครือข่ายแกนนำ ควรได้รับการยกย่องจากโรงเรียนหรือองค์การบริหารส่วนตำบลในการเป็นผู้อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ ซึ่งเป็นมรดกอันมีค่าของท้องถิ่น

๒) ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย เป็นการเขียนที่ให้อ่านง่าย ได้เสียงภาษามอญที่ค่อนข้างชัดเจนที่สุด ควรนำไปเผยแพร่ นำไปใช้เขียนบทสวดมนต์ภาษามอญ คำพังเพย สุภาษิต คำทาย เพลงกล่อมลูก ฯลฯ เพื่อให้ผู้ที่อ่านภาษามอญไม่ได้ จะได้มีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง

๓) ควรมีการบรรจุอักษรภาษามอญลงในคอมพิวเตอร์ที่วัด โรงเรียน ทุกแห่งในชุมชนมอญ เพื่อให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษามอญ และผู้ที่ต้องการเรียนรู้ภาษามอญได้นำไปใช้

๔) ควรจัดให้มีการแข่งขันการอ่านภาษามอญ ให้สนุกสนาน เช่น เล่นเกม “มอญสมองไว” อาจเล่นเป็นรายบุคคลหรือทีม ผู้ชนะจะได้รับรางวัล โดยให้ทางโรงเรียนจัดขึ้นในโอกาสวันสำคัญต่าง

ๆ เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ เป็นต้น ให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการมอบรางวัล ส่วนพ่อแม่ผู้ปกครองจะได้รับความภาคภูมิใจในตัวบุตรหลาน

๕) โรงเรียนในชุมชนมอญควรจัดกิจกรรม “ภาษามอญวันละคำ” ที่หน้าแถว ตอนเช้า ทุกวัน เพื่อให้เด็กได้ซึมซับภาษาของชุมชนซึ่งเป็นภาษาแม่อย่างต่อเนื่อง

๖) ครูอาจารย์ควรยกย่องนักเรียนที่พูดได้หลายภาษาว่าเป็นคนเก่ง และควรเน้นให้นักเรียนรับทราบว่า แต่ละคนควรพูดได้อย่างน้อย ๓ ภาษา คือ ภาษาแม่ (มอญ) ภาษาของชาติ (ไทย) และ ภาษาโลก (อังกฤษ) จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีศักดิ์ศรี

๕.๔ ตัวอย่างความคิดเห็นและความรู้สึกของทมิววิจัย

การดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทมิววิจัยได้ร่วมกันปฏิบัติงานต่างก็มีความคิดเห็นและความรู้สึกต่าง ๆ กัน ดังนี้

๑) สุมณ เตียเย

“วัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูภาษามอญ ก็เพื่อให้คนไทยเชื้อสายมอญที่อยู่ในประเทศไทย ได้เรียนรู้ภาษาและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีมอญที่ยังคงอยู่ชนิดที่หลักอึดเหลือ แม้ว่าจะไม่บรรลุเป้าหมายก็ตามที แต่กลุ่มของเราก็กังฟั่นฝ่าอุปสรรคที่ขวางอยู่ข้างหน้า อย่างไม่ท้อถอย แม้ว่าบางโอกาสคณะของเราไม่ได้รับการตอบสนองจากชุมชนเท่าที่ควร

ทุกวันนี้ก็คิดว่าจะทำอย่างไร การเรียนการสอนภาษามอญนี้จะได้ก๊ิบหน้า และมีคนสนใจในการเรียนภาษามอญ จะอย่างไรก็ตามที กลุ่มของพวกเราก็ยังคงเดินหน้าต่อไปอย่างชนิดที่ไม่ท้อถอย (แต่บางครั้งก็อ่อนอกอ่อนใจ) ที่ความพยายามมีผลตอบแทนไม่เท่าที่ควร ผมพร้อมที่จะให้โอกาสแก่เด็กหรือผู้ใหญ่ที่สนใจภาษามอญในทุกโอกาส”

๒) บุญเรือน พิณเนียม

“โครงการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมของมอญ ดิฉันรู้ดีว่าเป็นโครงการที่ดี มีคุณค่าต่อพวกเราชาวมอญ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ภาษามอญในชุมชน เพราะปัจจุบันภาษามอญใกล้จะสูญสลายไปทุกวัน คนมอญในหมู่บ้านที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี ใช้ภาษามอญในชีวิตน้อยมาก โดยเฉพาะภาษาเขียน การจัดทำโครงการนี้ จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การพูด การอ่านและการเขียนภาษามอญให้ดีขึ้น และพัฒนาผู้รู้ภาษามอญให้มีโอกาสพัฒนาการใช้ภาษามอญทั้งการอ่าน การเขียน ชุมชนและโรงเรียนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพในตนเอง เช่น การเขียนเรื่อง การวาดภาพ การจัดรูปแบบการนำเสนอ จะช่วยพัฒนาทักษะการเขียน การอ่านและการพูด ให้เกิดแก่นักเรียนและผู้สนใจ เป็นการช่วยอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมมอญ ในฐานะที่ดิฉันเป็นคนเชื้อชาติมอญคนหนึ่ง ก็จะพยายามช่วยเท่าที่จะสามารถทำได้

แต่ก็มีปัญหาอุปสรรคเรื่อง ๑) ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเขียนตัวอักษรมอญได้อย่างถูกต้องมีน้อยมาก คนที่เขียนได้จึงต้องทำงานหนักและเกิดความท้อแท้ ๒) ผู้ที่จะมาช่วยในโครงการไม่ค่อยมีเวลาว่าง หรืออุทิศเวลาให้อย่างเต็มที่ยังมีไม่มาก ๓) ภาษาพูดกับภาษาเขียนไม่ค่อยสอดคล้องกัน ทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมของโครงการนี้อ่านยาก ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่ทำให้คนสนใจอ่านไม่มากเท่าที่ควร”

๓) คมสร จับจุ

“การได้มีประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่เคยได้มาก่อนจากแหล่งความรู้เดิม ได้มาพบปะกับกลุ่มมอญที่อยู่ใกล้ตัวเรา มีแนวเดียวกัน ครูบาอาจารย์ที่สนใจสนับสนุนความคิด การได้ความรู้เพิ่มเติม แต่โอกาสดี ๆ บางครั้งผมก็เสียไป จึงพยายามที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ถ้าพูดแบบคนเห็นแก่ตัว ก็คงไม่เหมือนคนอื่น บางทีอยากเก็บไว้คนเดียว แต่บางทีก็อยากเผยแพร่สิ่งที่ได้รับมาให้คนรอบตัว แต่ด้วยกำลังและเวลา โดยส่วนตัวก็จะพยายามทำต่อไปเรื่อย ๆ เพราะอย่างน้อยก็ทำให้เรามีความสุข กับการได้มีส่วนร่วมกับการทำงานชิ้นนี้ซึ่งก็เหมือนกับงานส่วนรวมอื่น ๆ ที่ได้ทำมาตลอด”

๔) จิตลมน สันทอง

“ความคิดเห็นที่ได้เห็นมาตลอด ชาวบ้านที่สูงอายุในรุ่นเดียวกันยังพูดภาษามอญกันอยู่ทุกคน แต่พอหันมาพูดกับรุ่นลูกหลานเป็นไทยหมด ดูเหมือนกับรังไม่หยุดจุดไม่อยู่ ไหลไปทางภาษาไทย เพราะสื่อทางโทรทัศน์กรอกรออยู่ทุกวันตามยุคตามสมัย เด็กเข้าวัดก็น้อยลง เพราะไปเรียน พอเรียนจบก็ต้องไปทำงานก็ต้องใช้ภาษาไทย เวลาเขาพูดภาษาไทย ทำให้เขารู้สึกโก้เก๋ พูดภาษามอญดูเป็นเขยในความจริงแล้ว เป็นหลายภาษาถือกำไร เขาไม่คิดตรงนี้กัน แต่ในส่วนตัวแล้ว มีความดีใจมาก ๆ ที่มีโครงการต่าง ๆ เข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อฟื้นฟูภาษามอญ ฟื้นฟูชนชาติ อยากให้ชาวบ้านเข้าใจตรงนี้มาก ๆ ไม่ทราบจะทำอย่างไรที่จะให้เขามีความคิดอย่างเรา และได้เข้าใจอย่างเรา เพื่อไม่ให้ชนชาติสูญไป คนมอญตายไปหนึ่งคน มอญก็สูญไปหนึ่งคน ไม่มีมาทดแทน คิดตรงนี้แล้วเศร้าใจ ไม่ทราบจะทำอย่างไรกับชนชาติมอญ ภาษามอญ จะเรียกให้ใครช่วยได้นะ”

๕) นคร มัชฌมาน

“การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญในภาวะวิกฤต ในการประชุมการดำเนินงานสร้างวรรณกรรมภาษามอญ เริ่มแรกการประชุมการสร้างวรรณกรรมนั้น ก็สนุกคิดว่าไม่ไกลจากความรู้เท่าไรหรอก แต่พอวันที่ ๒ ก็เริ่มหนัก วันที่ ๓ ก็หนัก ต่อมา ก็ยิ่งหนักเข้าไปใหญ่ ในการตกลงทำวรรณกรรมภาษามอญโดยเน้นประโยคในขณะที่ยังไม่รู้ตัวอักษรเลย แต่พอสักครู่ ขณะที่กำลังเขียนอยู่นั้นก็ได้ยินอาจารย์มยุรี บอกว่าการสอนนั้นก็ตามพื้นฐาน ในการสอนเบื้องต้นจากง่ายเช่นเดียวกัน ผมก็เลยโล่งขึ้นมา ในความหนักใจนั้นก็หมดสิ้นไป ที่เหนื่อยเลยหายห่วง ไม่กังวล”

๖) สอวศ์ พรหมอินทร์

“โครงการนี้สมควรอย่างยิ่งที่ดำเนินการต่อไป เพื่อความเจริญในเชื้อสายวัฒนธรรม วิจัยด้านภาษา ให้ผู้ที่มีความรู้ช่วยหนุนนำชุมชนมอญถิ่นแม่น้ำแม่กลองของเราให้อยู่เนิ่นนาน”

๗) รวง สืบวงษ์

“ดิฉันดีใจค่ะ ที่มีโครงการนี้เกิดขึ้น ดิฉันปัญญาน้อย แต่เป็นโอกาสที่ดีที่ได้เห็นได้ฟังทุก ๆ ท่าน ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ ระดมความสามารถ ดิฉันดูเหมือนว่าทุก ๆ คนเป็นหมอ กำลังผลิตยาให้ได้คุณภาพที่เหมาะสม เอามาใช้รักษาโรคที่กำลังจางลงทุก ๆ วัน คือโรคเลื่อมมอญจาง ดิฉันขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่มาเติมเลื่อมมอญให้เข้มข้นขึ้นในอนาคต โครงการนี้ทำให้ดิฉันมีความหวังค่ะ”

๘) อำไพ มั่นมาน

“ภาษาของทุกชาติพันธุ์เป็นมรดกที่ล้ำค่า ซึ่งบรรพชนได้สรรค์สร้างขึ้นมา ใช้สื่อสารกัน ลูกหลานควรรักษามรดกนี้ให้คงอยู่สืบไป

ดิฉันมีความภาคภูมิใจในภาษามอญ มิใช่มีแต่ภาษาพูดเท่านั้น แต่มีตัวอักษร ซึ่งใช้บันทึกศาสตร์ความรู้ต่างๆ มากมายให้ลูกหลานได้ศึกษาและเผยแพร่ให้ญาติพันธุ์อื่นๆ ได้รับทราบด้วย

มีคนถามว่า เรียนภาษามอญไปทำไม เรียนแล้วเอาไปทำมาหากินก็ไม่ได้ แล้วคนเราเกิดมาเพื่อกินเท่านั้นหรือ จะทำอะไรก็ต้องได้เงินเท่านั้นหรือ ถ้าเราสามารถรักษาภาษาซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า และเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชาติพันธุ์ให้คงอยู่ เราจะเกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้ทำหน้าที่ของลูกหลานมอญ ในขณะเดียวกัน เราก็เป็นคนสัญชาติไทย เรารักแผ่นดินเกิด เทิดทูนชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เราก็ต้องทำหน้าที่ของความเป็นไทยให้ครบถ้วนเช่นกัน

บทบาทของคนมีมากมาย เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นปู่ เป็นย่า เป็นตา เป็นยาย เป็นลูก เป็นครู เป็นศิษย์ เป็นเพื่อน ฯลฯ ในวันหนึ่งๆ เรามีบทบาทหลายอย่าง เราควรทำหน้าที่ในบทบาทนั้นๆ ให้ครบถ้วน มีคุณธรรม เพื่อช่วยกันสรรค์สร้างสังคมให้มีศักดิ์ศรีและมีความสุข

ดังนั้น ดิฉันภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในโครงการนี้ และจะประทับประคอง ผลักดันให้โครงการนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอขอบคุณ ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์, ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา จังหวัดนครปฐม เป็นพี่เลี้ยงดูแล ให้คำแนะนำ และความรู้ ทำให้ทีมวิจัยมอญเดินไปสู่จุดหมายปลายทางได้สำเร็จ

๕) เตรียมชัย อุทัยวัฒน์

“ถึงแม้ข้าพเจ้าจะไม่ใช่มนุษย์โดยสายเลือด แต่เมื่อได้สัมผัส ได้รู้ ได้เห็น ได้คลุกคลีอยู่กับวิถีชีวิตมอญเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมด้านภาษาซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤต ข้าพเจ้าตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมทุกชาติพันธุ์ของคนไทย ตลอดจนได้เห็นความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และสำนึกในคุณค่าของภาษาที่ควรอนุรักษ์และฟื้นฟู ของทีมวิจัยและชุมชนมอญบ้านโป่งครั้งนี้ ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยงานราชการ มีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน ข้าพเจ้ามีความยินดีและเต็มใจให้การสนับสนุน ส่งเสริม ฟื้นฟูภาษามอญเป็นการสานต่อปณิธานของทีมวิจัยและชุมชนมอญให้เป็นจริง เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ สำนึก ห่วงแหน และรักในวัฒนธรรมแห่งชาติพันธุ์ของตัวเอง โดยจะจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน จัดการเรียนการสอนในสาระเพิ่มเติมช่วงชั้นที่ ๒ - ๓ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อเอกสารหลักสูตรทุกอย่างพร้อม ในปีการศึกษาต่อไป”

๕.๕ ผลพวงที่ได้รับตามมา

เมื่อทีมวิจัยได้ประชาสัมพันธ์โครงการฯ ด้วยวิธีต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว เราได้รับผลจากการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑) ชวามอญในชุมชนมีความตื่นตัวในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ พุดคุยกับลูกหลานด้วยภาษามอญมากขึ้น มีการกระตุ้น เตือนเพื่อนฝูงให้เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในภาษาของชาติพันธุ์ของตน

๒) เยาวชนกลุ่มแกนนำมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อาวุโสและปราชญ์ชาวมอญ ทำให้ได้ความรู้เรื่องภาษามอญ แนวคิด และแนวทางในการปฏิบัติตนที่ได้จากวรรณกรรม

๓) เยาวชนกลุ่มใช้คำทักทายด้วยภาษามอญกับปราชญ์ชาวบ้านและทีมวิจัยทุกครั้งที่พบกัน

๔) ชวามอญในชุมชนให้ข้อเสนอแนะ ใช้ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย เขียนนิทาน คำคม สุภาษิต คำพังเพย คำทาย เพลงกล่อมลูก คำเปรียบเทียบ ฯลฯ เผยแพร่สู่ชุมชน เข้าห้องสมุดโรงเรียน และ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

๕) ชุมชนมอญวัดทุ่งเข็ญ ต.ทุ่งคอก อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี สวดมนต์มอญและสวดสรรเสริญพระธรรมได้อย่างเพราะพริ้ง โดยใช้ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยของทีมวิจัยมอญ หลังจากทีมวิจัยมอญและชาวมอญบ้านโป่งได้เข้าร่วมกิจกรรมเทศน์มหาชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๐ ทั้งเจ้าอาวาสวัดและชาวมอญทุ่งคอกขึ้นขอระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย ได้ขอบทสวดสรรเสริญพระธรรมจากทีมวิจัยไว้ใช้ในชุมชนและได้ขอให้ทีมวิจัยมอญจัดทำบทสวดดังกล่าวเพิ่มเติมให้อีก

๖) คุณจำเนียร ศรีดาวเดือน เจ้าของโรงพิมพ์ เทคโปรโมชัน แอนด์ แอดเวอร์ไทซิง จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่ ๔๘๒ - ๔๘๒ ถ.ลาดพร้าว แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้ให้ทีมวิจัยเขียนคำอ่านกำกับภาษามอญด้วยอักษรไทยตามระบบที่สร้างขึ้น ในการจัดทำแบบเรียนภาษามอญ

๕.๖ การดำเนินงานขั้นต่อไป

หลังจากการดำเนินงานของโครงการ “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” ได้เสร็จสิ้นแล้ว จะต้องนำภาษามอญเข้าสอนในระบบโรงเรียนตามความต้องการของชุมชน โดยจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น นำภาษามอญเข้าสอนในโรงเรียน จะต้องจัดทำดังนี้

๑) หลักสูตรภาษามอญ จะต้องกำหนด ระดับช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ เวลาเรียน การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

๒) แผนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ ช่วงเวลา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล หลังสอน

๓) การวัดผล ประเมินผล จัดทำแบบทดสอบความรู้ความสามารถทางภาษามอญของผู้เรียน

๔) จัดหาบุคลากร บุคลากรผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถทางภาษามอญ มีจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กเยาวชน ปรับบุคลิกภาพให้เข้ากับผู้เรียนได้เหมาะสม

๕) จัดหางบประมาณ จากองค์กรในชุมชนหรือแหล่งอื่น ๆ ที่สามารถให้การสนับสนุนเป็นค่าตอบแทนแก่ผู้สอนตามสมควร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ทีมวิจัยเชื่อว่าประสบความสำเร็จ เพราะได้คำตอบจากแบบสำรวจมาแล้ว และคำถามจากชาวบ้านว่า “เมื่อไรจะได้สอนภาษามอญในโรงเรียนละ” ส่วนผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนวัดม่วงก็ยินดีและพร้อมที่จะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรภาษามอญใช้สอนโรงเรียนด้วยหวังว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาให้คงอยู่คู่ชุมชนสืบไป

บรรณานุกรม

- ช่วง อุ่เจริญ. พระมหา. (๒๕๒๕). พงศาวดารชนชาติมอญ. บรรณานุกรมงานพระราชทานเพลิงศพรอง
อำมาตย์โท ขุนอาโกลคคี (เพิ่ม หลักคงคา). หน้า ๑๕. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- เทียมจิตร พ่วงสมจิตต์. เพลงไทยสำเนียงมอญ. มรดกทางสังคมจากความสัมพันธ์ไทย-มอญ (อัคราณา)
บุบผา ดีสุข. (๒๕๔๑). สภาพสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของชุมชนไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มน้ำแม่
กลอง จังหวัดราชบุรี. หน้า ๓๔. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- บุษบา ประภาสพงศ์ และคณะ (๒๕๔๑). การสำรวจวรรณกรรมมอญในภาคกลางของประเทศไทย.
หน้า ๘๗. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ
พิศาล บุญผูก. (๒๕๓๗) สงกรานต์รามัญบางกระบือ. หน้า ๓๖. กรุงเทพฯ : ชีรพงษ์การพิมพ์.
- พิสิทธิ์ ปลัดสิงห์. (๒๕๒๕). ประชาชนชาวทวารวดี. บรรณานุกรมงานพระราชทานเพลิงศพ รอง
อำมาตย์โท ขุนอาโกลคคี (เพิ่ม หลักคงคา). หน้า ๘๑. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

แบบสอบถาม

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม

สำหรับเยาวชนมอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ชาวมอญตำบลบ้านม่วง นครชุมน์ และคุ้มพยอม

ตำบลเพศ อายุ ปี อาชีพ การศึกษา

โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ตระกูลของคุณสืบเชื้อสายมอญมากี่ชั่วอายุคน ได้ตั้งรกรากอยู่ที่นี้มากี่ปีแล้ว

.....

๒. คุณได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญบ้างไหม จากแหล่งใด

.....

๓. คุณมีความภาคภูมิใจในความเป็นมอญหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ตามคำตอบของคุณ ขีดได้มากกว่า ๑ คำตอบ

๑. ในครอบครัวของคุณพูดจกกันด้วยภาษาอะไร พูดกันในระดับไหน

ภาษาที่ใช้ ในครอบครัว	ระดับ		
	บ่อย เป็น ประจำ	ปานกลาง	น้อย
☐ ไทย			
☐ มอญ			

๒. คุณมีความสามารถใช้ภาษามอญได้เพียงใด

ความสามารถ ใช้ภาษามอญ	ระดับ		
	ดี	ปานกลาง	ไม่ได้
☐ ฟัง			
☐ พูด			
☐ อ่าน			
☐ เขียน			

๓. ปัจจุบัน เป็นยุคที่มีการสื่อสารรวดเร็วมากและไร้พรมแดน กระแสของยุคได้เข้ามาสู่ครอบครัวในทุกชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาษามอญ คุณรู้สึกอย่างไร

- ☐ เป็นห่วง
☐ ต้องป้องกัน
☐ ปลดปล่อยให้เป็นไปตามกระแส

๔. ภาษามอญกำลังประสบกับภาวะการล่มสลาย คุณคิดว่าควรทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูหรือไม่

- ☐ ควร ☐ ไม่ควร

๕. ถ้าคุณเห็นว่า ควรทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญให้คงอยู่ ควรทำอย่างไร

- ☐ ต้องพูดภาษามอญในครอบครัว ☐ ต้องสอนให้เห็นคุณค่าของภาษามอญ
☐ ต้องรวมกลุ่มกันแก้ไขปัญหา ☐ ต้องนำภาษามอญไปสอนในโรงเรียน

๖. ขณะนี้องค์การยูเนสโก มีนโยบายอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งภาษามอญด้วย ให้ดำรงอยู่ มิให้ล่มสลายไปจากชุมชน เมื่อทราบแล้ว คุณรู้สึกอย่างไร

- ☐ ดีใจ ☐ เฉย ๆ

๗. บัดนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้อนุมัติเงินงบประมาณให้ทีมวิจัยกลุ่มมอญ จัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม สำหรับเยาวชนของชาวมอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี เพื่อจัดการเรียนการสอนภาษามอญเพิ่มเติมที่โรงเรียนวัดม่วง โดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ คุณจะให้การสนับสนุนในด้านใดได้บ้าง

ให้การสนับสนุน	ระดับ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
☐ ทำสื่อการเรียน			
☐ จัดหาวัสดุ			
☐ ช่วยสอน			
☐(โปรดระบุ)			

๘. คุณสามารถมีส่วนร่วมในการทำหนังสือเรียนภาษามอญในด้านใดได้บ้าง

สามารถมีส่วนร่วม	ระดับ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
☐ เล่าเรื่อง			
☐ เขียนเรื่อง			
☐ วาดภาพ			
☐(โปรดระบุ)			

๙. เนื้อหาของหนังสือเรียนภาษามอญ ควรเป็นเช่นไร

- ☐ สนุก
- ☐ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม
- ☐ สอนให้เกิดปัญญา รู้เท่าทันเหตุการณ์
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๑๐. ในท้องถิ่นที่มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบทอดภาษาของชาติพันธุ์ไว้ได้ จะมีผลดีอย่างไร

- ☐ ภาษาของชาติพันธุ์ไม่ล่มสลาย
- ☐ เป็นแหล่งเรียนรู้ได้
- ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
- ☐ เป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น

ตอบแบบสอบถามฉบับนี้

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

ขอขอบคุณในความร่วมมื้ตอบแบบสอบถาม

จาก ทีมวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านโป่ง

แบบสำรวจ

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม

สำหรับเยาวชนมอญ ตำบลบ้านม่วง นครชุมน์ และกิ่งพะยอม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี

ตอนที่ ๑ กลุ่มชาวมอญวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ในการสำรวจ

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์การใช้ภาษามอญปัจจุบันของ ต.บ้านม่วง ต.นครชุมน์
ต.กิ่งพะยอม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี
๒. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษามอญของคนมอญ
๓. เพื่อศึกษาความรู้สึกที่มีต่อภาษามอญและความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และ
ฟื้นฟูภาษามอญ
๔. เพื่อสำรวจการให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมของคนมอญกับโครงการ
“อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ
ตำบลบ้านม่วง นครชุมน์ และกิ่งพะยอม อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี”

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

๑. ตำบล
 ๑. ☐ บ้านม่วง
 ๒. ☐ นครชุมน์
 ๓. ☐ กิ่งพะยอม
๒. เพศ
 ๑. ☐ ชาย
 ๒. ☐ หญิง
๓. อายุ..... ปี
๔. อาชีพ
 ๑. ☐ ไม่มีอาชีพ
 ๒. ☐ เกษตรกร
 ๓. ☐ รับจ้าง
 ๔. ☐ ข้าราชการ
 ๕. ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
๕. การศึกษา
 ๑. ☐ ประถม
 ๒. ☐ มัธยมศึกษา
 ๓. ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ๔. ☐ ปริญญาตรี
 ๕. ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
 ๖. ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๖. สถานภาพสมรส ๑. ☐ โสด ๒. ☐ สมรส ๓. ☐ หม้าย

๗. คู่สมรสเป็นคน ๑. ☐ มอญ ๒. ☐ ไทย ๓. ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๘. ตระกูลของท่านสืบเชื้อสายมอญมากี่ชั่วอายุคน ได้ตั้งรกรากอยู่ที่นี้มากี่ปีแล้ว

.....

๙. ท่านได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญบ้างไหม จากแหล่งใด

.....

๑๐. ท่านมีความภาคภูมิใจในความเป็นมอญหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

ส่วนที่ 2 การใช้ภาษาในแวดวงต่างๆ

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามคำตอบของท่าน

๑. ในครอบครัวของท่านพูดจាកันด้วยภาษาอะไร พูดกันในระดับไหน

ภาษาที่ใช้ ในครอบครัว	ระดับ		
	บ่อย เป็นประจำ	ปานกลาง	น้อย
☐ ไทย			
☐ มอญ			

๒. ในวัดท่านพูดจាកันด้วยภาษาอะไร พูดกันในระดับไหน

ภาษาที่ใช้ ที่วัด	ระดับ		
	บ่อย เป็นประจำ	ปานกลาง	น้อย
☐ ไทย			
☐ มอญ			

๓. ท่านพูดจากับเพื่อนบ้านด้วยภาษาอะไร พูดกันในระดับไหน

ภาษาที่ใช้ เพื่อนบ้าน	ระดับ		
	บ่อย เป็นประจำ	ปานกลาง	น้อย
☐ ไทย			
☐ มอญ			

๔. ณ สถานที่ราชการ ท่านพูดจากับคนรู้จักด้วยภาษาอะไร พูดกันในระดับไหน

ภาษาที่ใช้ สถานที่ราชการ	ระดับ		
	บ่อย เป็นประจำ	ปานกลาง	น้อย
☐ ไทย			
☐ มอญ			

ส่วนที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษามอญ

๕. นอกจากภาษามอญและภาษาไทยแล้ว ท่านพูดภาษาอื่นได้หรือไม่

๑. ☐ ได้ ๒. ☐ ไม่ได้

ถ้าพูดได้ คือภาษา

๖. ท่านมีความสามารถในการใช้ภาษามอญได้เพียงใด

ความสามารถ ใช้ภาษามอญ	ระดับ		
	ดี	ปานกลาง	ไม่ได้
☐ ฟัง			
☐ พูด			
☐ อ่าน			
☐ เขียน			

๗. คนรุ่นใหม่ในครอบครัวของท่าน สามารถใช้ภาษามอญได้เพียงใด

ความสามารถ ใช้ภาษามอญ	ระดับ		
	ดี	ปานกลาง	ไม่ได้
☐ ฟัง			
☐ พูด			
☐ อ่าน			
☐ เขียน			

ส่วนที่ 4 ความรู้สึกที่มีต่อภาษามอญและความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ

๘. ท่านมีความภาคภูมิใจในความเป็นมอญหรือไม่ ๑. ☐ มี ๒. ☐ ไม่มี

ถ้ามี อยู่ในระดับใด ๑. ☐ มาก ๒. ☐ ปานกลาง ๓. ☐ น้อย

๙. ปัจจุบัน เป็นยุคที่มีการสื่อสารรวดเร็วมากและไร้พรมแดน กระแสของยุคได้เข้ามา

สู่ครอบครัวในทุกชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อภาษามอญ ท่านรู้สึกอย่างไร

๑. ☐ เป็นห่วง ๒. ☐ ต้องป้องกัน
๓. ☐ ปล่อยให้เป็นที่ไปตามกระแส

๙. ภาษามอญกำลังประสบกับภาวะการล่มสลาย ท่านคิดว่าควรทำการอนุรักษ์และฟื้นฟูหรือไม่

๑. ☐ ควร ๒. ☐ ไม่ควร

๑๐. ถ้าท่านเห็นว่า ควรทำการอนุรักษ์และฟื้นฟู ควรทำอย่างไร

๑. ☐ ต้องพูดภาษามอญในครอบครัว
๒. ☐ ต้องสอนให้เห็นคุณค่าของภาษามอญ
๓. ☐ ต้องรวมกลุ่มกันแก้ไขปัญหา
๔. ☐ ต้องสอนในโรงเรียน

๑๕. ในท้องถิ่นที่มีการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบทอดภาษาของชาติพันธุ์ไว้ได้ จะมีผลดีอย่างไร

๑. ☐ ภาษาของชาติพันธุ์ไม่ล่มสลาย
๒. ☐ เป็นแหล่งเรียนรู้ได้
๓. ☐ เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
๔. ☐ เป็นการอนุรักษ์มรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น

๑๑. ขณะนี้องค์การยูเนสโก มีนโยบายอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมทั้งภาษามอญด้วย ให้ดำรงอยู่ มิให้ล่มสลายไปจากชุมชน เมื่อทราบแล้ว ท่านรู้สึกอย่างไร

๑. ☐ ดีใจ ๒. ☐ เฉย ๆ

๑๔. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการนำภาษามอญเข้ามาสอนในโรงเรียน

๑. ☐ เห็นด้วย
๒. ☐ ไม่เห็นด้วย
๓. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 5 การให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับโครงการฯ

๑๒. บัดนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้อนุมัติเงินงบประมาณให้ทีมวิจัยกลุ่มมอญ จัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญด้วยการสร้างวรรณกรรม สำหรับเยาวชนของชาวมอญ อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี เพื่อจัดการเรียนการสอนภาษามอญเพิ่มเติมที่โรงเรียนวัดม่วง โดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ ท่านจะให้การสนับสนุนในด้านใดได้บ้าง

ให้การสนับสนุน	ระดับ		
	ดี	ปานกลาง	ไม่ได้
☐ ทำสื่อการเรียน			
☐ จัดหาวัสดุ			
☐ ช่วยสอน			
☐(โปรดระบุ)			

๑๓. ท่านสามารถมีส่วนร่วมในการทำหนังสือเรียนภาษามอญในด้านใดได้บ้าง

สามารถมีส่วนร่วม	ระดับ		
	ดี	ปานกลาง	ไม่ได้
☐ เล่าเรื่อง			
☐ เขียนเรื่อง			
☐ วาดภาพ			
☐(โปรดระบุ)			

ตอบแบบสอบถามฉบับนี้

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ.

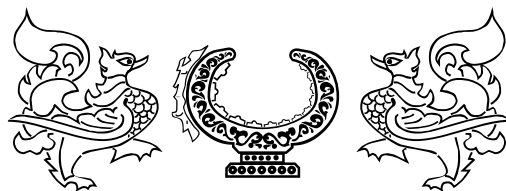
ขอขอบคุณในความร่วมมือนำตอบแบบสอบถาม

จาก ทีมวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านโป่ง

ภาคผนวก

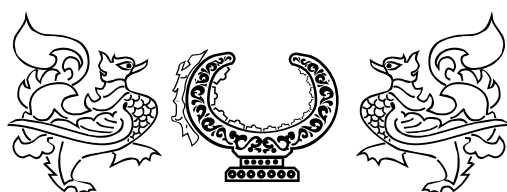
ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

คู่มือการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย

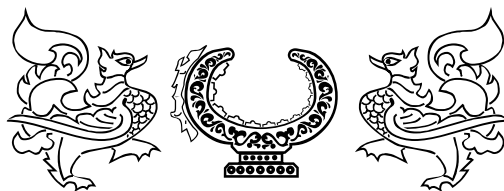

ทีมวิจัย

โครงการ “อนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ
ด้วยการสร้างวรรณกรรม สำหรับเยาวชนมอญ
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”
รายชื่อทีมวิจัย

๑. นางสาวอำไพ มัฒมาน	หัวหน้าโครงการ
๒. นายเตรียมชัย อุทัยวัฒน์	รองหัวหน้าโครงการ
๓. นายคมสร จีบจุ	การเงิน - การบัญชี
๔. นางรวง สืบวงษ์	เลขานุการ
๕. นายสุนน เตียเย	กรรมการ
๖. นายนคร มัฒมาน	กรรมการ
๗. นางสาวกั พรหมอินทร์	กรรมการ
๘. นายบุญธรรม ครือเครือ	กรรมการ
๙. นางสาวชอบ กลิ่นกลา	กรรมการ
๑๐. นางสาวจิตลมน สันทอง	กรรมการ

ดร.มยุรี ถาวรพัฒน์ พี่เลี้ยง

ทำด้วยมือ

คำนำ

มอญเป็นชนชาติดั้งเดิมของอาณาจักรทวารวดี มีอารยธรรมแต่อดีตอันยาวนานนับพันปี มีภาษาวัฒนธรรม ศิลปกรรม ดนตรี อีกทั้งดาราศาสตร์ และธรรมศาสตร์ บทบาทที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เป็นชนชาติแรกที่รับเอาพุทธศาสนาจากอินเดีย มาเผยแผ่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ชาวไทยเชื้อสายมอญ เป็นผู้เคร่งครัดในพุทธศาสนา พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะนำเด็กผู้ชายไปฝากกับเจ้าอาวาส ให้เป็นลูกศิษย์วัดเพื่อให้ได้รับการอบรม สั่งสอนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและได้เรียนหนังสือมอญ เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้น อายุครบ 20 ปีบริบูรณ์จะต้องอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ทดแทนพระคุณบิดา มารดา และศึกษาธรรมที่จารเป็นภาษามอญไว้ในใบลาน เมื่อลาสิกขาแล้ว ได้นำธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิต ดังนั้นผู้ชายไทยเชื้อสายมอญ จึงอ่านเขียนได้ทุกคน

ปัจจุบันเทคโนโลยีและการสื่อสาร เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว สังคมเปลี่ยนแปลงไป มีผลกระทบต่อภาษามอญอย่างยิ่ง ชาวชนไทยเชื้อสายมอญสื่อสารด้วยภาษามอญได้น้อยมากเป็นที่น่าวิตก หากไม่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟู ภาษามอญอาจล่มสลายไปในที่สุด

ด้วยความห่วงใยปัญหาดังกล่าวกลุ่มคนไทยเชื้อสายมอญแถบลุ่มน้ำแม่กลอง เขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้จัดโครงการ “การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ ด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อนำไปใช้สอนภาษามอญ ในโรงเรียนต่อไป

เนื่องจากเยาวชนมอญ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคปัจจุบันดังกล่าวแล้ว สิ่งที่ทำให้เยาวชนได้ก้าวมาสู่ภาษามอญอย่างง่ายและรวดเร็วนั้นก็คือ ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย เมื่อเด็กได้อ่านภาษามอญโดยใช้ภาษาไทยเชื่อมจะทำให้เขาสู่ภาษามอญได้รวดเร็วกว่า ทีมวิจัยจึงได้ร่วมกันจัดทำคู่มือการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยฉบับนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษามอญ

๑. เพื่อสืบทอดภาษามอญให้ดำรงอยู่ในชุมชนคนไทยเชื้อสายมอญตลอดไป
๒. เพื่ออนุรักษ์ภาษาซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่ายิ่งของชาติพันธุ์ไว้มิให้ล้มสลาย
๓. เพื่อร่วมมือและสนับสนุนแนวคิดของยูเนสโก ในรายงาน ค.ศ ๑๙๕๑ ได้ให้ความสำคัญของภาษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สุดในโลก ในการเรียนการสอน แก่กลุ่มผู้พูดภาษานั้น ๆ
๔. เพื่อนำภาษามอญเข้าหลักสูตรของท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมและความต้องการ ของชุมชน
๕. เพื่อฟื้นฟูสภาพทางสังคม และทัศนคติของเยาวชนมอญให้เกิดความภาคภูมิใจในภาษา วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ ของคนไทยเชื้อสายมอญ ซึ่งควรสืบทอดวิถีชีวิตของบรรพชนสืบไป
๖. เพื่อเป็นสีสันในสังคมไทย ที่มีความหลากหลายของจุดเชื่อมทางภาษา วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดความผูกพันที่แน่นแฟ้นฉันเครือญาติ

ภาษามอญ

ภาษามอญเป็นที่ไม่มีวรรณยุกต์ สระและพยัญชนะในภาษามอญมีอย่างละ ๒ ประเภท ตามลำดับดังนี้

๑. อักษรสระ (สระสำเร็จ) มี ๑๒ รูป ๑๒ เสียง เป็นสระที่นำไปใช้ได้เลย ดังนี้

အ อะ	အာ อา	• อิ	• ° อี	ဥ อุ	ဥ อู
• เอ	အဲ อัว	ၩ เอา	အံ อาว	အံ ออม	အး อะฮ

อักษรสระ

การเขียนด้วย อักษรมอญ

အ

အပါ

အာ

အာဝာ

•

• °

•

• ကရုဇ်

အဲ

အဲအာ

ၩ

ၩဝါဒ

အံ

အံ

အံ

အံ

အး

အး

การเขียนด้วย ความหมาย อักษรไทย

อะปา

พ่อ

อาจา

อาจารย์

อีจี

อา, นางสาว

เอกะราด

กษัตริย์

อัวอา

ฉันไป

อาวเวียเตียะ

สุนทรพจน์

อาว

คะ, ครับ

ออม

เหม็นหื่น

อะฮ

สะอาด

๒. ลักษณะสระ (สระประสม) คือสระต้องนำมาประสมกับพยัญชนะ มี ๑๑ รูป ๑๒ เสียง ดังนี้

• -ะ	• ๐ -า	๐ -ิ	• ๐ -ึ	• -ุ	• -ู
๐ -เ	• -แ	๐ ๐ -เ - ิ	• ๐ - าว	• • - อม	• -ะฮ

เสียง - ะ ไม่มีในรูปของสระ แต่เป็นเสียงที่อยู่ในรูปของพยัญชนะ นอกจากนี้สระในภาษามอญ เช่น ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ออกเสียงได้ ๒ เสียง คือ อี, อี, อุ, อุ อ้อย, ออย, เอ้า , อาว

อยู่ที่พยัญชนะ อโฆชะ (เสียงเบา) ตัวนั้นกำหนดเสียงอย่างไร และมีความหมายต่างกัน ในพยัญชนะและสระที่พ้องรูปกัน แต่ไม่พ้องเสียง เช่น ๐ ๐ อ่าน มัวจิ = เท้าไหร ๐ ๐ อ่าน ทัวต้อย (ทอยต้อย) = ไถนา ๐ ๐ อ่าน กลอเกี = ไถดิน ๐ ๐ อ่าน เจตอย = เจดีย์ สระ - ิ ในภาษามอญ เขียนได้ ๒ แบบ คือ ๐ ๐ สั้นและ ๐ ๐ ยาว สำหรับสระ - ิ ยาว ใ้กับพยัญชนะในภาษามอญ ต่อไปนี้

๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐
สระ ๐ ๐ ต้องเขียนอีกแบบ เมื่อใ้กับพยัญชนะ ต่อไปนี้
๐ ๐ ๐ ๐ ๐ ๐

สระ ๐ ๐ ในภาษามอญ ออกเสียงสระ โ- ในภาษาไทย
จะได้สัมพันธ์กับเสียงสระในแม่สะกดของภาษามอญ ทั้ง 10 แม่สะกด
เช่น ๐ ๐ = โคน ๐ ๐ = โกล่ง

พยัญชนะ ๐ ต้องเขียนเปลี่ยนรูปไปจากเดิม เมื่อประสมกับสระ
๐ , ๐ เช่น ๐ ลดรูปเป็น ๐ = ๐ ๐ ๐

พยัญชนะภาษามอญมี ๓๕ ตัว แบ่งเป็นวรรณได้ ๕ วรรณๆ ๕ ตัว
 เชนวรรณ ๑๐ ตัว พยัญชนะมอญเทียบกับอักษรไทยได้ ๓๔ ตัว ดังนี้

พยัญชนะมอญ	คำอ่าน	เทียบอักษรไทย
------------	--------	---------------

က	กะ	ก
ခ	คะ	ข
ဂ	เกียะ	ค
ဃ	เคียะ	ฌ
င	เงียะ	ง

.....

စ	จะ	จ
ဆ	ชะ	ฉ
ဇ	เจียะ	ช
ဇု	เจียะ	ฌ
ည	ญียะ	ญ

.....

•	ตะ	ฎ
ဋ	ทะ	ฏ
ဍ	ดะ	ฑ
ဎ	เทียะ	ฒ
ဏ	นะ	ณ

.....

တ	ตะ	ด
ထ	ทะ	ถ
ဒ	เดียะ	ท
ဓ	เทียะ	ธ
န	เนียะ	น

พยัญชนะมอญ	คำอ่าน	เทียบอักษรไทย
ပ	ปะ	ป
ဖ	พะ	ผ
ဗ	เปี้ยะ	พ
ဘ	เฟี้ยะ	ภ
မ	เมี้ยะ	ม
.....		
ယ	เยี้ยะ	ย
ရ	เรี้ยะ	ร
လ	เลี้ยะ	ล
ဝ	เวี้ยะ	ว
သ	ชะ	ศ
ဟ	ฮะ	ห
•	ละ	ฬ
ဓ	บะ	บ
အ	อะ	อ
•	เปี้ยะ	-

พยัญชนะมอญแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. พยัญชนะ อโหมยะ คือพยัญชนะที่ออกเสียงเบา มี ๑๓ ตัว ดังนี้

က	ခ	စ	ဆ
င	ဋ	ည	ဏ
တ	ထ	ပ	ဖ
သ	ဟ	•	ဓ
အ			

2. พยัญชนะ โหมยะ คือพยัญชนะที่ออกเสียงหนักมี ๑๘ ตัว ดังนี้

ก	ข	ค	ฅ	ฉ	ช
ช	ง	ฉ	ซ	ด	ต
ด	น	บ	ป	ผ	ม

พยัญชนะที่ออกเสียงได้ทั้ง ๒ เสียง มี ๘ ตัว ซึ่งเป็นพยัญชนะเสียงหนักแต่ถ้าอยู่หลังพยัญชนะเสียงเบาก็ต้องออกเสียงเบา เรียกว่า พยัญชนะยัดหยุ่น ดังนี้

ค	ช	ซ	ด	น	บ	ป	ผ	ม
เกียะ	เญียะ	เนียะ	เมียะ	เยียะ	เรียะ	เลียะ	เวียะ	

ตามหลังพยัญชนะเสียงเบาออกเสียงเป็น อะ

งะ ญะ นะ มะ ยะ ระ ละ วะ

ตัว ๖ เป็นได้ทั้ง สระและ พยัญชนะ

พยัญชนะควบ มี ๑๑ ตัวคือ

ค	ด	น	บ	ป	ผ
ค	ช	ซ	ด	ต	ด

พยัญชนะควบแวนจะเปลี่ยนรูปไปจากเดิม เมื่อควบแวนกับ

พยัญชนะอื่น เช่น

พยัญชนะควบ	สัญลักษณ์	ลักษณะควบ	ควบกับตัวอื่นได้
ค	• ค	ก	๑๔ ตัว
ด	• ด	ก	๑๔ ตัว
น	• น	ก	๑๔ ตัว
บ	• บ	ก	๑๔ ตัว
ป	• ป	ก	๑๔ ตัว
ผ	• ผ	ก	๑๔ ตัว
ม	• ม	ก	๑๔ ตัว
ค	• ค	ก	๑๔ ตัว
ช	• ช	ก	๑๔ ตัว
ด	• ด	ก	๑๔ ตัว
ต	• ต	ก	๑๔ ตัว
ด	• ด	ก	๑๔ ตัว
น	• น	ก	๑๔ ตัว
บ	• บ	ก	๑๔ ตัว
ป	• ป	ก	๑๔ ตัว
ผ	• ผ	ก	๑๔ ตัว
ม	• ม	ก	๑๔ ตัว

๑	•	๑๑	ควบพยัญชนะอื่น ได้ ๖ ตัว
๒	••	๑๒	ควบพยัญชนะอื่น ได้ ๕ ตัว
๓	•	๑๓	ควบพยัญชนะอื่น ได้ ๔ ตัว

การจัดการเรียนการสอนให้กับเยาวชนมอญ ในภาวะวิกฤตเช่นนี้ จึงทำให้ทางสะดวกและรวดเร็ว คณะวิจัยจึงได้สร้างระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยขึ้น

การเทียบพยัญชนะมอญกับพยัญชนะไทยเพื่อใช้ในการเขียนภาษามอญ ดังนี้

พยัญชนะมอญ	เทียบอักษรไทย
ก	ก
ข	ค
ฅ	ง
ด	จ
ด	ช
ด	ญ
ด • ๑	ต
ด	ค
ด • ๑ • ๑	ท
๑	ป
๑	พ
๑	ม
๑	ย
๑	ร
๑ ••	ล
๑	ว
๑	ช
๑ ๑	ฮ
๑ ••	บ
๑ • ๑	ฟ

ตัวพิเศษ= ฟ

ระบบการเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทย

๑. พยัญชนะ โฆษะ (เสียงหนัก) ในภาษามอญที่แบ่งกลุ่มไว้ ๑๘ ตัวนั้น เมื่อ เขียนเทียบด้วยอักษรไทย ให้ใส่วรรณยุกต์ เอก (-) ดังนี้

ภาษามอญ	ตัวเทียบ	การเขียนเทียบด้วยอักษรไทย	
กั ก	ก	กะ -	เกียะ
จ ฌ	ค	คะ -	เคียะ
ฉ	ง	-	เจียะ
ซ ฌ	ช	ชะ -	เชียะ
ฎ	ญ	-	ญีเยะ
ฏ ฌ ฌ ฌ ฌ ฌ	ท	ทะ -	เทียะ
ฎ	ด	คะ -	
ฎ ฌ ฌ ฌ	ต	ตะ -	เตียะ
ฌ ฌ	น	นะ -	เนียะ
ฌ ฌ	ป	ปะ -	เปียะ
ฌ ฌ	พ	พะ -	เพียะ
ฌ ฌ	ม	-	เมียะ
ฌ ฌ	ย	-	เยียะ
ฌ ฌ	ร	-	เรียะ
ฌ ฌ	ล	ละ -	เลียะ
อ	ว	-	เวียะ
ฌ	ซ	ชะ -	
ฌ ฌ	ฮ	ฮะ -	ฮะงะ
ฌ ฌ	บ	บะ -	เปียะ
ตัวพิเศษ			
ฌ ฌ	ฟ	เฟียะ-	พะ

การเขียนพยัญชนะ โหฺมชะ (เสียงหนัก) ประสมกับสระ
ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย
ဂ	เกียะ
ဂါ	เกีย
ဂိ	กี้ยะ
ဂီ	กี้ยะ
ဂุ	กียะ
ဂู	กียะ
ဂေ	เก
ဂဲ	กี้ยะ
ဂေါ	โก้ว
ဂ်	เกีย
ဂံ	โก้ม
ဂะ	เกียฮ

การเขียนพยัญชนะ อโหฺมชะ (เสียงเบา) ประสมกับสระ

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย
က	กะ
ကက	กา

เขียนได้ ๒ อย่าง ออกเสียงได้ ๒ เสียงในพยัญชนะ อโหฺมชะ
(เสียงเบา)

ကိ	กี้ยะ - ก้อย
ကီ	กี้ยะ - กอย
ကု	กียะ - เก้า
ကူ	กียะ - กาว

๒. การเขียนเสียงสระที่ไม่ปรากฏในเสียงภาษาไทยของกลุ่มพยัญชนะ
 อโหมะ (เสียงเบา) ที่สระ ิ (อิ) , ุ (อุ) ในเสียง อ้อย
 และ เอ้า ซึ่งมีเสียงสั้น จึงกำหนดให้ใช้ไม้ไต่คู้ (̣) เขียน -
 อ่าน ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
อ	ป้อย	สาม (3)
อ	ต้อย	ดิน
อ	ส้อย	บ้าน
อ	อเต้าป้อย	สามฤดู
อ	ปอยต้อย	ปิติ
ก	กะเข้	พาย (ใบพาย)
ก	กะเย้า	หนอน
อ	เป้งเป้า	ท้องเสีย
อ	เจี้ยะเก้าอ้ว	ตัวของฉัน
อ	ชละกะน้อย	ใบจาก
ก	กะล้อย	ได้รับ
อ	กล้อย	เปื้อน
อ	กร้อย	-
ก	กะว้อย	กวี

๓. สระ ̣ : อะส ประสมกับพยัญชนะเสียงเบาออกเสียง อะส
 ประสมกับพยัญชนะเสียงหนักออกเสียง เอียส ดังนั้นพยัญชนะทั้ง
 เสียงหนักและเสียงเบา จึงต้องใส่ (- ส) เป็นพยัญชนะท้ายตัวให้เสียง
 ดังนี้ พยัญชนะเสียงเบา พยัญชนะเสียงหนัก

ก: กะส	โกน	ก: เกียส	พูด
ข: คะส	•	ค: เจียส	ถาง
ด: จะส		ด: เจียส	ล้าง (เมา)
จ: ฉะส	หยุด, หาย	จ: เจียส	ทาน
ฉ: นะส	นะส	ฉ: เตียส	ถูก

ข้อสังเกต คำ **จฺ** กับ **ว** ออกเสียงต่างกัน ดังนั้น การเขียนภาษาไทย ต้องเขียนต่างกันด้วย คำ **จฺ** เขียน **เจียส** = ท่าน คำ **ว** เขียน **เยียส** = เขา พยัญชนะควบเสียงเบา ก็ออกเสียงเบา ควบเสียงหนัก ก็ออกเสียงหนัก ใน สระ ะ (อะฮ) เขียน - อ่าน ดังนี้

พยัญชนะควบ เสียงเบา			พยัญชนะควบ เสียงหนัก		
	การเขียน	ความหมาย		การเขียน	ความหมาย
จฺ	กะ นะส	บาง, เล็ก	จฺ	เจียะ เนียส	ชัยชนะ
ว	ปะ นะส	จำปาตะ	ว	เปียะ เนียส	พราหมณ์
จฺ	กะ มะส	แอก	ว	เมียะ เนียส	ท่าน
ว	ปะยะส	แสง, ชี้แจง	จฺ	เลียส	รัศมี, แสง
ว	พยะส	เปรี้ยว	ว	เลวียส	เป็นเสียงๆ
จฺ	ตระส	กระจาย, แผ่ออก	ว	เมียะ เจียส	ข้างนอก
จฺ	กตะส	ชัดเจน			
ว	ทะ บะส	แสดงให้เห็น			

พยัญชนะในภาษามอญมี ควบไม่แท้ และ ควบแท้ เช่นตัวควบไม่แท้ อ่านออกเสียงแยกแต่ละตัว ดังนี้

ควบไม่แท้

พยัญชนะยืน	พยัญชนะควบ	ลักษณะควบ	การเขียน
ก	จ	• ๘	กนะ
ก	ว	• ๘	กมะ
ก	จ	• ๘	กคะ
ก	๑	••	กปะ
ก	จ	••	กญะ
ก	จ	• ๙	ตะงะ

ควบแท้ อ่านควบกล้ำไปด้วยกัน ดังนี้

พยัญชนะยืน	พยัญชนะควบ	ลักษณะควบ	การเขียน	
ก	ฅ		กฅ	กยะ
ก	ฌ			กระ
ก	ฌ		กฌ	กละ
ก	อ		กอ	กวะ
ฌ	ฌ		ฌ	ชญะ

๔. ภาษามอญมีการซ้อนอย่างมีระบบ คือ ซ้อนแบบมอญ และ ซ้อนแบบบาลี - สันสกฤต

การซ้อนแบบมอญ คือเขียนซ้อนกัน ๒ ตัว ตัวบน - ล่าง และอ่านออกเสียงทั้งสองตัว สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ซ้อนแบบมอญ

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
อัว	อาจา	อาจารย์
ลู	เลี่ยะ ปะ	อย่า
ดูล	ชะ ปะ	กระทำ
ลั	เลี่ยะ ตาว	ข้างบน
กัว	กะ ตอ	ลูกขึ้น
อัม	ปะ ตอน	สถาปนา
อัม	เปี่ยะ กอน	สั่ง
อัม	ปะ กอุม	ปรักปรำ
อัม	ชะ โตส	จะมี, จะเป็น
อัม	ชะ กอ	เสื่อ
อัม	ชะ อะส	สะอาด

การชอนแบบบาลี - สันสกฤต เป็นการชอนด้วยกฎเกณฑ์ที่แน่นอน โดยพยัญชนะตัวบนทำหน้าที่เป็นตัวสะกดพยัญชนะตัวหน้า พยัญชนะตัวล่างเรียกว่าพยัญชนะชอน ต้องออกเสียงตัวเอง สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ชอนแบบบาลี - สันสกฤต

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
๑ก๋๐	จัก กะ วา	จักรวาล
๑ก๋	จักคุ	จักขุ
๑ก๋๑	จัก เคา	กระดาษ
๑ก๋๑๐	ซัก กะ ราด	ศักราช
๑๑	ชอด เจียะ	สัจจะ
๑๑๑	มิด ชา	มิจณา
๑๑๑	ปอนญา	ความรู้
๑๑๑	ปุด เทียะ เวีย	วันพุธ
๑๑๑	ชอด เตีย	หลักภาษา
๑๑๑๑	ชอน เจีย	สนธิยา
๑๑๑	โทม เมียะ	ธรรมมะ
๑๑๑	แมง เกียะ เลียะ	มงคล
๑๑๑	ชอม เฟีย	ภรรยา
๑๑๑	เร็ก คะ	ต้นไม้
๑๑๑	ออด เจ	ความถูกต้อง
๑๑๑	อัก กิ	อัคคี(ไฟ)
๑๑๑	อั้ง เกียะ	สวน, องค์กร
๑๑๑ ๑๑	ออน ตะ ราย	อันตราย
• ๑๑	อิด ทิ	อิทธิ, ฤทธิ์
• ๑๑	อิน ตรี	อินทรี
• ๑๑	เอ กอน ตะ	แท้จริง, ที่สุด

๕. **ตัวสะกด** แต่ละแม่มีอิทธิพลต่อรูปและเสียง ดังนี้

แม่ **กั ก** **กั** เมื่อประสมกับสระ ะ ั ุ ู ซึ่งไม่ปรากฏ
ในเสียงภาษาไทย ให้ใช้ -จ การประสมกับสระ -า ในภาษามอญ
ตัวสะกดต้องลดรูป เช่น ะ ั ุ ู ลดรูปเป็น ุ ู
การลดรูป สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
กั ั กั	กัจ	-
คั ั คั	จัจ	ขาด
จั ั จั	ดัจ	น้ำ
บั ั บั	ปัจ	ผ้า
มั ั มั	มัจ	สาม
ฉั ั ฉั	ชัจ	สี่
ญั ั ญั	กยัจ	พระ
กั ั กั	กรัจ	จิว
กั ั กั	กลัจ	ลิ้ม
กั ั กั	กวัจ	เดิน

สระ ะ ั **กั** สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
กั ั	เก็จ	-
คั ั	เม็จ	ทวง
จั ั	เจ็จ	เทือกนา
ลั ั	เล็จ	หนังสือ
กั ั	กะเน็จ	พัด
ปั ั	ปะเม็จ	ธุระ, ต้องการ
กั ั	เกร็จ	นุ่น
กั ั	เกล็จ	หมู
กั ั	เกล็จ	โสร่ง

สระ ๕ เมื่อประสมกับแม่สะกด วรร เป็น วรร อ่านออกเสียงได้ ๒ เสียง ทั้งพยัญชนะเสียงหนัก และเสียงเบา เป็นเสียง ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย จึงกำหนดให้เสียงสระเป็น -อ และพยัญชนะท้ายเป็น -จ สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ การเขียนออกเสียงได้ ๒ เสียง

	การเขียน	ความหมาย	การเขียน	ความหมาย
วรร	เกียก	คม	กอจ	--
กอร์	เกียก	--	ก้อจ	จิก, ค้าง
บอร์	เปียก	อพยพ, หนี	ปอจ	ย่า
งอร์	เฟียก	--	พอจ	กลัว
ดอร์	เตียก	--	ตอจ	--
ดอร์	เทียก	--	ทอจ	ควร
รอร์	เรียก	--	ร้อจ	ตัด, หั่น
เอร์	เวียก	--	ว้อจ	--
กวดอร์	กะ เวียก	เศษแก้ว	กะ วอจ	ย่า, ส้มตำ
กวดอร์	กะ เรียก	ผ้า	กะ รอจ	ส้ม(ปลา)
มอร์	เมรียก --		มร้อจ	พริก
กวดอร์	เกลียก	--	กลอจ	ขี้

สระตัวสุดท้ายในแม่ กัก (วรร) คือ วรร ให้สระ -า มีจุดใต้สระเป็นเสียงในภาษาไทยและพยัญชนะท้ายเป็น -ก ได้ (-าก) จะทำให้เสียงด้นขึ้นเป็น กาก เขียนและออกเสียง ดังนี้

ภาษามอญ การเขียนด้วยอักษรไทย ความหมาย

อื่อกอร์	อ้วกฯกฯ	ฉันใส่ม
บื่ออื่อกอร์	เยี่ยส กวีกฯกฯ	เขาห่อหิวไป
อื่ออื่อบื่อ	ชกฯกฯ	ไกลแล้ว
กวดอร์	กวาง ตฯกฯ	เดินทางบก
กวดอร์	กฯกฯ	ลมพัด

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
กฺุ์	กฏ	กบไสไม้
จฺุ์	จฏ	ห่อหิ้ว
จฺุ์	ชฏ	ไถ
ตฺุ์	ตฏ	ตึก
จฺุ์	ตฏ	จน
ปฺุ์	ปฏ	ถอน
จฺุ์	ปฏ	นุ่ง
ยฺุ์	ยฏ	อุม
จฺุ์	รฏ	กระสอบ
ลฺุ์	ลฏ	โลก
วฺุ์	ชฏ	รวย
จฺุ์	บฏ	ครก
• กฺุ์	กรฏ	เหมาะสม
ตฺุ์	ตะ จฏ	แจว(เรือ)
• ปฺุ์	ปรฏ	อัด, ยัด, ไส้
จฺุ์	ปลฏ	จม
วฺุ์	ชลฏ	ถลก(ผา)

แม่ กัง ฅ เป็นเสียงนาสิก เมื่อประสมกับสระบางตัวแล้ว จะไม่ปรากฏเสียงในภาษาไทย กำหนดให้ ฅ - ญ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อใช้กับสระ • ๐ • ๐ • ๐ ใช้สระในภาษาไทยเป็น - ญ , เ- ญ , - ญ สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

สระ ๐ (- ญ)

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
๐	จัญ	ไก
๐	ชาญ	ฉาบ

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
ပါဠိ	ปาณ	ปาก
ရာဇ	ราณ	บาน
လာဠိ	ลาณ	ชำระ, ล้าง
ဣာဠိ	งาณ	กาม(ປ)
ကရာဠိ	กะราณ	ตะไพบ
ကလာဠိ	กะลาณ	กระเด็น
ကွာဠိ	กลาณ	ล้าง
မပါဠိ	เม็ยะว่าณ	เม็ดแมงลัก
ကွာဠိ	กวาณ	ขนม
ဣာဠိ	เก็ยะน่าณ	ขนาง

ဣာဠိ (เอ-ณ)

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
ဣဠိ / အဣဠိ	เคิญ / อะเคิญ	เวลา
ဣဠိ	เจิญ	ช่าง
ဆဣဠိ	เซิญ	นัด
မဣဠိ	เม็ญ	ไคยีน
သဣဠိ	เซิญ	ห่าง
လဣဠိ	เล็ญ	จาง
ရဣဠိ	เร็ญ	เผ็ด
အဣဠိ	เอิญ	เซื่องซ่า
ကွဣဠိ	กะเนิญ	เข้ม, แกม
ပဣဠိ	ปะเมิญ	บอกกล่าว
သွဣဠိ	เซลิญ	หลับ
ဣဣဠိ	เก็ยะเน็ญ	เอว
ကြဣဠိ	เกร็ญ	เขม่า
ဣဣဠိ	เกล็ญ	ยาว

สระ ๕ ในแม่ วรรณ นี้ ออกเสียงได้ ๒ เสียง ในคำเดียวกัน
อีกเสียงเป็นเสียงนาสิก ที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย จึงกำหนดเสียงนี้เป็น
สระ-อฺญ ให้ (อฺ) มีจุดและตามด้วยพยัญชนะท้าย -ญ ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียน ๑	ความหมาย	การเขียน ๒	ความหมาย
๓๐๐	เกียง	เคย	กอญ	--
๓๐๑	เจียง	ลาดชัน	จอญ	--
๓๐๒	เกลียง	ไขว้หลัง	กลอญ	น้ำมัน
๓๐๓	เจียง	ยะไข่	ชอญ	รานคา
๓๐๔	เตียง	--	คอญ	กระบอก
๓๐๕	เตียง	ตึง	ตอญ	จีเถา
๓๐๖	เปียง	บาท	ปอญ	จีเลน
๓๐๗	เรียง	เรียง	รอญ	--
๓๐๘	เปียง	--	ปอญ	เต็ม
๓๐๙	เสียง	กระเดียด	ล่อญ	ฉิบหาย

สระ ๑๐ อฺ, อุ ในแม่สะกด กัง ๓๐๐ เสียงนี้ไม่ปรากฏเสียงใน
ภาษาไทย ให้ใช้สัญลักษณ์ ๐ ไว้ใต้สระอาและพยัญชนะท้ายเป็น -ง
ทำให้เสียงด้นขึ้นเป็น กง สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
๓๐๐	กง	โก่ง
๓๐๑	คกง	มันคง
๓๐๒	ก้ง	เก็บ
๓๐๓	จ้ง	เทา
๓๐๔	ต้ง	ของ (ใส่ปลา)
๓๐๕	ท้ง	ถุงยาม
๓๐๖	ต้ง	นกกระสา
๓๐๗	ป้ง	วงลอม

แม่ กอด **กอร์** มีสระตัวสุดท้ายที่ไม่ปรากฏในเสียงภาษาไทย
คือ **ออร์** เช่น

กอร์	กาวอร์	กัรอร์	กอรอร์	เกออร์	เกอวอร์	กัรอร์
กอด	กาด	กิด	กุด	เกด	โกด	กอด
กอร์	กาวอร์	กัรอร์	กอรอร์	เกออร์	เกอวอร์	กัรอร์
กัด	กาด	กิด	กุด	เกด	โกด	กิด

เสียงที่ไม่มีในภาษาไทยคือ **กัรอร์** จึงกำหนดให้ สระเป็น -อ
พยัญชนะท้ายเป็น -ค ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
---------	----------------------	----------

กัรอร์	กอด	แสน
ออร์	จอด	ใจ
ปอร์	ปอด	ขาด
ฮอร์	ฮอด	เหตุ
จอร์	ชอด	ตาย
ออร์	ออด	หมด

หมายเหตุ สระ -ออด ใ้กับ **ออร์** ในพยัญชนะเสียงเบาเท่านั้น
เสียงหนักในแม่สะกดนี้ ปรากฏในเสียงภาษาไทยทั้งหมด

แม่ กอน **กอร์** ในสระ **ออร์** .ใ้ -อ เป็นสระ พยัญชนะท้าย
เป็น -น เช่น -อน

กอร์	กาวอร์	กัรอร์	กอรอร์	เกออร์	เกอวอร์	กัรอร์
กอน	กาน	กิน	กุน	เกน	โกน	กอน
กอร์	กาวอร์	กัรอร์	กอรอร์	เกออร์	เกอวอร์	กัรอร์
กน	กาน	กิน	กุน	เกน	โกน	กิน

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
---------	----------------------	----------

กัรอร์	กอน	ตำรา
ออร์	ชอน	ขยำ
ออร์	ดอน	ออน

แม่ กอบ **กบ** ในสระ ๐ ๐ ใ้ ๐ เป็นสระ และ
พยัญชนะท้ายเป็น -บ ในสระ ๐ ๐ สามารถเขียนด้วยอักษรไทย
ดังนี้

กบ	กอบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ
กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ
กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ
กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ	กบ

ภาษามอญ การเขียนด้วยอักษรไทย ความหมาย

กบ	กบ	คาบเวลา, สุ่ม
กบ	จอบ	ถึง
กบ	ตอบ	กลบ
กบ	บอบ	หงส์
กบ	กะดอบ	หัว
กบ	ตรอบ	ชุก(ฝน)
กบ	กะลอบ	ลน(น้ำ)
กบ	เปื้อะเลียบ	อาบ(น้ำมนต์)

แม่ กอม **กม** ในสระ ๐ ๐ ใ้ ๐ -๐ เป็นสระและ
พยัญชนะท้ายคือ -ม ประสมเป็น กอม ในแม่สะกดนี้
พยัญชนะท้ายในภาษามอญมีการลดรูป ดังนี้

กม	กอม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม
กม	กม	กม	กม	กม	กม	กม

การเขียนในสระ ๐ ของกลุ่มพยัญชนะเสียงเบาที่ไม่ปรากฏเสียง
ในภาษาไทย -อม สามารถเขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ การเขียนด้วยอักษรไทย ความหมาย

กั	กอม	บาง
ขั	คอม	สินน้ำเงิน
คั	ตอม	หนา
ดั	ทอม	ถ้ำ, พรมน้ำหอม
ลั	เล็ม	เสี้ย
ฉั	ชอม ลอม	คนพาล
จั	กะ รอม	โคลน
หั	ฮอม	พุด

แม่ กั• ั ทั้งเสียง เบา และเสียงหนักประสมกับสระจะปรากฏ
ในเสียงภาษาไทยทั้งหมด ตัวสะกดเมื่อประสมกับสระแล้วต้อง
ลดรูปของตัวพยัญชนะ สะกด ั ั เขียน - อ่าน ดังนี้

	กั	กั	คั	คั	คั	คั
เป็น	กั	กั	คั	คั	คั	คั
	กั	กาย	กั	เกีย	กั	เกีย
	คั	คั	คั	คั	คั	คั
เป็น	คั	คั	คั	คั	คั	คั
	กั	กาย	กั	เกีย	กั	เกีย

ภาษามอญ การเขียนด้วยอักษรไทย ความหมาย

อ	จัว	เหา, ตาก(แดด)
อ	จัว	เอน, เอียง
อ	ตัว	มือ
อ	ทัว	ไถ(นา)
อ	นัว	วิธี

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
ဝံ	ปาย	ชาย, หลีก
ရဝဲ	ร้าย	ฝึกภาค
လဝဲ	ลาย	ละลาย
ဝံ	วาย	ป่วย
သဝဲ	ซาย	ฝั่ง
အဝဲ	อาย	มรดก
ရဲ	งุย	กุง
ဝဲ	ตุย	แล้ว
မဲ	มุย	ขวาน
ရဲ	รุย	แมลงวัน
အဲ	อุย	เนา
ထဲ	เทีย	โกรธ
လဲ	เลี่ย	ไขให้
အဲ	เอีย	เหี่ยว
စဲ	จัว	สนใจ
ပံ	ปัว	ลิเก, งาน
သဲ	ซัว	เป็นฝอย
ဝဲ	เปย, โปย	เรา
ဝဲ	เฮย	เฮย, เอย
ကဲ	กะนุย	ลิง
ဝဲ	กลุย	ทาส
ကဲ	เกียะ อุย	ยา
ကဲ	กลาย	แปล
ဝဲ	กลาย	หา
ဝဲ	กลั่ว	กรูกันไป

แม่ กอ **กัธ** ในสระ ิธ ลครูปสระ ิ และตัว สะกด -ธ
เป็น ิ ให้สระเป็น -อ ที่ไม่ปรากฏเสียงในภาษาไทย
เขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

กัธ	เกธ	โกธ	กัธ
กอ	เก	โก	กอ
ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย		ความหมาย
กั	กอ		ให้
กั	ตอ		ปลูก
กั	พอ		ผลประโยชน์
กั	ชอ		แกะ
กั	กลอ		หมา
กั	เปยอ		หิว
กั	เมียเงอ		ศิริมงคล
ออ	อะลอ		ที่ไหน
ออ	เมียเลอ		มะลิ
กั	กะมอ		กอ (ไฟ)

แม่ กอ **กัธ** ในสระ ิธ ให้ -อ เป็นสระออกเสียงที่ไม่
ปรากฏในภาษาไทย ให้ -ธ เป็นพยัญชนะท้าย เมื่อสะกดต้องลดรูป
และประสมกับสระ อัธ กับสระ อัธ ตัวสะกดต้องลดรูป
เขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

กัธ	กัธ	กัธ	เกธ	เกธ	กัธ
(กั)	กัธ	กัธ	(เก)	(เกว)	กัธ
กอธ	กัธ	กัธ	เกธ	โกธ	กอธ
(กั)	กัธ	กัธ	เกธ	(เก)	กัธ
(กั)	กัธ	กัธ	(เก)	(เก)	กัธ
โกธ	กัธ	กัธ	เกธ	โกธ	เกธ

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
กั	กอส	แห่ง
๕กั	ปะกาวเกส	ดอกพิกุล
๖กั	พะโกส	ดินสอ
๖กั	โอส	พื้น
กั	กอส	เท
อั	คอส	ดี
๖อั	ปะตอส	เห็ด, หนอง
กอ	กะลอส	ทำให้ทะเล
กั	กลอส	ทะเล
ออ	กะตอส	ระเบิด
กั	กะมอส	ถนน

แม่ เกาะ **กั** ในสระ ๕ ให้อสระเป็น -อ ที่ออกเสียง
ไม่ปรากฏในภาษาไทย และลดรูปตัวสะกด เขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

กั	เกะ	เกาะ	กั
กั	เกะ	เกาะ	กั
เกาะ	เกะ	โกะ	กอส
กั	๕	๖	อั

การลดรูปจะซ้ำกับหลาย ๆ แม่สะกด แต่จะขึ้นอยู่กับความหมาย
ของประโยคนั้น ๆ และออกเสียงต่างกัน เขียนด้วยอักษรไทย ดังนี้

ภาษามอญ	การเขียนด้วยอักษรไทย	ความหมาย
กั	เกาะ	คอ
๕	๕	หนอง
๖	โทะ, ทอ	ทิ้ง
อั	๕	หยุด

สะกด เกาะ วรรณ ตัวลครูปจะไปตรงกับ สะกด กอม วรรณ
อยู่ในรูปพ้องรูป แต่ไม่พ้องเสียง ความหมายก็ต่างกัน เช่น

ภาษามอญ การเขียนด้วยอักษรไทย ความหมาย

กั เกาะ - กอม คอ - กรรม

อั เตาะ - ตอม ทั้งหลาย, โคน

อื เตะ - เตม นอง, พับเพียบ

อู๊ เกละ - เกลม หาย, ดำรา

แม่ วรรณ กับแม่ วรรณ เมื่อลครูปจะพ้องรูป แต่ไม่พ้อง
เสียง ความหมายต่างกันดังประโยค ต่อไปนี้

ကူးဘာဘာ ဝံ့ဝံ့ဝံ့ ဝံ့ဝံ့

กะฮเพียเตาะ นุ่ม เตยะมอง ปะดัว ตอมชุ ระ

นักเรียนทั้งหลาย อยู่ที่โคนต้นไม้

ဝဲကွံ ဝံ့ ကွံ

ปะดัว เกลาะ นุ่ม ตะนอม เกริก ระ

ในสวน มี ต้นมะม่วง

ညး လွီ လွီ ဝံ့ ဝံ့

ญีเยฮ ลวี่เกลีย บอด กลอม ระ

เขาเลี้ยงวัว ประมาณ รอยตัว

เพื่อจะได้ไม่สับสน ตัวสะกดที่พ้องรูป สะกด เกาะ วรรณ ให้ใส่

ตัวสะกดลงไป วรรณ ตัวสะกด กอม วรรณ อั ให้คงรูปไว้

เช่นคำ อกุ (เกลาะ) ให้ใส่รูปตัวสะกดลงไป เป็น อกุ

อกุ (กลอม) ให้คงรูปในการลครูปไว้ เป็น อกุ

อู๊ (เกละ) ให้ใส่รูปตัวสะกดลงไป เป็น อู๊

อู๊ (เกลม) ให้คงรูปในการลครูปไว้ เป็น อู๊

คำพ้องรูปเหล่านี้ เมื่อเข้าประโยคแล้ว จะแยกแยะความหมายของ
รูปประโยคได้โดยไม่สับสน จะเข้าใจในที่สุด

๖. การเขียนภาษามอญด้วยอักษรไทยนั้น ให้เขียนเว้นวรรคเป็นคำ เพื่อให้มีความชัดเจน ผู้เรียนอ่านง่าย เช่นการเขียนภาษาไทยในประโยคต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ ภาษามอญ

တုညး ရာဇာ ဝိရာဇ် ဂွံဝိုဏ်း နန် ပကင်ရင် ချင်
 တະလဲ ဂျေယှ် ရှေ့ဗျေ တိရံသ် ကေတု ဂ်တု ဂ်တု ပဲကံင်ရံင် ဝေင်
 ပုဂ္ဂလ တံသ် ရာဇာ ဝိရာဇ် ဝိညာဏ် ဂျေ ဂျေ ရာဇဝံင် ပကင်ရံင် မေင်

ဝံသဝဝဝံ ပဲ သင်္ကရာဇ် ၇၄၅ သွဝံ
 စောစောဝေယျာတု ပဲသ် နံကဲရာဇ် ၈၄၄ နာမ
 ဟံသာဝတီ ဂ် နံကဲရာဇ် ၈၄၄ ပီ

“พระเจ้า ราชทิดราช จันครองราช ปกครองเมือง หงสาวดีในปีศักราช ๘๔๔”

ဂိဝု မ် မွဲစွက် ဂ် ဂ်ဝဲ ကောန်ဂကု မ် ဂ်
 ဂိတာ် မံသ် မံသ် ဝဲဗျေ ကိုစ် တိုစ် တဲသ် ကိုစ် ကဲဗျေ ကိုစ်
 တေင် တံသ် ဂ် ကံ ဂ် ဂ် ဂ် ဂ် ဂ် ဂ်

“เดือนสาม แรมหนึ่งค่ำเป็นวันชาติมอญ”

ตัวอย่างที่ ๒ เขียนแปลเนื้อเรื่อง

• **อรุณ ฤๅบถ**

อรุณ กุญเฑียร

เต้ากับกระต่าย

• **กาวล ฤๅบถ อรุณ ฤๅบถ ฤๅบถ**

กาวล ฤๅบถ ฤๅบถ ฤๅบถ

นุ้มกาสะ มัวตะงัว อรุณ กุญเฑียร เชอเกียะเปียะ ฤๅบถ

ชะเกาะ ฤๅบถ กาสะโกส เปียะตาย สอุม ตอน

วันหนึ่ง เต้ากับกระต่ายพบกันแล้ว ขณะนั้นกระต่ายพูดขึ้น

• **อรรๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ**

เยอะ ชะฮาย อรุณ เมียะ เนียส โกส เอิญแกวส ระ

ดูก่อนสหายเต้า ท่านนั้นเชื่องช้าจริง ๆ

• **อรรๅบถ ฤๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ**

เรีย ชาก วุ สอุม ปะยุค เปียะ ตอจ อรุณ ระ

ดังเช่นนี้ พูดดูหมิ่น ดูแคลนเต้า

• **อรรๅบถ ฤๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ**

เยอะ ชะฮาย อรรๅบถ เอิญโกส โทส แกวส ระ

ดูก่อนสหาย นั้นเชื่องช้าจริงอยู่

• **อรรๅบถ ฤๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ ฤๅบถอรุณ**

ชะเกียส อรรๅบถ พอจ เมียะเนียส อรรๅบถ ปะรุบกริบ กุญเฑียร เมียะ เนียส

แนม อรุณ เกียส กุญเฑียร ตาย ระ

แต่ว่า นั้นไม่กลัวท่านนั้นยังกล้าวิ่งแข่งกับท่าน เต้ากล่าวกับกระต่าย

อัฐกาววญ = ส่วนต่างๆ ของร่างกาย

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	กฺวิ๊	กะคอบ	คอบ	ศีรษะ
๒.	แคว์กฺวิ๊	ชก กะคอบ	ชก คอบ	ผม(ศีรษะ)
๓.	แคว์เก	ชก เจียะเก้	ชก สะเก้	ขน(ตามตามตัว)
๔.	แคว์เกอ์	ชก กะเนียง	ชก เนียง	ขนคิ้ว
๕.	แคว์ปัดมฺ	ชก ปาญเม็ง	ชก สมัง	เครา
๖.	แคว์กฺ	ชก กยา	ชก กยา	ขนอูย(ขนตามตัว)
๗.	แคว์มอ์	ชก โม้ด	ชก โม้ด	ขนตา
๘.	แคว์ปัด	ชก ปาญ	ชก ปาญ	หนวด
๙.	เกอ์	กะเนียง	เนียง	หน้าผาก
๑๐.	แคว์เกอ์มอ์	ชกกะเนียง โม้ด	ชกเนียงโม้ด	คิ้ว
๑๑.	กทอว	กะโต	อะโต	หู
๑๒.	วูกทอว	ชะละ กะโต	สละ อะโต	ใบหู
๑๓.	มอ์	โม้ด	โม้ด	ตา
๑๔.	อฺมฺ	เจอมุ่ส	เจอมุ่ส	จมูก
๑๕.	ปัด	ปาญ	ปาญ	ปาก
๑๖.	แคว์อ์ปัด	ชะโมนปาญ	สโมนปาญ	ริมฝีปาก
๑๗.	เออ์	เจียก	เจียก	ฟัน
๑๘.	ลตว	เล็ยะตาจ	อะตาจ	ลิ้น
๑๙.	กฺ	กะเนญ	เนญ	แก้ม
๒๐.	อิมบิ	กะมิบ	สมิบ/สแมบ	คาง
๒๑.	มฺอฺ	เม็ก คะวา	เม็กโม้ด	ใบหน้า
๒๒.	อฺตว	จู้ด สมัง	สมัง	กราม
๒๓.	ลว	เล็ยะง่บ	อะง่บ	ฟันกราม
๒๔.	กอ์	เกาะ	เกาะ	คอ
๒๕.	นุ	ปะนะส	นะส	บ่า, ไหล
๒๖.	ปัดกฺ	ปาญ กะนั๊ก	ปาญนั๊ก	รักแร้
๒๗.	อว	ต้าว, ตอย	ต้าว, ตอย	มือ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๘.	တင်ဝဲ	ตั้งตัว/ ตั้งตอย	ตั้งตอย	ข้อศอก
๒๙.	ကဒ်ဝဲ	เกาะ ตัว	เกาะ ตอย	ข้อมือ
๓๐.	စးဝဲ	จะส ตัว	จะส ตอย	หลังมือ
๓๑.	လပုတ်ဝဲ	เถี่ยะปฺส ตัว/ ตอย	อะปฺส ตอย	นิ้วมือ
๓๒.	သွံ	ชะเนม	สเนม	เล็บ
๓๓.	သြိုတ်	ชอฺส	ชอฺส	อก
๓๔.	တုံ	ตอฺส	ตอฺส	นม
๓๕.	ဗုင်ဂွံ	เป็ง เกี่ยะเนี่ย	เป็ง	ท้อง
๓๖.	ဂွိုင်	เกี่ยะ เน้ญ	เน้ญ	เอว
๓๗.	စဉာင်ဂွိုင်	จะงาญเกี่ยะเน้ญ	เน้ญ	บนเอว
๓๘.	စး	จะส	จะส	หลัง
๓๙.	ဒုတ်စး	จู้ด จะส	จู้ด จะส	กระดูกสันหลัง
๔๐.	ဒုတ်သွဲ	จู้ด ชะกัว	จู้ด สะกอย	ซี่โครง
๔๑.	တမ်ဒီ/တဒီ	ตอมดี	ตอมดี	โคนขา, ขาอ่อน
๔๒.	တင်ဝံင်	ตั้งบอง	ตั้งบอง	หัวเข่า
๔๓.	ကဒ်ဗြာတ်	เกี่ยะโตะปราด	สะโตะ ปราด	น่อง
๔๔.	ကဒ်ဒိုင်	เกาะจ่าง	เกาะจ่าง	ข้อเท้า
๔๕.	စးဒိုင်	จะส จ่าง	จะส จ่าง	หลังเท้า
๔๖.	ကတာဒိုင်	เกี่ยะตาจ่าง	สะตา จ่าง	ฝ่าเท้า
๔๗.	လပုတ်ဒိုင်	เถี่ยะปฺสจ่าง	อะปฺส จ่าง	นิ้วเท้า
๔๘.	မတ်စိုင်	โมคเจญ	โมคเจญ	ตาตุ่ม
๔๙.	စွာံ	จะน่า	สน่า	หนัง
๕๐.	ဖျုန်	พยุ่น	ชุน	เนื้อ
๕๑.	ဆီ	ชิม	ชิม	เลือด
๕๒.	လတောင်	เถี่ยะเตียง	อะเตียง	เอ็น
๕๓.	ကြုတ်	กรุด	กรอฺจ	ลำไส้
๕๔.	အိက်	เอ็จ	เอ็จ	อุจจาระ, จี๋
๕๕.	ပသူ, ပသ္မူ, တံ	ปอด ชาว	นอม	ปัสสาวะ, เยี่ยว
๕๖.	ဒုတ်ပါင်	คาง ปาญ	คางปาญ	น้ำลาย

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๕๗.	ฉวูร์	ชะเลส	สเลส	เสมหะ, เสดด
๕๘.	บฎุร์	ปะลัก	อะลัก	เหงื่อ
๕๙.	กฺวฺกฺวฺ	กลั้ง กะโมด	กลั้ง อะโมด	ดี, น้ำดี
๖๐.	ชฺกฺรฺกฺรฺ	จะวกั เกร่อส	เกร่อส	ไค
๖๑.	จฺอฺ / ๖๓๖	จอุด/สะเตียะเยียะ	จอุด	ใจ, หทัย
๖๒.	ก๖๖	กะเซาะ	กะเซาะ	ปอด
๖๓.	บ๖๓	ปะตอฺส	อะตอฺส	หนอง
๖๔.	ก๖๔	กล๖๔	กล๖๔	น้ำเหลือง
๖๕.	๖๕	๖๕	๖๕	๖๕
๖๖.	๖๖	๖๖	๖๖	๖๖
๖๗.	๖๗	๖๗	๖๗	๖๗
๖๘.	๖๘	๖๘	๖๘	๖๘
๖๙.	๖๙	๖๙	๖๙	๖๙

အဝိင်အဝါကလ = วัน/ เวลา

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพุก	ความหมาย
๑.	ဝဲ	ตะจั่ว	จั่ว	
๒.	ဂိတု	กัเต้า	สะเต้า	เดือน
๓.	သွဝံ	ชนะนาม	สนาม	ปี
๔.	ဥတု	อุเต้า	อุเต้า	ฤดู
๕.	အဝိင်ဝဲ	อะเกิญตะจั่ว	อะเกิญอะจั่ว	กลางวัน
๖.	မုံ	เปี้ยะตอม	สะตอม	กลางคืน
๗.	ဖလသး	พะลาญเยี่ยส	พะลาญเยี่ยส	ใกล้รุ่ง
๘.	ဂယးပြိတ်	เกียะเยี่ยส ปรอส	สะเยี่ยส ปรอส	เช้ามืด
๙.	သဝ်တဲ	ซอตะจั่ว	ชะจั่ว	ตอนเย็น
๑๐.	သဉ္ဇာ	ซอนเจีย	ซอนเจีย	สนธยา
๑๑.	ဝဲသ့ဉ်	ตะจั่ว ชะเลิง	จั่ว ชเลิง	เวลาสาย
๑๒.	ဝဲဝ်	ตะจั่ว โท่	จั่วโท่	เที่ยงวัน
๑๓.	ဝဲသဝ်	ตะจั่ว ซอ	จั่วซอ	เวลาเย็น
๑๔.	ဝဲစင်	ตะจั่ว เจียง	จั่วเจียง	เวลาบ่าย
๑๕.	ဝဲပျိတ်	ตะจั่ว ปลอด	จั่วปลอด	ตะวันตกดิน
๑๖.	ဂု	กลุ่ม	กลุ่ม	มืด
๑๗.	တူး	ตะมะส	อะมะส	สว่าง
๑๘.	ဗဗုင်	เปี้ยะ เป็ง	สะเป็ง	สลัว
๑๙.	ဝဲကတ်	ตะจั่ว กาด	จั่วกาด	แดดร้อน, แดดจ้า
๒๐.	ဝဲခို	ตะจั่ว เทิม	จั่วเทิม	แดดบด, แดดร่ม
๒๑.	မတ်ဗြ	มอด ปรั่ว	มอด ปรั่ว	เมฆ
๒๒.	ဗြဂု	ปรั่ว กุ่ม	ปรั่ว กุ่ม	ฝนตก
๒๓.	ဗြဂုဗြဗြ	ปรั่ว กุ่มปรืปรီ	ปรั่ว กุ่มปรอย ปรอย	ฝนตกปรอย ๆ
๒๔.	ဗြဗူး	ปรั่ว คะส	ปรั่ว คะส	ฝนหาย/ฝนหยุด
๒๕.	ဗြဂုထတ်	ปรั่ว กุ่มทอด	ปรั่ว กุ่มทอด	ฝนตกหนัก
๒๖.	ဗြဗြဗြ	ปรั่ว ครอบ	ปรั่ว เร็บ	ฝนชุก
๒๗.	ကျာ	กยา	กยา	ลม
๒๘.	ကျာပုဂ်	กยาปุก	กยาปุก	ลมพัด

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๙.	လဗိုတ်	เลียะเป็ด	อะเป็ด	พายุ
๓๐.	ကျာကဝဲ	กยาอะว๊	กยาอะวอย	ลมหมุน/ลมบ้าหมู
๓๑.	ဂနီတး	เกียะเก่อตะส	สะเก่อ ตะส	ฟ้าผ่า
๓๒.	မမင်္ဂသို	เทียะแม่งดาจ	สแม่ง ดาจ	รู้กึ้นน้ำ
๓๓.	လဝိုဝ်	เลียะตอบ	อะตอบ	น้ำค้าง

ဝူဝူဝိုဝ်^๑ = วันทั้งเจ็ด (๗)

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	ဝူအဒိုတ်	ตะจ๊ว อะเต็ด	จ๊ว อะเต็ด	วันอาทิตย์
๒.	ဝူဝန်	ตะจ๊ว จอน	จ๊ว จอน	วันจันทร์
๓.	ဝူအငူ	ตะจ๊ว อะเงี้ย	จ๊ว อะเงี้ย	วันอังคาร
๔.	ဝူဗုဒ္ဓါ	ตะจ๊ว ปุ่ด เทียะเวีย	จ๊ว ปุ่ดเทียะเวีย	วันพุธ
๕.	ဝူပြီ	ตะจ๊ว เปรีย เปียะ ต้อย	จ๊ว เปรียเปียะต้อย	วันพฤหัสบดี
๖.	ဝူသိုက်	ตะจ๊ว ซาก	จ๊ว ซาก	วันศุกร์
๗.	ဝူသိုဝ်	ตะจ๊ว ฮี้อยซอ	จ๊ว ฮี้อยซอ	วันเสาร์

รุ้งไฉฉวี่ = เดือนสิบสอง(๑๒)

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	กิตุอဲ	กัเต้าจั่ว	สะเต้า จอย	เดือน ๕
๒.	กิตุบวาร์	กัเต้าปะชาจ	สะเต้า อะชาจ	เดือน ๖
๓.	กิตุอ์	กัเต้าเจ้อ	สะเต้า เจ้อ	เดือน ๗
๔.	กิตุอ์กั	กัเต้าเตี้ยะเกิน	สะเต้า สะเกิน	เดือน ๘
๕.	กิตุอ์ฉวี่	กัเต้าคะฉวี่ชอย	สะเต้า คอยชอย	เดือน ๙
๖.	กิตุวาร์	กัเต้าโพด	สะเต้า โพด	เดือน ๑๐
๗.	กิตุอ์	กัเต้าโวฮ	สะเต้า โวฮ	เดือน ๑๑
๘.	กิตุกอ์	กัเต้ากะทอน	สะเต้า อะทอน	เดือน ๑๒
๙.	กิตุอ์กั	กัเต้าเมี้ยะแรกกะชอ	สะเต้า เมี้ยะแรก กะชอ	เดือนอ้าย (๑)
๑๐.	กิตุบอร์	กัเต้าปุส	สะเต้า ปุส	เดือนยี่ (๒)
๑๑.	กิตุอ์	กัเต้าม่าจ	สะเต้า ม่าจ	เดือนสาม(๓)
๑๒.	กิตุอ์อ์	กัเต้าพอระเกิน	สะเต้า สะเกิน	เดือนสี่ (๔)

วิธีอ่าน เกว๋วกลอง = บุคคลในครอบครัวและเครือญาติ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	มิ	มี	มี	มารดา
๒.	มว	ยาย	ยาย/แม่	แม่
๓.	ม/มอว	เมียะ/ เมียะ อีอก	เมีย/อะปา	บิดา/ พ่อ
๔.	อว	อะปา	อะปา	พ่อ
๕.	มิจือ	มีเจียะ โน่ก	มีโน่ก	คุณย่า/ คุณยาย
๖.	อวมิจือ	อะปาเจียะ โน่ก	อะโน่ก	คุณตา/ คุณปู่
๗.	มู	อิจู้	อิจู้	ย่าเล็ก/ ยายเล็ก
๘.	ล	เลี่ยะจู้	อะจู้	ตาเล็ก/ ปู่เล็ก
๙.	เกวอะว	กาวเตะ	กาวเตะ	พี่น้อง (ชาย)
๑๐.	อูอะว	บ้าวเตะ	บ้าวเตะ	พี่น้อง (หญิง)
๑๑.	เกว	กาว	กาว	พี่ชาย
๑๒.	อู	บ้าว	บ้าว	พี่สาว
๑๓.	เกว	โกน	โกน	ลูก
๑๔.	เกว อู เกวอะว	โกนบ้าวโกนเตะ	โกน บ้าว โกน เตะ	ลูกพี่ลูกน้อง
๑๕.	เกว	โกนวุด	โกน วุด	ลูกสาว
๑๖.	เกว	โกนปล่าย	โกน ปล่าย	ลูกชาย
๑๗.	เกว	โกนเกียะมัน	โกน สะมัน	ลูกเขย
๑๘.	เกว	โกนคะออส	โกน สะออส	ลูกสะใภ้
๑๙.	เกว	โกนจาว	โกน จาว	หลาน
๒๐.	เกว	โกนเจียก	โกน เจียก	เหลน
๒๑.	เกว	โกนกะมินเตร้าส	โกน มาญเตร้าส	หลานชาย
๒๒.	เกว	โกนกะมินเปรีย	โกน มาญเปรีย	หลานสาว
๒๓.	ว	ชอมเพีย	เปรีย	ภรรยา
๒๔.	เกว	โกนงา	โกน งา	เด็ก
๒๕.	เกว	โกนงาเตร้าส	โกน งาเกร้าส	เด็กชาย
๒๖.	เกว	โกนงาเปรีย	โกน งาเปรีย	เด็กหญิง
๒๗.	ว	วุด	วุด	สาว

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๘.	๕๕	ปลาย	ปลาย	หนุ่ม
๒๙.	๕๖	๕๖ ๕๖	๕๖ ๕๖	วัยสาว/รุ่นสาว
๓๐.	๕๗	๕๖ ปลาย	ปลาย ๕๖	วัยหนุ่ม/รุ่นหนุ่ม
๓๑.	๕๘	๕๙	๕๙	แก่/ เฒ่า
๓๒.	๕๙	๖๐ ๖๐	๖๐	ผู้หลักผู้ใหญ่
๓๓.	๖๐	๖๐ ๖๐ ๖๐	๖๐ ๖๐	ผู้เฒ่าผู้แก่

กบป๋อร์อควาปွဲวื้อ = เครื่องใช้ในครัวเรือน

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	ထွဲ	ทะมาย	สะมาย	หม้อ(หุงข้าว)
๒.	ပုၼ်	ปะงาน	อะงาน	จาน
๓.	ဇုၼ်	โจ่น	โจ่น	ช้อน
๔.	ဇေါ	โคก	โคก	ถ้วย
๕.	ကာသုၼ်	กาตาก	กา ตาก	กาน้ำ
๖.	ဇရိ	เจียะรี	สะรี	โอ่ง/ตุ่ม
๗.	သွိဗ	ฮือยพาว	ฮือยพาว	ครัว
๘.	ပုၼ်	ปะมด	อะมด	ไฟ
๙.	ဇေၼ်	โอฮ	โอฮ	พื้น
๑๐.	ဇိုက်	บาก	บาก	ครก
๑๑.	ရိ	รี	รี	สาก
๑๒.	ထး	ทะฮ	ทะฮ	ถาด
๑๓.	ဇုၼ်	พาน	แก้ว	แก้ว
๑๔.	ဇုၼ်	บุน	บุน	มีด
๑๕.	ဂုၼ်	เกียะโน่น	สะโน่น	เขียง
๑๖.	ပလၼ်	ปะล้ง	อะล้ง	ขูด
๑๗.	ထွဲကျော်	ทะมายเกล	อะเทียะ	กระทะ
๑๘.	လှိုင်	ฮलग	ฮलग	ขัน(น้ำ)
๑๙.	ဇုၼ်သွ	โจ่นพะ	โจ่นพะ	ช้อนแกง
๒๐.	ဇုၼ်တုၼ်ပုၼ်	โจ่นเด็กเปิง	โจ่นเด็กเปิง	ช้อนตักข้าว
๒๑.	ပုၼ်	เปิง	เปิง	ข้าว
๒๒.	သုၼ်ကပ်ဇုၼ်	คากกอพะรอก	คาก สะรอก	น้ำปลา
๒๓.	သွ	พะ	พะ	แกง
๒๔.	ပလၼ်	ปะลธิญ	อะลอญ	ข้าวเหนียว
๒๕.	သုၼ်	เฮ้า	เฮ้า	ข้าวสาร
๒๖.	ပုၼ်	พุน	พุน	ฟูก
๒๗.	ဂွီ	เกียะนี	นี	หมอน
๒๘.	ကွဲ	กะนาว	อะนาว/ เม็ง	มุ้ง

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๙.	ดวกัธ	ชะกอ	สะกอ	เสื้อ
๓๐.	ดวาร์ละ	ยาด เลียส	ยาด เลียส	ผ้าปู
๓๑.	ดวาร์ลตาร์	ยาด เลียะดัก	ยาด อะดัก	ผ้าห่ม
๓๒.	ดวาร์ดูร์	ยาด ชะมาจ	ยาด ฮมาจ	ผ้าจีวร ^๑
๓๓.	ดวาร์จวาร์	ยาด โคค	ยาด โคค	ผ้าสไบ
๓๔.	ดวาร์จัวร์	ยาด คะดอซ	ยาด สะดอซ	ผ้าบาง/ ผ้ากรอง
๓๕.	ดวาร์ชัวร์	ยาด เปียะว่าก	ยาด อะดัก	ผ้าห่ม
๓๖.	ดวาร์ดูร์	ยาด ชุค	ยาด ซอจ	ผ้าไหม
๓๗.	กูร์	เกียะนีน	นีน	ผ้าถุง/ ผ้าถุง
๓๘.	จวาร์	เตียะง์	อะง์/ อะโอ	กระจก
๓๙.	นระ	เกียะเรียส	สะเรียส	หวี
๔๐.	กวดัง	กตอญ เกียะยี่	กตอญ สะยี่	น้ำมันใส่ผม
๔๑.	กตอธ/กตอ	เกียะเจะ	สะเจะ/สะแจะ	แป้ง
๔๒.	บ้งกเลว/วบ์ชว	ป่องกะโละ ๒ / ชอบพยา	ป่อง กะลอ ^๑	สบู่
๔๓.	เลวาร์เปอ์ดัวร์	เลอะโป้ดเจียก	เลอะโป้ดเจียก, แปรง	แปรงสีฟัน
๔๔.	กฏ์เปอ์ดัวร์	เกียะอูยโป้ดเจียก	สะอูย โปดเจียก	ยาสีฟัน

1

/อูอ/ อ สามารถเกิดได้ทั้ง ๓ ตำแหน่ง ถ้าปรากฏอยู่ในตำแหน่งต้นพยางค์ จะทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้น ตัว อ ที่ตามมาจะทำหน้าที่เป็นสระ และอ ที่เกิดในตำแหน่งท้ายของพยางค์จะทำหน้าที่เป็นตัวสะกด ซึ่งมีคุณลักษณะเป็นเสียงหยุด คอหอย

ကျိယျာ ပဲ့သို = บ้านและส่วนประกอบ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๔๕.	သို	ฮือย	ฮือย	บ้าน
๔๖.	ခံင်သိုက်	กะต๋มชะเตจ	ฮ่อง เตจ	ห้องนอน
๔๗.	ဗဝင်	เปี้ยะตัง	สะตัง	หน้าต่าง
๔๘.	တရင်	ตะรัง	ปะรัง	ประตู
๔๙.	ကို	กะมอย	อะมอย	หลังคา
๕๐.	ကြောပ်	โกรบ	โกรบ	กระเบื้อง
๕๑.	ဒယိုင်	เตี้ยะย่าง	สะย่าง	เสา
๕๒.	ဗဒင်	เปี้ยะแตง	สะแตง	ฝา
๕๓.	ကိုန်	กะนิน	อะนิน/อะแนน/ อะนาญ	บันได
๕๔.	သွကို	วะละกะนือย	สละ อะนือย/ สละ จาก	ใบจาก
๕๕.	ဗိုတ်	คอด	คอด	อิฐ
๕๖.	သောတ်	โซด	ซังอะชี	สังกะสี
๕๗.	ခံင်သိုက်	จ่องชะเตจ	จ่องเตจ	เตียงนอน
๕๘.	ခုင်	เคิง	เคิง	เก้าอี้
๕๙.	လခံက်	เลี้ยะปอก	อะปอก	โต๊ะ

ວວຣ໌ລູື = ສັຕຸ໌ເລີຍັງ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	အဒါ	อะเตี้ย	อะเตี้ย	เปิด
๒.	အဘဘုရ်	อะฮาน	อะฮาน	ห่าน
๓.	ဂဇံ	เกียะเจม	สะเจม	นก
๔.	ဗွဲ	เปี้ยะกั่ว	สะกั่ว	แมว
๕.	ကွီ	กลอ	กลอ	หมา
๖.	ဂွံ	เกลี้ย	เกลี้ย	วัว
๗.	ဇေ	เชส/แซส	เชส/แซส	ม้า
๘.	ဇိင်	เจิญ	เจิญ	ช้าง
๙.	ပြိုင်	เปรียง	เปรียง	ควาย
๑๐.	ကွိက်	เกลิจ	เกลิจ	หมู
๑๑.	သို	ชอ	ชอ/แกะ	แกะ
๑๒.	ဇွံ, ဗဝေဝ်	เปี้ยะเบะ	สะเบะ	แพะ
๑๓.	ဗွဲ	เปี้ยะตาย	สะตาย	กระต่าย
๑๔.	က	กะ	กะ	ปลา
๑๕.	ကွီ	กะน้อย	น้อย	หนู
๑๖.	ဇါင်	จัญ	จัญ	ไก่

သတ္တိဇ္ဈာန်ဂမ္ဘိုင် = สัตว์ต่าง ๆ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพม่า	ความหมาย
๑.	ဇာဒိသိုဉ်	เจีย ตี ซาง	เจีย ตี ซาง	สิงโต/ ราชสีห์
๒.	ချး	ชะส	ชะส	ลา
๓.	ကြဲ	กร่าย	กร่าย	กวาง
๔.	ကွဲ	กะนุย	นุย	ลิง
๕.	ခြံ	ชุ่ม	ชุ่ม	งู
๖.	ကွန်	กลอน	กลอน	งูเห่า
๗.	ဒူးဇါတ်	เจียะ เนียส จ่าด	สะเนียส จ่าด	พังพอน
๘.	ကွ	กละ	กละ	เสื่อ
๙.	ခကောတ်	เทียะ โกด	สะ โกด	ตะกวด
๑๐.	ပြိပ်	ปรีบ	ปรีบ / แปรบ	กระรอก
๑๑.	အယ်	อะเยี่ย	อะเยี่ย	แมงป่อง
๑๒.	ဂိ	เกียะกี	สะกี	ตะขาบ
๑๓.	ကွီ	กะมิม / กะแมม	มิม/แมม	หมี
๑๔.	ဗလောင်	เปี้ยะเลียง	อะเลียง	เม่น
๑๕.	ကျံ	กย้า	กย้า	จระเข้
๑๖.	ချေ့သုဉ်	เชส ดาบ	เชส ดาบ/ แชสดาบ	ม้าลาย
๑๗.	ဘကွဲ	สะกุก	สะกุก	กิ้งก่า
๑๘.	ခတတ်	กะตอด	สะตอด	เขี้ย
๑๙.	ကဝ	กะวะ	อะวะ	ค้างคาว
๒๐.	လွိုင်	เลี้ยะเนียง	อะเนียง	เหยี่ยว
๒๑.	ကွာတ်	กะมาด	อะมาด	อีแร้ง
๒๒.	ခွံ	กะดาก	สะดาก	อีเกา
๒๓.	ခွီဉ်	กะดิกเกร่ง	สะดิกเกร่ง/ สะดิก	นกแซงแซว
๒๔.	ဖရာပ်	พะราบ	พะราบ/ สะราบ	นกพิราบ
๒๕.	ကဝ်	กะเวา	กะเวา	กาเหว่า
๒๖.	ဂစံကလင်	เกียะเจมกะลั่ง	สะเจม อะลั่ง	นกเอี้ยง
๒๗.	ဂစံကလော်	เกียะเจมกะโล๊ก	สะเจม อะโลก	นกสูก

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๘.	๖ธึฤกัฏฐั	พอรระกุด	ปะกุด	นกกะปูด
๒๙.	บักริ	ปอก	ปอก	นกกระยาง
๓๐.	มฺริ	เม็ยะ ร่าจ	อะร่าจ	นกยูง
๓๑.	๓ธูฏักริ	ตะเจียก	ตะเจียก	นกแก้ว
๓๒.	อูอิ	บอบ	บอบ	หงส์

กฺริฎุฎุฎุฎุฎุฎุ = หนังสือและอฎุฎุฎุฎุฎุฎุ

ลําดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	ลฎิฎุ/ ฎุฎุ	เล็จ, อฎุ	เล็จ, เล่ม	หนังสือ, เล่ม
๒.	ฎุฎุฎุ/ ฎุฎุฎุ	จัก คาว	จักคาว/ ซักคาว	กระดาษ
๓.	ฎุฎุฎุ	ทะ ปอด	สะปอด/ สะมุค	สมุด
๔.	ฎุฎุฎุฎุ	ตอ พะโกส	ต็อย สะโกส	คินสอ
๕.	ฎุฎุฎุ	ตอ สมัง	ตอ สมัง/ ป้ากกา	ปากกา
๖.	ฎุฎุฎุฎุ	กะตอ เจ็ยะโน้ก	สะตอ สะโน้ก	กระดานดำ
๗.	ฎุฎุฎุ	ชะละเร็ด	สละ เร็ด	ใบลาน
๘.	ฎุฎุฎุฎุฎุ	ทะบอดเจ็ด	สะบอด เจ็ด	ยางลบ
๙.	ลฎุฎุฎุฎุ	เล่ปะโนน	เล่โนน	ไม้บรรทัด
๑๐.	ลฎิฎุฎุ	เล็จเป็ยะไว้ส	เล็จ สะไว้ส	หนังสือแบบเรียน
๑๑.	ลฎิฎุฎุฎุ	เล็จปะระง	เล็จ อะระง	หนังสือพิมพ์/ ข่า
๑๒.	ลฎิฎุฎุฎุฎุ	เล็จกะเชก	เล็จ อะเชก	หนังสือสัญญา
๑๓.	กอลา	กะลา	อะลา	กระเป๋

သတ်ဆု - သွတ်ကောဂြိုဏ်း = ပဲခဲ-မလိမ္မံ

လံာ်တံာ် တဲ	မာမာမဏ္ဍ	မာမာမဏ္ဍညီၣ်သး အက္ခရာ်မာ	မာမာမဏ္ဍ	မာမာမဏ္ဍ
၁.	သွတ်	မာမာ	မာမာ	မာမာ
၂.	သွတ်	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ
၃.	မာမာ	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ
၄.	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ မာမာ	မာမာမာမာ မာမာ	မာမာမာမာ
၅.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာ
၆.	မာမာ/မာမာ	မာမာမာ/မာမာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ
၇.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာ, မာမာ
၈.	မာမာ/မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာမာ
၉.	မာမာမာ	မာမာ မာမာ	မာမာမာမာ	မာမာမာမာ
၁၀.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာ
၁၁.	မာမာ	မာမာ	မာမာ/ မာမာမာ	မာမာမာမာ
၁၂.	မာမာမာ	မာမာမာ မာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ
၁၃.	မာမာမာ	မာမာမာ မာမာ	မာမာ မာမာ	မာမာမာ
၁၄.	မာမာမာမာ	မာမာမာ မာမာ	မာမာမာ မာမာ	မာမာမာ
၁၅.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာမာမာ
၁၆.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာ
၁၇.	မာမာ/မာမာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ/ မာမာ	မာမာ
၁၈.	မာမာမာမာ	မာမာမာမာမာမာ	မာမာမာ မာမာမာ	မာမာမာ
၁၉.	မာမာမာမာ	မာမာမာ မာမာမာ	မာမာမာ မာမာမာ	မာမာမာ
၂၀.	မာမာမာမာ	မာမာမာမာမာမာ	မာမာ မာမာမာ	မာမာမာ
၂၁.	မာမာမာ	မာမာမာမာ	မာမာ မာမာမာ	မာမာမာ
၂၂.	မာမာ/ သာမာမာ	မာမာမာ/ မာမာမာ	မာမာမာ/ မာမာမာ	မာမာမာ
၂၃.	မာမာ	မာမာ	မာမာ	မာမာမာ
၂၄.	မာမာ	မာမာ	မာမာ/ မာမာ	မာမာ
၂၅.	မာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ/မာမာမာ	မာမာမာ
၂၆.	မာမာ	မာမာ	မာမာ/ မာမာ	မာမာ
၂၇.	မာမာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ	မာမာမာ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๒๘.	ကြက်	เกริก	เกริก	มะม่วง
๒๙.	ခွိုင်	คະนายเค็ง	สะนายเค็ง	มะรุม
๓๐.	ကစို/ကတ်စီ	กอดจี	กอดจี	มะละกอ
๓๑.	ဝိ	วี่	วี่	มะเดื่อ
๓๒.	သတ်ပြဲ	ชอด เปรี๊ยะ	ชอดเปรี๊ยะ/ สะเปรี๊ยะ	มะพร้าว
๓๓.	လိမ်	ลี้ม่าว	ลี้ม่าว/ ช่ม	ส้มเขียวหวาน
๓๔.	သလ	ชะลาว	ชะลาว/ ช่มโอ	ส้มโอ
๓๕.	မင်ဂုတ်	แม่งกุด	แม่งกุด	มังคุด
๓๖.	ဒုရန်	ตุ้เร้น	ตุ้เร้น	ทุเรียน
๓๗.	သတ်ဗဗိုင်	ชอด เปี้ยะ ป่าง	ชอดสะป่าง/ เงาะ	เงาะ
๓๘.	သတ်သင်္ဂြ	ชอด ชะเกรี้ย	ชอดอะเกรี้ย/ ละมุด	ละมุด
๓๙.	သတ်သံသတ်	ชอด ชำ ชาด	ชามชาด/ ลำไย	ลำไย
๔๐.	ပုတ်	ปะ นอฮ	อะนอฮ	ขนุน
๔๑.	ပညာန်	ปะโญน	อะโญน	แดงโม
๔๒.	ဂဒီတွတ်	เกี้ยะ อี ตะมะะ	อะอีมะะ	แดงไทย
๔๓.	အဏတ်	อะนาค	สนาค	ลัับประด
๔๔.	ဝိ	ปี่	ปี่	มะตูม
๔๕.	မက္ခိတ်	เมี้ยะกวิด	เมี้ยะฟิด	มะขวิด
๔๖.	မညာတ်	เมี้ยะโญ๊ะ	เมี้ยะ อะโญ๊ะ	ลูกยอ
๔๗.	လင်ကာ	แล่งกา	แล่งกา/ มังกา	ฝรั่ง
๔๘.	သတ်စို	ชอดเบอ	ชอดเบอ	ลูกไข่เน่า
๔๙.	ပြာတ်မော်	ปราดโม	ปราดมู่	กล้วยหอม
๕๐.	သတ်ဗဒ်	ชอด เปี้ยะโต	อะโต	พุทซา
๕๑.	သတ်ဒလန်	ชอด เตี้ยะ โถ่น	ชอด ฮโถ่น/ ทับทิม	ทับทิม
๕๒.	ဝ	บาว	บาว	อ้อย
๕๓.	ဝပိထိတ်	กะปอยทอ	สะปอยทอ	ฟักทอง
๕๔.	ဝပိဠာတ်	กะปอย ชออุ	สะปอย ชออุ	ฟัก(แฟง)

ບຸກ = ดอกไม้

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	ບຸກ/ບຸກ	ปะกาบ	กาบ/ ปะกาบ	ดอกไม้
๒.	ບຸກເງິນລຸ້ນ	ปะกาบ กลอญ เลี้ยะ ตอບ	กาบอะตอບ	ดอกกุหลาบ
๓.	ບຸກຮຸ້	ปะกาบโย่น	กาบโย่น	ดอกอัญชัญ
๔.	ບຸກຟາ	ปะกาบ ฟา	กาบฟา	ดอกบัวสาย
๕.	ບຸກຮຸ້	ปะกาบ เตี้ยะ กอส	กาบ สะกอส	ดอกบัวหลวง
๖.	ບຸກຮຸ້ຕຸ້	ปะกาบ สะเมิญ ตะจัว	กาบ สเมิญ จัว	ดอกทานตะวัน
๗.	ບຸກຕຸ້	ปะกาบ อูเต้า	กาบ สะเต้า	ดอกซ่อนกลิ่น
๘.	ບຸກຮຸ້	ปะกาบ กะเนิญ	กาบ อะเนิญ	ดอกเข็ม
๙.	ບຸກລາ	ปะกาบ เกี้ยะเลี้ย	กาบ สเลี้ย	ดอกดาวเรือง
๑๐.	ບຸກຕຸ້	ปะกาบ ปะเต็ก	กาบอะเต็ก	ดอกจิก
๑๑.	ບຸກ	ปะกาบ สะ	กาบสะ/ กาบอะทຸ້ມ	ดอกกระทุม
๑๒.	ບຸກລຸ້	ปะกาบ กะลือย	กาบอะลือย	ดอกโสน
๑๓.	ບຸກຮຸ້	ปะกาบ น้ำจัญ	กาบ สน้ำ จัญ	ดอกหงอนไก่

วาร์ = พาหนะ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	กฺวี่	กวี	กวี	รถ / เกวียน
๒.	กฺวี่งฺ	กวี เกลี่ย	กวี เกลี่ย	เกวียน
๓.	กฺวี่งฺกั	กวี จัก	กวี	รถยนต์
๔.	กฺวี่ลฺกัอฺ	กวี เล็นทำด	กวี เล็นทำด	รถเครื่อง/ มอเตอร์ ไซค์
๕.	กฺวี่อฺกั	กวี ทะเน็จ	จักอะรอด	จักรยาน
๖.	กฺวี่อฺกั	กวี เที่ยะเร่อส	กวี สะเร่อส	รถเข็น/ รถรูน
๗.	กฺวี่จฺ	กวี เซส	กวี แซส	รถม้า
๘.	กฺวี่บฺ	กวี ปะโมด	กวี อะโมด	รถไฟ
๙.	กฺวี่วฺวฺ	กวี ชลาป๊อย	กวี ชลา ป๊อย	รถสามล้อ
๑๐.	กฺวี่วฺวฺ	กวี ชลา จอส	กวี ชลา จอส	รถสี่ล้อ
๑๑.	กฺวี่กฺ	บั้ง กยา	บั้งกยา/บั้งอะลาญ	เครื่องบิน
๑๒.	กฺวี่งฺกั	บั้งจัก	บั้ง	เรือยนต์
๑๓.	กฺวี่	เกล้ง	เกล้ง	เรือพาย

သတ်အငုံငမ္မိဉ် = စီတံင် ၵ

လံာ်တံင် တံ	ဃာ်မာ်မုဉ်	ဃာ်မာ်မုဉ်ဃီၵ်း အံၵ်းတံၵ်း	ဃာ်မာ်မုဉ်	ဃာ်မာ်မုဉ်
၁.	သတ်ဃုဝဲ သတ်ဃုဝဲ	ဃာ် ကယ ဃာ် ပံးဃုဝဲ	ဃာ် ဓာ်ကေ	စီကေ
၂.	သတ်မိတ်	ဃာ် မိတ်	ဃာ် မိတ်	စီမိတ်
၃.	သတ်တုက်	ဃာ် တုက်	ဃာ် တုက်	စီတုက်
၄.	သတ်တုတ်-ဃု	ဃာ် ပံးဃုတုတ်-ဃု	ဃာ် ဓာ်တုတ် - ဃု	စီဃု
၅.	သတ်ပွဲ	ဃာ် ပဲကေ	ဃာ် ပဲကေ	စီပဲကေ
၆.	သတ်လံာ်တံင်	ဃာ် လံာ်တံင်	ဃာ် လံာ်တံင်	စီလံာ်
၇.	သတ်ထံ	ဃာ် ထံ	ဃာ် ထံ	စီထံ
၈.	သတ်ဃု	ဃာ် ဃု	ဃာ် ဃု	စီဃု
၉.	သတ်ပွဲဃုဝဲ	ဃာ် ပဲကေဃုဝဲ	ဃာ် ကေ ဓာ်ဝဲ	စီကေဃုဝဲ
၁၀.	သတ်မုဉ်	ဃာ် မိတ် မိတ်ဃုဝဲ	ဃာ် မိတ် ဓာ်ဃုဝဲ	စီမိတ်
၁၁.	သတ်မဲ	ဃာ် မဲ	ဃာ် မဲ	စီမဲ
၁၂.	သတ်လံာ်	ဃာ် လံာ်	ဃာ် လံာ်	စီလံာ်
၁၃.	သတ်အကး	ဃာ် အကး	ဃာ် အကး	စီအကး
၁၄.	သတ်အံၵ်း	ဃာ် အံၵ်း	ဃာ် မဲ	စီမဲ
၁၅.	သတ်ဃု	ဃာ် ကေ ပဲ	ဃာ် ဓာ်ပဲ	စီပဲ
၁၆.	သတ်ကွက်		ဃာ် ကွက်	စီကွက်
၁၇.	သတ်အံၵ်း		ဃာ် အံၵ်း	စီအံၵ်း

จอร์ ๖ วรร = รส ๖ อย่าง

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพุก	ความหมาย
๑.	จอร์	ดาด	ดาด	หวาน
๒.	จอร์/ บจอร์	เดิง/ ปะเดิง	เดิง/ อะเดิง	เค็ม
๓.	กตอร์	กะตัง	อะตัง	ขม
๔.	พะ	พยะฮ	กยะฮ	เปรี้ยว
๕.	จอร์	พยอุด	กยอุด	ฝาด
๖.	จอร์	เรีญ	เรีญ	เผ็ด

မာဝရဝ်ကွိုဉ် = ศัพท์ต่าง ๆ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพุก	ความหมาย
๑.	ဝ	เจียะ	เจียะ	กิน
๒.	ပိုင်	เป็ง	เป็ง	ข้าว
๓.	သိုင်	เซ็ง	เซ็ง	ดื่ม
๔.	ဒုဝ်	คาง	คาง	น้ำ
๕.	ဒုဝ်ကလောံ	คางกะโละ	คาง อะลอุอ	น้ำแข็ง
๖.	ဖိန်	พาน	พาน	แก้ว
๗.	ခေါ	โคก	โคก	ถ้วย
๘.	ပုာ်	ปะงาน	อะงาน	จาน
๙.	ဇုန်	โจ่น	โจ่น	ช้อน
๑๐.	ထွာံ	ทะมาย	สะมาย	หม้อ
๑๑.	ခွါ ခွါဝိုင်	กะมาย, กะมายจัญญ	สมาย, สมายจัญญ	ไข่, ไข่ไก่
๑๒.	ပုာ်	คูน	คูน	หุง
๑๓.	ဗိုဝ်	บอุส	บอุส	ต้ม
๑๔.	တြိုင်	เซ็ง	เซ็ง	นั่ง
๑๕.	ဝံင်	จอง	จอง	เผา
๑๖.	ကရာဉ်	กะราญ	อะราญ	ย่าง
๑๗.	ပဝ်	ปอุจ	ปอุจ	ยำ
๑๘.	ခွံ	กะนอม	อะนอม	ขนมจีน
๑๙.	ဒုဝ်မြိုင်	คาง เมียะ ร่อจ	คาง อะร่อจ	น้ำพริก
๒๐.	ကွပ်	กะนอบ	อะนอบ	ผัก

အရပ်သွာန်သွက် = คำทักทาย

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	မိုးရဒ်	เมี่ยะ เง่อ ระ อาว	เมี่ยะ เง่อ ระอาว	สวัสดีครับ/ค่ะ
๒.	ယွံ	เยอะ	เยอะ	ครับ/ค่ะ/ค่ะ
๓.	မံင်မိပ်မံင်ဟာ။	ม่อง มีบ ม่อง ฮา	โมง มีบ ม่อง ฮา	อยู่-สบายดีหรือ
๔.	ယွံ, မံင်မိပ်မံင်ရ။	เยอะ ม่อง มีบ ม่อง ระ	โมง มีบ โมง ระ	ครับ- สบายดีครับ
๕.	နွဲဃ် ဇို	นาย, ปีส		คุณ , เธอ
๖.	ယုၤသိၣ်လီၤရ။	เยี่ยะมู่ ซาจ ลอ ราว	อะมู่ สะลอ ราว	ซื้ออะไร
๗.	အဲယု	อัว เยี่ยะ มู่	อัว อะมู่	ฉัน / ผมซื้อ
๘.	ကွၢ်ဂၢ်ဒၢ်ကွၢ်။	กฤษะ เกี่ยะโจะ กลา	ฤษะ สะโจะ กลา	เชิญนั่งก่อน
๙.	ဂၢ်ဒၢ်ဒိုဒိုဒိုဝ်။	เกี่ยะโจะ เป้ม เตี่ยะ จอุด	สะโจะ เป้ม เตี่ยะ จอุด	นั่งตามสบาย
๑๐.	ဂုၢ်တၢ်ဒွၢ်ကွၢ်ရ။	กุ่น เจี่ยะโน้ก แกวส ระ	กุ่น ฮโน้ก ระ	ขอบพระคุณครับ
๑๑.	တၢ်ဂုၢ်တၢ်ရ။		ตั้งกุ่น ระ	ขอบคุณครับ
๑๒.	အွာ/ အာစာ	อาจา	อาจา	ครู, อาจารย์
๑๓.	အာစာမွၢ်	อาจา เปอะ	อาจา	ครู,อาจารย์ (ใช้กับผู้หญิง)
๑๔.	ကွၢ်ဘာ	กวะส เพี้ย	กวะส เพี้ย	นักเรียน , นักศึกษา
๑๕.	ကောန်ကွၢ်	โกน กวะส	โกน กวะส	ลูกศิษย์, ลูกน้อง

အကဲအရာကမ္ဘိုင် = อิริยาบถต่างๆ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพม่า	ความหมาย
๑.	ကွာ်	กวาจ	กวาจ	เดิน
๒.	ဂဇာ် / ဂွံ	เกียะโจะ	สะโจะ	นั่ง
๓.	ဒတ်	เตียะ ตาว	สะตาว	ยืน
๔.	ဗြိပ် / ဗြိပ်	กริบ	กริบ	วิ่ง
๕.	ဒိုတ်	เตอะ	เตอะ	หยุด
๖.	ဇု	จู้	จู้	พัก
๗.	ဝိက်	เติจ	เติจ	นอน
๘.	သွိုင်	ชะเลิญ	สะเลิญ	หลับ
๙.	ထဝေက်မတ်	ทะ บอจ โม้ด	สะบอจ โม้ด	หลับตา
๑๐.	မှတ်မတ်	เมียะ ลาจ โม้ด	อะลัจ โม้ด	ลืมตา
๑๑.	ဒကု	เตียะ กุย	สะกุย	ง่วง
๑๒.	ဇုတ်	จู้ส	จู้ส	ตื่น
๑๓.	ဝလိုက်ကွီ	เทียะ ล่าก กะตอ	สะล่าก อะตอ	ลุกขึ้น
๑๔.	ဝလဲ	เทียะ ล่าย	สะล่าย	พิง
๑๕.	ထလ်	ทะลาง	สะลาง	กระโดด
๑๖.	ဝဇုန်/ ဂဇုန်	เทียะจุ่น/ เกียะจุ่น	สะจุ่น	นั่งยอง ๆ
๑๗.	ထံကာလီ	ทอกกะลอ	ทอก กะลอ	คุกเข่า
๑๘.	အေံဒေံ	เอมเต็ม	เอมเต็ม	พับเพียบ
๑๙.	လှော်	เลียะงों	อะงों/ อะงूं	ไหว้
๒๐.	ပျံ့ကျိုင်	พยีส กะดอบ	กยีส กะดอบ	ก้มลงกราบ
๒๑.	ကျာ်တြဲ	กยาจ กร้าว	กยาจ กรอย	พระพุทธร
๒๒.	ဝ်	โท่	โท่	พระธรรม
๒๓.	သင်	ซัง	ซัง	พระสงฆ์
๒๔.	ကလော်ကျာ်	กะโละ กยาจ	อะเลาะ กยาจ	สวดมนต์ ไหว้พระ

ลำดับ ที่	ภาษามอญ	ภาษามอญเขียนด้วย อักษรไทย	ภาษาพูด	ความหมาย
๑.	๑ပုင်တဲရဘာ။	เจียะเปิง ตยระฮา	เจียะ เปิง ตอย ฮา กิน ข้าว แล้ว หรือ	กินข้าวแล้วหรือ
๒.	๑တဲရ	เจียะตยระ	เจียะ ตอย ระ กิน แล้ว ครับ	กินแล้วครับ
๓.	ဘွံဂွံ၁တီ	เฮอะเกอะเจียะนิม	ฮู่ เกอะ เจียะ แนม ไม่ ได้ กิน ยัง	ยังไม่ได้กินครับ
๔.	ပုင်စိုတ်	เปิง บอฮ	เปิง ฮะโต้ม	ข้าวต้ม
๕.	၁ပုင်ကိုသုမုရော။	เจียะ เปิง กอ พะ มุ่ราว	เจียะ เปิง พะ อะมุ่ ราว	กินข้าวกับแกงอะไร
๖.	၁ကိုသုတဝ်။	เจียะ กอ พะ จาญ	เจียะ กอ พะ จาญ	กินกับแกงไก่
๗.	၁ပုင်ကိုသုက္ကိတ်။	เจียะเปิงกอพะเกลิจ	เจียะ เปิง กอ พะ เกลิจ	กินข้าวกับแกงไก่ เกลิจ
๘.	၁ကိုသုဖျုန်။	เจียะกอพะพยูน	เจียะ กอ พะ พยูน	กินกับแกงเนื้อ
๙.	၁ကိုသုက။	เจียะ กอ พะกะ	เจียะ กอ พะ กะ	กินกับแกงปลา
๑๐.	ခွါ	กะมาย	ฮมาย	ไข่
๑๑.	ခွါဝါင်	กะ มาย จาญ	ฮมาย จาญ	ไข่ไก่
๑๒.	ခွါဒေါ	กะมายอะเตี้ย	ฮมาย เตี้ย	ไข่เป็ด
๑๓.	၁ပုင်ခွါ	เจียะเปิงกะนา	เจียะ เปิง ฮนา	กินข้าวผัด

မာရ် ဗာဏ္ဍာ

୧୯/୩/୧୦

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านภาษามอญและวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ตำบลนครชุมน์

ที่	ชื่อ สกกุล	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์	ความรู้ความสามารถ
๑	พระครูนครเขมกิจ	เจ้าอาวาสวัดใหญ่ นครชุมน์	๐๘๑-๘๕๖๖๐๖๑	ฟัง พูด สวดมนต์มอญ
๒	พระครูปิยสีลสาร	เจ้าอาวาสวัดหัวหิน	๐๘๓-๑๕๘๑๒๔๑	ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๓	พระสมุห์อำไพ	เจ้าอาวาสวัดตาผา		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๔	นายสมพงษ์ เสดานนค์	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๕	นายเพ็ญ โคดเครื่อง	ม. ๖		ฟัง พูด อ่าน เขียน
๖	นายจำเนียร เกตุเจริญ	ม. ๖		ฟัง พูด อ่าน เขียน
๗	นายเถลิง ทูเครือ	ม. ๖		ฟัง พูด อ่าน เขียน
๘	พ.อ.อ.พิทักษ์ กะลินกา	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน
๙	ปู่มอญ เกตุเจริญ	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน เล่าเรื่อง
๑๐	ย่าวผิว คำดี	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน เล่าเรื่อง
๑๑	นางชะนวง เข็นวัฒนา	ม. ๕		ฟัง พูด เล่าเรื่อง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านภาษามอญและวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ตำบลลุ่มพยอม

ที่	ชื่อ สกุล	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์	ความรู้ความสามารถ
๑	พระครูวิลาศวรรณ	เจ้าอาวาสวัดตาล	๐๓๒-๓๗๒๔๐๓	ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๒	พระมหานุศาสตร์ ฐัมมะโชโต	เจ้าอาวาสวัดโพธิโสภาราม	๐๘๖-๐๕๓๒๕๔๕	ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๓	พระอธิการสังคม ฐิติญาโณ	เจ้าอาวาสวัดมะขาม		ฟัง พูด สวดมนต์มอญ
๔	นายสุมน เตียเย	ม. ๕	๐๓๒-๒๕๗๔๑๑	ฟัง พูด อ่าน เขียน สอนภาษามอญ
๕	อ.อำไพ มัณมาน	ม. ๑๒	๐๓๒-๓๗๒๔๑๕	ฟัง พูด อ่าน เขียน พิมพ์ภาษามอญ
๖	นายนคร มัณมาน	ม. ๕	๐๘๑-๔๕๕๒๐๒๕	ฟัง พูด อ่าน เขียน สอนและพิมพ์ภาษามอญ
๗	นางสาวชอบ กลิ่นเกลตา	ม. ๕	๐๓๒-๒๕๗๔๑๕	ฟัง พูด เล่าเรื่อง
๘	นางสาวจิตลมนุ สันทอง	ม. ๕	๐๓๒-๒๕๗๓๘๕	ฟัง พูด เล่าเรื่อง ฟ้อนรำ ร้องเพลงมอญ
๙	ปู่อัง สันทอง	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน เล่าเรื่อง
๑๐	ปู้ริ จูงาม	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน เล่าเรื่อง คนตรี
๑๑	นายประชา (ตั้ง) สิทธิการ	ม. ๘		ฟัง พูด พิธีกร โฆษก
๑๒	ย่าแห เจริญผล	ม. ๕	๐๓๒-๒๕๗๔๑๐	ฟัง พูด เล่าเรื่อง
๑๓	ย่าตุ๊กตา เจริญเครือ	ม. ๕		ฟัง พูด เล่าเรื่อง
๑๔	อ.บุญเหลือ ทองทราย	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน วาดภาพ ปั้นรูป
๑๕	นายประยงค์ สันทอง	ม. ๑๒		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๑๖	นายสออิง ทองใส	ม. ๘		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านภาษามอญและวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ตำบลคู้งพยอม

ที่	ชื่อ สกุล	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์	ความรู้ความสามารถ
๑๗	นายน่วม สันทอง	ม. ๑๒		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๑๘	นายประเทือง สันทอง	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๑๙	นายคิลก (คอน) ชุบคำ	ม. ๑๒		ฟัง พูด อ่าน เขียน เล่นสะบ้า
๒๐	นายโม บัวทอง	ม. ๑๒		ฟัง พูด อ่าน เขียน พิธีกร
๒๑	นายวน เสดานนท์	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๒๒	นายปิว เลียะเครือ	ม. ๘		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๒๓	นางแอ้ว สันทอง	ม. ๕		ฟัง พูด ทอผ้า เล่นผี
๒๔	นางแพร ชุบคำ	ม. ๕		ฟัง พูด ทอผ้า เล่นผี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางด้านภาษามอญและวัฒนธรรมประเพณี ชุมชนมอญลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ตำบลบ้านม่วง

ที่	ชื่อ สกุล	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์	ความรู้ความสามารถ
๑	พระปลัดอุ่น สิริภักโท	เจ้าอาวาสวัดม่วง	๐๓๒-๒๕๗๔๑๐	ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์มอญ
๒	พระครูปทุมธรรมกิจ	เจ้าอาวาสวัดบัวงาม	๐๘๕-๕๑๔๗๒๔๘	ฟัง พูด สวดมนต์มอญ
๓	อ.จวน เครือวิชฌยาจารย์	ม. ๔	๐๓๒-๓๗๒๖๔๓	ฟัง พูด อ่าน เขียน แปล พิธีกร
๔	กำนันบุญธรรม เครือเครือ	ม. ๕	๐๘๖-๐๕๖๓๒๘๐	ฟัง พูด อ่าน เขียน พิธีกร
๕	นายประพจน์ วันดี	ม. ๖		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๖	นายจรูญ พูลเสม	ม. ๖		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๗	ลุงเสี่ยม กมลสินธุ์	ม. ๕		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๘	ลุงเชิน กริวนู	ม. ๔		ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๙	นางรวง สืบวงศ์	ม. ๖	๐๓๒-๒๗๓๐๒๓	ฟัง พูด เล่าเรื่อง
๑๐	นายปัด เขาคุ่น	ม. ๔	๐๓๒-๓๗๒๓๑๒	ฟัง พูด อ่าน เขียน สวดมนต์
๑๑	นายประเสริฐ เขาคุ่น	ม. ๔	๐๓๒-๓๗๒๓๑๒	ฟัง พูด อ่าน เขียน วาดภาพ
๑๒	นางสอางค์ พรหมอินทร์	ม. ๕	๐๓๒-๓๗๒๓๕๓	ฟัง พูด เล่นส่บ้า
๑๓	อ.บุญเรือน พิณเนียม	ม. ๕	๐๓๒-๓๗๒๒๘๓	ฟัง พูด เล่าเรื่อง

ทะเบียนวรรณกรรม

"โครงการอนุรักษ์ และฟื้นฟู ภาษามอญ

ด้วยการสร้างวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมอญ

อำเภอบ้านโป่ง | จังหวัดราชบุรี"

ทะเบียนวรรณกรรมภาษามอญ เล่มเล็ก
โครงการ “อนุรักษ์ และฟื้นฟูภาษามอญ ด้วยการสร้างวรรณกรรม
สำหรับเยาวชนมอญ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๑	นายโปงเม็ค နဝေါင်မေတ် นายโปงเมค	สุมน เตียเข	อำนาจ กมลศิลป์	๔ /๑ /๕๐
๒	ลากับเจ้าของ ချးကိုဘွ ชะฮ กอ ทะละ	นกร มัณมาน	นพดล มัณมาน	๔ /๑ /๕๐
๓	สุนัขเจ้าเล่ห์ ဘွိုဉ် กลอ จะนาย	สุมน เตียเข	ประเสริฐ เขาคูน	๕ /๑ /๕๐
๔	นี้หรือชื่อลัค ကုဏ္ဍလူဘျံင် อิ เนาะ ระ ฮา ซอก	โสภณ นิไทโรย	”	๗ /๑ /๕๐
๕	คนประหลาด ဗိုဉ်တောင် เมื่อยะ นิ ตะเมียง	ชอบ กลิ่นเกลตา	”	๘ /๑ /๕๐
๖	ต้มยำปลา ဗိုဉ်ဝေက်က บอช ปอจกะ	สอangk พรหมอินทร์	ปฐมพงษ์ เสลานนท์	๑๒/๑/๕๐
๗	แก๊งขายทำไม မုဝံပွဲဗိုဉ်တောင် มูปะ เกอะ ปัว มีเจียะ โนกราว	ชอบ กลิ่นเกลตา	ประเสริฐ เขาคูน	๑๒/๑/๕๐
๘	หน่อไม้กับไข่ไก่ ဝင်ကိုဗိုဉ် บัง กอ คะมาย จาญ	ชอบ กลิ่นเกลตา	”	๑๒/๑/๕๐
๙	คุณยายให้รางวัล ဗိုဉ်တောင်လူဘွ มี เจียะ โนก กอ เลบ	ประเสริฐ เขาคูน	”	๑๓/๑/๕๐
๑๐	กลัววัว ဝေက်လူ พอจ เทียะ ฐู่	ชอบ กลิ่นเกลตา	”	๒๕/๑/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๑๑	งานของรวงทอง กษัตริย์เจ้าเมือง กอมโลน เตียะโกง ทอ	รวง สืบวงศ์	ประเสริฐ เขาคูน	๓๑/๑/๕๐
๑๒	สาวมอญคนสวย ดอร์มร์เกอ์เกอ์ วุดโมน แกย แกวส	สุมน เตียะ	”	๕/๒/๕๐
๑๓	หนูไม่รู้ อ๋อวอว อ้าว เฮอะ เตม	ชอบ กลิ่นกลา	”	๘/๒/๕๐
๑๔	ประหลาดจริงหนอ เตอ์เกอ์ ตะเมียง แกวส ระ	ชอบ กลิ่นกลา	”	๑๐/๒/๕๐
๑๕	แทนคุณพ่อแม่ เรอ์ดอร์ม โรก กุ่น มี เมียะ	ประเสริฐ เขาคูน	”	๑๕/๒/๕๐
๑๖	ผูกพันไว้ทำไม มุดอ์ดอร์ม ๕๐เรอ์ มู่ปะ เกอะ แตกโล่ เจียก รว	ชอบ กลิ่นกลา	”	๒๐/๒/๕๐
๑๗	เล่นจนเพลิน ลอร์ดคอร์ด เลี่ยะ เฮีย กอ วอญ	ประเสริฐ เขาคูน	”	๒๕/๒/๕๐
๑๘	ขโมย กอร์ กอม ลอด	สุมน เตียะ	อำนาจ กมลศิลป์	๒๗/๒/๕๐
๑๙	เชื้อแม่พันภัย บอร์มอ์ ปะเตส มี เปลี่ยส พั่ว	ประเสริฐ เขาคูน	ประเสริฐ เขาคูน	๓๐/๒/๕๐
๒๐	นกฮูก กอร์เกอ์ เกี่ยะ เจม กะโลก	สุมน เตียะ	อำนาจ กมลศิลป์	๓ / ๓ / ๕๐
๒๑	หมี กอร์ กะมิม	สุมน เตียะ	ประเสริฐ เขาคูน	๖ / ๓ / ๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๒๒	มดกับนกเขา ອົງກຸ້ງ คะโมด กอ ปาว	นภดล มัชฌมาน	นภดล มัชฌมาน	๕/๓/๕๐
๒๓	จิ้งจอกหางด้วน ກູໂຮງຊີວິດ กลอ ต้อย เปี้ยะตะ ปอด	สุมน เตียะเย	ประเสริฐ เข่าอุ่น	๑๕/๓/๕๐
๒๔	หนู่มวิน ອົງບຸວິຣິ แม่ง ปล่าย วิน	ประเสริฐ เข่าอุ่น	”	๒๐/๓/๕๐
๒๕	กระต่ายกับจระเข้ ບົວວັກຸ້ງ เปี้ยะ ตาย กอ ขำ	นพดล มัชฌมาน	นพดล มัชฌมาน	๒๖/๓/๕๐
๒๖	กวางป่าย ໂງ່ວ กร่าย ชั่ว	นภดล มัชฌมาน	นภดล มัชฌมาน	๓๐/๓/๕๐
๒๗	ลุงปัญญาสอนลูก ລູນຸບຸນ ອົງກຸ້ງ เลี้ยะ จู ปอญ ญา เปี้ยะโดน โคน	สุมน เตียะเย	ประเสริฐ เข่าอุ่น	๓/๔/๕๐
๒๘	กรรมตามสนอง ອີວັບ วีวัวแปก	ประเสริฐ เข่าอุ่น	”	๗/๔/๕๐
๒๙	ขโมยเจอบี ກອຸ່ວຣິກວລີ กอม ลอด เขอกะโลก	ประเสริฐ เข่าอุ่น	”	๑๐/๔/๕๐
๓๐	ลิงเจ้าเล่ห์ ກູໂຮງ กะนุข จะนาย	ชอบ กลิ่นเกล้า	”	๑๕/๔/๕๐
๓๑	เสื่อถูกหลอก ກູວະລີ กละ เตียะ ลิม	ประเสริฐ เข่าอุ่น	”	๑๘/๔/๕๐
๓๒	ลุงกั๋งตบขงอรัวแก้ว ອົງກຸ້ງ ตำด เกี้ยะ มี ด	กมลสร จัปปุ	”	๒๐/๔/๕๐
๓๓	มาเรียนหนังสือมอญกันเถอะ ກູໂຮງ เกลิง กอด เล้า	สุมน เตียะเย	”	๒๕/๔/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
	မန်ညးသွင်ညိ โมน် ဂျီယံ ဗး ကေး ဂျီ			
๓๔	กลั้วเปี้ยก ဝေက်ဉ်ဂျက် พองเด็ก	ชอบ กลิ่นเกลา	ประเสริฐ เขาอูน	๓๐/๔/๕๐
๓๕	โด่งแต่ไม่ตั้ง ထိုင်သွင် ဗရုဝံ့ ທະသုၣ် ဗးလိၣ် ပိၣ်ဗးဝံ့ မိၣ်	ชอบ กลิ่นเกลา	”	๑/๕/๕๐
๓๖	งูเห่ากับชาวไร่ ဂြိုက်သုၣ် နှံ ကု ဗးမာ ကွဲ	ศุมน เตียะ	”	๒/๕/๕๐
๓๗	ได้ลาก ဝံလတ် ကေး လဲ	ศุมน เตียะ	”	๒/๕/๕๐
๓๘	งูเห่าลือมวิคปลา ကွက်သတ်က ကလံၣ် ဗာသ ကး	ชอบ กลิ่นเกลา	”	๕/๕/๕๐
๓๙	ใครสำคัญกว่า ညးဂံၣ်သွင်အိုတ် ဂျီယံ ကိုၣ် ဂျီယံ ကိုၣ် အိုတ်	อำไพ มัฆมาน	”	๗/๕/๕๐
๔๐	ปลูกฝิด ကတံၣ်သွင်ဗွတ် ဂျီယံ ကေး ကေး ပါး	นัฐทิ เชียงหอม	นัฐทิ เชียงหอม	๑๐/๕/๕๐
๔๑	ลูกปลาช่อน ကော့ကလန် ကိုၣ် ကေးလိၣ် ကေး	นิตยา ง่วนหอม	นิตยา ง่วนหอม	๑๑/๕/๕๐
๔๒	ชานา သုၣ် ဗးမာ ပိၣ်ဗးဂျီယံ	รักพรมาลี อิกจอม	รักพรมาลี อิกจอม	๑๒/๕/๕๐
๔๓	จิ้งหรีดกับเมล็ดฟักทอง ဝင်ရိုက်ကို မဝီဝီဝ် ဂျီယံ ကေး မိၣ်ဗး ကေးပဝ် တေး	ชานากร โพชนิกร	ชานากร โพชนิกร	๑๓/๕/๕๐
๔๔	แมวตาเพชร ဗဲမတ်ဗိုတ် ပိၣ်ဗးကံၣ်မတ်ပိတ်	เนตรทราย ทองทราย	เนตรทราย ทองทราย	๑๕/๕/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๔๕	น้องจิ้ง ၁၃၁၆ เตชะจิ้ง	อำไพ มัชฌมาน	อำไพ มัชฌมาน	๑๓/๕/๕๐
๔๖	ข้าวหลาม ၁၃၁၇ กะลาม	วรรณิ ทองทราย	รักพรมาลี อิกจอม	๑๖/๕/๕๐
๔๗	ดอกไม้หาวาน ၁၃၁၈ โคง ปะกาบ คาค	ต้องรัก พวงดี	ต้องรัก พวงดี	๑๘/๕/๕๐
๔๘	งูเหลือมเจ้าเล่ห์ ၁၃၁၉ กลอน จะ นาย	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	๑๙/๕/๕๐
๔๙	อิงน้ำ ၁၃၂၀ โกน คาง	คมสัน เดือนฉาย	คมสัน เดือนฉาย	๒๑/๕/๕๐
๕๐	เพื่อนรัก ၁၃၂၁ เฟีย ซาน	นิตยา ง่วนหอม	นิตยา ง่วนหอม	๒๒/๕/๕๐
๕๑	ปลาสามตัว ၁၃၂၂ กะ ป้อย	วรรณิ ทองทราย	สุนันทา เสดานนท์	๒๔/๕/๕๐
๕๒	แห่ปลา ၁၃၂၃ กะ วาจ กะ	วรรณิ ทองทราย	รักพรมาลี อิกจอม	๒๔/๕/๕๐
๕๓	พุงกาง ၁၃၂၄ เป็ง เตียง	อำไพ มัชฌมาน	”	๒๖/๕/๕๐
๕๔	หอยทาก ၁၃၂၅ กะเน้า กี่เต้า	ศดาญุ คุ่มท่าไม้	ศดาญุ คุ่มท่าไม้	๒๙/๕/๕๐
๕๕	ม้า ၁၃၂၆ แซส	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	๒๙/๕/๕๐
๕๖	ปลาชะโด ၁၃၂၇ กะ เกล้า	สมภพ แท่นเครือ	เนตรทราย ทองทราย	๓๐/๕/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๕๓	ขนมมะ ບລອດໂຊຣີ ปะ ลอญ เซ็ง	อำไพ มัฒมาน	รักพรมาลี อิกจอม	๑๕/๖/๕๐
๕๔	นกเป็ดน้ำ ໜູ່ນ້ຳ อะ เตีย คาง	นัฐทิ เชียงหอม	นัฐทิ เชียงหอม	๒๑/๖/๕๐
๕๕	ต้นมะม่วง ໝູ່ໂກ ตะ นอม เกริก	อภิญา เสดานนท์	วรรณิ ทองทราย	๒๒/๖/๕๐
๖๐	นกแก้ว ໝູ່ກວ ตะเจียก	วันชัย สำรวมจิตร	วันชัย สำรวมจิต	๒๕/๖/๕๐
๖๑	หนูกับสุนัข ໝູ່ກຸ້ງ กะน้อย กอ กลอ	พจมาน แท่นเครือ	พจมาน แท่นเครือ	๒๖/๖/๕๐
๖๒	เหยียบเปลือกกล้วย ໝູ່ກຸ້ງ เถิน ชะ โนก ปราด	วันชัย สำรวมจิตร	วันชัย สำรวมจิตร	๒๗/๖/๕๐
๖๓	กวาง ໝູ່ กร่าย	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	บุญฤทธิ์ เสียงเสนาะ	๒๕/๖/๕๐
๖๔	ปูกับปลาช่อน ໝູ່ກຸ້ງ เถียะ ตาม กอ กะ เลียะ โนน	ตันหยง แฝงฤทธิ์	ตันหยง แฝงฤทธิ์	๒๕/๖/๕๐
๖๕	รำฝีมอญ ໝູ່ກຸ້ງ เล็ช กะนา	วรรณิ ทองทราย	วรรณิ ทองทราย	๓๐/๖/๕๐
๖๖	นกสูก ໝູ່ກຸ້ງ เถียะ เจม กะ โลก	เกรียงไกร ศรีปาน	เกรียงไกร ศรีปาน	๑/๗/๕๐
๖๗	งูเห่ากับพังพอน ໝູ່ກຸ້ງ ชุ่มจาด กอ เจริช เนียช จาด	รวง สืบวงษ์	รักพรมาลี อิกจอม	๓/๗/๕๐
๖๘	แม่น้ำของตะวัน ໝູ່ກຸ້ງ ปี กอ ตะวัน	กิตติ เงินคำ	กิตติ เงินคำ	๕/๗/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๖๕	เจเจเล่นว่าว ๑๑๑๑๐๐๐ เจ เจ วอญ เวีย	วันชัย ตำรวมจิตร	วันชัย ตำรวมจิตร	๗/๗/๕๐
๗๐	สี่สหาย ບຸຣຸດວາວ ปอน ชะฮาย	บุญเรือน พิณเนียม	ประเสริฐ เขากุ่ม	๕/๗/๕๐
๗๑	ความคิดของเต่า ກວ໋ວອຸດ กะฮอบ อะรุ่ด	จิตลมนุ สันทอง	”	๑๒/๗/๕๐
๗๒	เต่าอยากบิน ອຸດອິກ໋ວ໋ວ อะรุ่ด เม้ง เกอะ ปอ	”	”	๑๒/๗/๕๐
๗๓	เสื่อถูกหลอก ກູວະອາລີ กตะ เตียช อะลิ้ม	”	”	๑๕/๗/๕๐
๗๔	ลิเกทุ่งนา ເປີລີ ปัวจาด	”	”	๑๖/๗/๕๐
๗๕	โพระดก ເປີລີ โพระดก	สุมน เตียเย	”	๑๘/๗/๕๐
๗๖	อย่าหลอกข้าเลย ລູລາຣ໋ວ เล็ยะ ปะ ลาน อัว ญี่	”	”	๒๐/๗/๕๐
๗๗	สุนัขหางค้วน ກູ໋ວ໋ວ กลอ เป็ยะ ตะ ปอด	บุญเรือน พิณเนียม	”	๒๕/๗/๕๐
๗๘	ปู่ช่วยด้วย ອາວຸຣ໋ວ อะปา เจีย โนก เริ่ม ญี่	”	”	๒/๘/๕๐
๗๙	สุนัขกับแมว ກູ໋ວ໋ວ กลอ กอ เป็ยะ กัว	”	”	๕/๘/๕๐
๘๐	น้ำผึ้งป่าหรือเลี้ยง ຊຸດວາ໋ວ໋ວ ລູກ คาจ ซาย เกร็บ ฮา เล็ยะ วี ฮา	”	”	๕/๘/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๘๑	เก่งกันคนละอย่าง ຈິຈ໌ລ໌ໄປະອູ່ອູ່ຢື จอน ชะกอม เญี่ยช มั่ว มั่ว เป็ม	”	ประเสริฐ เขาอุ่น	๓๐/๘/๕๐
๘๒	เปิดกับไก่ အဝါကိုဝါငါ อะเตีย กอ จาญ	สุมน เตียเย	”	๒๓/๘/๕๐
๘๓	คนละภาษา ໄປະອູ່ອູ່ວາວ เญี่ยช มั่ว มั่ว เพีย ชา	”	”	๒๔/๘/๕๐
๘๔	ปลาอยากบิน ကဝိကံဝံဝံ กะเมิง เกอะ ปอ	”	”	๒๔/๘/๕๐
๘๕	กวางไม่มีเขา ဂြိုဟ်ອູ່ອູ່ กร่าย เฮอะ มั่ว แกร่ง	”	”	๓๐/๘/๕๐
๘๖	บวชนาค ဝလီ - ဝလီ ปะกะมอย	อำไพ มัฆมาน	รักพรมาลี อิกจอม	๕/๑๐/๕๐
๘๗	ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว ကိုဒိုက်ကိုညး ဒိုက်ကိုဝံဝံ กอ เตียะต่าก กอ เญี่ยช เตียะ ต่าก จอบ เญี่ยะ เก้า	เตรียมชัย อุทัยวัฒน์	”	๗/๑๐/๕๐
๘๘	ดวงอาทิตย์กับกระต่าย သွင်ဝဲကိုညး ชะเมิญ ตะจัว กอ เปียะ ตาย	บุญเรือน พิณเนียม	ประเสริฐ เขาอุ่น	๘/๑๐/๕๐
๘๙	จองโอ้ฮ้าน ဝံဝံဝံဝံ จองโอฮ ฮ้าน	อำไพ มัฆมาน	”	๑๐/๑๐/๕๐
๙๐	ตกเดือนกั๊ ဆုတ်ကိုသတ် ซุด กอ ชะตื้อย	ศุภัคดา เจริญเครือ	ประเสริฐ เขาอุ่น	๑๒/๑๐/๕๐
๙๑	วัยชนคนเกร အဝဲကော့နီနီ อะวัวโกน งาจ กล้าน	บุญเรือน พิณเนียม	”	๑๓/๑๐/๕๐

ลำดับที่	เรื่อง	ผู้ประพันธ์เรื่อง/ผู้สืบค้นเรื่อง	ผู้วาดภาพ	วัน/เดือน/ปี
๕๒	ลอยกระทง ဇီကြာထောင် ฟีกะโทง	อำไพ มัทมมาน	ประเสริฐ เข่าอู่	๑๕/๑๐/๕๐
๕๓	ปู้ร้องไห้ทำไม အဝါနွေမုခ် လရီအရော อะปาเจียะ โน้ก มู่ปะ เกอะเลี้ยะ เรอะราว	”	”	๑๗/๑๐/๕๐
๕๔	นกน้อยคอยแม่ ကော့ကံစံ စိုမွှော် โกนเกี้ยะเจม จะมอยเบอะ	บุญเรือน พิณเนียม	”	๑๙/๑๐/๕๐
๕๕	นกพิราบกับมด ဖရပ်ကိုခွေတ် พะราบ กอ อะโมด	”	”	๒๒/๑๐/๕๐
๕๖	สวนขายทองดี ကွအိဝိဝံင်ဒို เกลาะ มีทองดี	”	”	๒๓/๑๐/๕๐
๕๗	เจ็ดแล้ว ကယျံရ กะขอระ	อำไพ มัทมมาน	”	๒๕/๑๐/๕๐
๕๘	กระยางเจ้าเล่ห์ ဝံက်ခွါ ปอก จะนาย	ป๋มมอญ เกตุเจริญ	รักพรมาลี อิกจอม	๒๙/๑๐/๕๐
๕๙	กล้วยปอกหรือยัง ဗြတ်သက်တဲ ရုဘ ปรวด ซอก ตอย ระสา	ศุมน เตียะ	”	๓๐/๑๐/๕๐
๑๐๐	เป๊าะโก๋ ပေအ်ကော့ เปะโก	ป๋มมอญ เกตุเจริญ	”	๓๐/๑๐/๕๐
๑๐๑	ลิงเจ้าปัญญา ကွဲတူညာဏ် กะนุขตะตะญาน	ป๋มมอญ เกตุเจริญ	”	๓๐/๑๐/๕๐
๑๐๒	ยายท่ายหลาน ဓိနွေအိုဝ် มิเจียะ โน้ก อะเต๋อช จาว	อำไพ มัทมมาน	”	๓๐/๑๐/๕๐